

חווית פשרה והקרבה בזוגיות ומשמעותן

בנישואים ארוכי טווח

נורן ד' ניומן

עבודת גמר מחקרית (תזה) המוגשת כחלק מהדרישות לקבלת התואר

"מוסמך האוניברסיטה"

אוניברסיטת חיפה

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות

בית הספר לעבודה סוציאלית

נובמבר 2020

חווית פשרה והקרבה בזוגיות ומשמעותן בנישואים ארוכי טווח

מאת: נורן ד' ניומן

בהנחיית: דר' חיה קורן

פרופ' רבקה יהב

עבודת גמר מחקרית (תזה) המוגשת כחלק מהדרישות לקבלת התואר "מוסמך האוניברסיטה"

אוניברסיטת חיפה

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות

בית הספר לעבודה סוציאלית

נובמבר 2020

חיה קורן

מאושר על ידי: ד"ר חיה קורן _____ תאריך _____

18.2.2021

(מנחה/ת העבודה)

מאושר על ידי: רבקה יהב _____ תאריך 6.2.2021

(מנחה/ת העבודה)

מאושר על ידי: _____ תאריך _____

(יו"ר הוועדה החוגית לתואר שני)

הכרת תודה

ברצוני להודות לכל מי שלקחו חלק בתהליך היצירה והכתיבה של עבודה זו.

דר' חיה קורן, תודה על הליווי המקצועי והמסור שהחל מראשית גיבוש הרעיון המחקרי ועד סיום הבאתו בכתב. הידע הרב שלך בתחום המחקר האיכותני פתח בפניי עולם שלם שאפשר את מימוש השאיפה ללמוד ולהציג את חווית המשתתפים בצורה אותנטית ומעמיקה. בעזרתך מה שהחל כרעיון התממש במציאות.

פרופ' רבקה יהב, תודה על אמונתך בי. בחירתך לתמוך ולקדם נושא מחקר שהוא פרי יצירתי אינו מובן מאליו. אני מודה לך על החיבור לדר' קורן שאפשר את כתיבתו ועל העומק התיאורטי שהבאת בהצעותיך לנושא.

תודה ענקית לאמיר, בן הזוג שלי, על אמונה ותמיכה אין סופיים. לאורך כל מסע היצירה והכתיבה היווית עבורי קרקע בטוחה, מרחב למנוחה ודחיפה קדימה גם יחד. רק אתה יודע איך לאזן בין השלושה בצורה מופתית – מקדמת ומחבקת. לא הייתי יכולה לעשות זאת בלעדיך.

תודה להוריי, אחותי ואחי על שיחות מלאות השראה וחיזוק ברגעים הקשים.

תודה לכל המרואיינים שהסכימו לחלוק עמי את חווית הזוגיות שלהם בכנות ופתיחות, הסכמתכם מיוחדת ואינה מובנת מאליה.

ותודה אחרונה לחבריי, מכריי וכל מי ששוחח איתי על פשרות והקרבות בזוגיות. שיחות אלו, קצרות כארוכות, פתחו את עיניי והעשירו את תפיסת עולמי.

תוכן עניינים

V.....	תקציר
VII.....	רשימת טבלאות
1.....	1. רקע מדעי ומסגרות תיאורטיות
1.....	1.1. המערכת המשפחתית והזוגית מבעד לפרספקטיבת התפתחות המשפחה
1.....	1.2. מאפייני הזוגיות והנישואים
1.....	1.2.1. ההקשר חברתי
2.....	1.2.2. ההקשר הפסיכולוגי
3.....	1.2.3. זוגיות בנישואים ארוכי טווח
5.....	1.3. משא ומתן בנישואים
6.....	1.4. השוואה בין פשרה להקרבה
6.....	1.4.1. פשרה והקרבה: השוואה מושגית
7.....	1.4.2. פשרה והקרבה: השוואת מהותן ומאפייניהן
7.....	1.4.3. פשרה והקרבה: השוואת המניעים
8.....	1.5. פשרות והקרבות בנישואים
8.....	1.5.1. השפעותיהן החיוביות של פשרות והקרבות על הנישואים
9.....	1.5.2. השפעותיהן השליליות של פשרות והקרבות על הנישואים
10.....	1.6. הקשר בין פשרה והקרבה לבין מגדר
11.....	1.7. בין זוגיות, פשרה והקרבה בנישואים ארוכי טווח
13.....	2. שיטה
13.....	2.1. דגימה ומדגם
15.....	2.1.1. איסוף נתונים
16.....	2.1.2. כלי המחקר
17.....	2.2. ניתוח נתונים
18.....	2.3. אמינות המחקר

19.....	2.4. סוגיות אתיות
21.....	3. ממצאים
21.....	3.1. "צריך לעבוד בזוגיות כול הזמן"
30.....	3.2. דמיון בין פשרה להקרבה: פשרה והקרבה כויתור
36.....	3.3. שונות בין פשרה להקרבה במסגרת הנישואים
38.....	3.3.1. פשרה כחלק אינהרנטי מדרישות הנישואים: "בשביל להיות ביחד צריך להתפשר"
43.....	3.3.2. הקרבה כביטוי אישי-פנימי: דואליות בין קורבן למקריב
52.....	4. דיון
52.....	4.1. ויתור מסוג פשרה מול ויתור מסוג הקרבה
54.....	4.2. פשרה והקרבה: תופעה בין-אישית מול תופעה תוך-אישית
60.....	4.3. העבודה הזוגית: למידה מהצלחות וקריאת תיגר
61.....	4.4. מגבלות המחקר
62.....	4.5. השלכות לתיאוריה, להמשך מחקר ולפרקטיקה
63.....	4.6. רפלקציה אישית
65.....	רשימת מקורות
76.....	נספחים
76.....	נספח 1. שאלון דמוגרפי
79.....	נספח 2. מדריך ריאיון
81.....	נספח 3. טופס פנייה להשתתפות במחקר והסכמה מדעת

תקציר

זוגות בנישואים ארוכי טווח נשואים זה לזו מרבית חייהם הבוגרים. זוגיות זו נתפסת כתופעה המתקיימת כנגד כל הסיכויים, עקב תהליכי מודרניזציה הכוללים אינדיבידואציה ששמה את החוויה הרגשית של היחיד במרכז. בכדי לשמר את היחסים על בני הזוג להתמודד עם קשיים ואתגרים המשפיעים על איכותם ושביעות הרצון מהם. לשם כך מקיימים בני הזוג משא ומתן לגבי הצרכים המשתנים שלהם מהיחסים. העיסוק מחדש בתכנים זוגיים מתרחש בתקופת אמצע החיים (midlife) בה הילדים-הבוגרים עוזבים את הבית וישנה ירידה באינטנסיביות התפקיד ההורי. פשרה והקרבה הן טכניקות משא ומתן בהן יכולים בני זוג להשתמש במהלך גיבוש תפקידיהם הזוגיים. הן מבוססות על אלמנט של ויתור המחבר ביניהן, אך לכל אחת מאפיינים שונים. למרות נקודת ההשקה בין פשרה להקרבה, עד כה לא נעשה מחקר המשווה ביניהן בכלל ובנישואים ארוכי טווח בפרט.

מטרת המחקר הנוכחי היא ללמוד אודות משמעותן של פשרה והקרבה בזוגיות בנישואים ארוכי טווח ולהשוות ביניהן. זאת בכדי להתוודע לתפקידן ביחסים ולייחודיותה של כל אחת מהן, כיוצא מתוך הידע הצבור בקרב זוגות בנישואים ארוכי טווח. המחקר נשען על עקרונות הגישה הפנומנולוגית המאפשרים זיהוי והבנה של מהותן של תופעות. מכאן ניתן להסיק על השלכותיהן על יחסים בכלל ועל נישואים בפרט. לצורך המחקר רואיינו בנפרד 20 נשים וגברים (10 זוגות) במסגרת נישואים ראשונה הנמצאים בתקופת יציאתם של הילדים-הבוגרים מהבית. טווח שנות הנישואים הוא 24-36.5 שנים, הנשים בגילאי 48.8-59 והגברים בגילאי 49-61. המשתתפים רואיינו על סמך מדריך ריאיון מובנה למחצה וניתוח הנתונים נערך על פי שיטת ניתוח היחידה הזוגית, בשילוב ניתוח תמאטי הכולל עקרונות מהגישה הפנומנולוגית פרשנית (Interpretative Phenomenological Analysis). שילוב זה אפשר הסתכלות הוליסטית הכוללת הן את תפיסותיהם של בני הזוג כיחידים והן את הפרספקטיבה הזוגית בתור ההקשר בו מתקיימות תופעות זוגיות כגון פשרה והקרבה.

הממצאים כללו שלוש תמות עיקריות ובתמה השלישית זוהו שתי תתי תמות. תמה ראשונה, "צריך לעבוד בזוגיות כול הזמן". תמה שנייה, דמיון בין פשרה להקרבה: פשרה והקרבה כוויתור. תמה שלישית, שונות בין פשרה להקרבה במסגרת הנישואים; א. פשרה כחלק אינהרנטי מדרישות הנישואים: "בשביל להיות ביחד צריך להתפשר". ב. הקרבה כביטוי אישי-פנימי: דואליות בין קורבן למקריב.

החלק הראשון של פרק הדיון כולל את ההשוואה בין פשרה להקרבה. תחילה נידונו תפקידן כווייתורים ותואר הדמיון והשוני ביניהן. מחד שתיהן פעולות ויתור ומאידך הן נמצאו על שלושה טווחים, כך שכל אחת מהן מייצגת ויתור מסוג שונה. הפשרה וההקרבה מהוות בהתאמה : א. ויתור הדדי מול ויתור חד צדדי, ב. ויתור מקדם תוצאות חיוביות מול ויתור מעורר השלכות שליליות, ג. ויתור קצר ומינורי מול ויתור מתמשך ומשמעותי. החלק השני מציג את ההבדל המהותי בין השתיים וזיקתן אל מערכת הנישואים. מתקיים דיון אודות הפשרה כתופעה בין-אישית ותפיסתה כחלק אינהרנטי מדרישות הנישואים, מול ההקרבה כתופעה תוך-אישית הקשורה למאפייני האישיות של מבצע ההקרבה. החלק השלישי דן בזוגיות במסגרת נישואים ארוכי טווח בתור ההקשר המאפשר למידה על זוגיות ונישואים ועל פשרה והקרבה כחלק מהוויית העבודה הזוגית.

לממצאי המחקר השלכות לתיאוריה ולפרקטיקה. מבחינה תיאורטית מדובר במחקר חלוץ המספק ידע ראשוני לגבי הדמיון והשוני בין פשרה להקרבה בזוגיות בנישואים ארוכי טווח. הוא מעמיק ומעשיר את הידע אודות התופעות ומשמעותן ביחסים הזוגיים. מבחינה פרקטית, הבנת השונות בין הפשרה להקרבה מסייעת בזיהוי קשיים זוגיים הקשורים בהן וביסוס דרכי התערבות ליצירת שינוי ושיפור חיי הנישואים. ההתייחסות לכל אחת מהן מהווה אינדיקציה למצבם האישי והזוגי ויכולה לרמוז על מידת המובחנות של בני הזוג וסגנון היחסים. בנוסף, המחקר מחדד את הידע לגבי מושג "העבודה הזוגית" המאפיין זוגיות בנישואים ארוכי טווח. הוא מאפשר למידה מהצלחותיהם של זוגות הנמצאים בנישואים ארוכי טווח. הצלחות אלה מהוות גוף ידע בעל יכולת להעשיר את הטיפול בזוגות הנתקלים הקשיים לאורך תקופת נישואיהם. חשיבות ממצאי המחקר עולה מתוך עלייה בתוחלת החיים שהאריכה את חיי הנישואים בכלל וחיי הזוג ללא נוכחות ילדיהם בפרט.

רשימת טבלאות

- טבלה 1. נתונים דמוגרפיים של המשתתפים 14
- טבלה 2. הקשר בין הזדהות עם עמדת ההקרבה לבין הסיכוי לנוכחותה בנישואים 59

1. רקע מדעי ומסגרות תיאורטיות

1.1. המערכת המשפחתית והזוגית מבעד לתיאורית התפתחות המשפחה

התא הזוגי מהווה את היחידה המשפחתית הבסיסית ביותר ומטרתה לספק את הצרכים הביולוגיים, סוציאליים ופסיכולוגיים של האדם (Koçyiğit Özyiğit, 2017; מינושין, 2003). המשפחה היא קבוצה מאורגנת שמטרתה לקיים קשר עם מערכות חברתיות נוספות על בסיס נורמות מבניות (Koçyiğit, 1993; Pittenger, Huit, & Hansen, 2016; Rodgers & White, 2017; Özyiğit, 2017). היא שונה מהמערכות האחרות בחיי האדם בכך שהכניסה אליה מתאפשרת רק באמצעות מחויבות או נישואים, לידה או אימוץ. אי לכך, ממד הבחירה החופשית מתקיים בתחום הזוגיות בלבד (McGoldrick & Carter, 2003).

תיאורית התפתחות המשפחה בוחנת את השינויים המתחוללים במסלול חיי המשפחה (life cycle). היא גורסת כי הקשר הזוגי מושפע משלבי החיים (Erickson, Martinengo, & Hill, 2010; Finklestein, 2016) אשר נבדלים כיוצא ממערך סוגיות הייחודי לאותה תקופת חיים (Bouchard, 2018). המעבר בין השלבים מאופיין בבחינה מחודשת של מבנה היחסים התפקידים הזוגיים. התיאוריה טוענת כי אלה הכרחיים ומעצבים את הזוגיות (Carter & McGoldrick, 2005; White & Klein, 2002).

1.2. מאפייני הזוגיות והנישואים

ההתייחסות התיאורטית למערכת הזוגית מגוונת ומוערכת מתוך פרספקטיבות שונות. העיסוק האנליטי בזוגיות רומנטית הטרנסקסואלית החל ב-1940 ודן בסיבות בגללן אנשים חוברים לזוגות ומתמסדים (Ogolsky, Lloyd, & Cate, 2013). הוא מבוסס על הקשרים חברתיים-תרבותיים והקשרים פסיכולוגיים המתתייחסים למבנה היחסים וממדיהם הרגשיים. אלה מציגים טווח רחב של גורמים המשפיעים ומושפעים מהתא הזוגי-משפחתי (Ogolsky et al., 2013; Koçyiğit Özyiğit, 2017; Coontz, 2007; מינושין, 2003).

1.2.1. ההקשר החברתי

נישואים הם מוסד חברתי אוניברסלי, חוצה תרבויות ועידנים, הכפוף למארג נורמות סוציאליות (Halwani, 2010; Koçyiğit Özyiğit, 2017). במאה ה-19, נישואים בחברה המערבית היוו תשתית לשיפור מעמד חברתי וכלכלי (Coontz, 2007; Tsuya & Bumpass, 2004). הכרה בהם הייתה מותנת בהתחייבות חוקית שהגדירה אותם. היא הבהירה את זכויותיו וחובותיו של הזוג אחד כלפי השנייה ומול החברה (בר-יוסף, 1996). באותה העת, לא התייחסו לאהבה רומנטית והיו אף שראו בה סכנה לנישואים. אך, כניסתם של מוטיבים אינדיבידואליים הובילו לשינוי בערכים שעמדו בבסיס תפיסה זו (Coontz, 2007; Halwani, 2010; Yopo Díaz, 2018).

במאה ה-20, רעיונות של סיפוק והגשמה עצמית חלחלו אל המערכת הזוגיות (Coontz, 2007; Ogolsky et al., 2013; Tsuya & Bumpass, 2004) ואהבה ואינטימיות ביססו בהדרגה את מקומן כאבני בסיס ביחסים. בני זוג החלו לבחור זה בזה על פי הימצאותן, והיעדרותן היוותה עילה לסיימם (Acevedo & Aron, 2009; Sprecher & Hatfield, 2017; פרל, 2007). זאת ועוד, יציאתן של נשים לשוק העבודה והשפעות התנועות הפמיניסטיות הניעו נשים לעצמאות כלכלית ופסיכולוגית והובילו לשינויים במבנה היחסים (פרל, 2007). לדוגמה ערעור עקב הימנעות, פירוק (Pessin, 2018; Yopo Díaz, 2018) או חריגה מגבולותיו ואופיו המסורתי (Ogolsky et al., 2013; Raz-Yurovich, 2012; Tsuya & Bumpass, 2004); זכי, 2004).

התפתחויות אלה קראו תיגר על הגדרתו הקלאסית של מוסד הנישואים (Koçyiğit Özyiğit, 2017; Ogolsky et al., 2013; Sprecher & Hatfield, 2017). ההנחה כי נישואים מתייחסים אל יחסים הטרוסקסואליים ומונוגמיים שמהותם ילודה והמשכיות (Zeitner, 2012) נמצאה כלא תואמת את המערכות הזוגיות הקיימות בפועל. האחרונות כוללות בין היתר נישואים חד-מיניים ויחסים פוליאמוריים. לכן, כל ניסיון להגדיר את מערכות הנישואים באופן אחיד ימצא שגוי או לא רלוונטי. ניתן לקשור את ריבוי מערכות הנישואים (Halwani, 2010) אל השינוי שחל ביסודות קשרי הנישואים, מקונקרטיים-פונקציונאליים לפסיכולוגיים-רגשיים (Coontz, 2007).

1.2.2. ההקשר הפסיכולוגי

המערכת הזוגית בנויה משני בוגרים שמגדירים עצמם כזוג (Koçyiğit Özyiğit, 2017; Zeitner, 2012). היא מבוססת על תקשורת (מינושין, 2003) של תכנים ולתהליכים רגשיים (Schulz & Waldinger, 2010) ועל ביטויי אינטימיות (Koçyiğit Özyiğit, 2017; פרל, 2007) המורכבים מהיבטים רגשיים. ביניהם, תלות ההדדית, אמון ומחויבות (Valor-Segura, Expósito, & Moya, 2014; Zimmer-Gembeck, Madsen, & Hanisch, 2011). כיוצא בזאת, זוגיות נאמדת על פי החוויה הסובייקטיבית (Malouff, et al., 2012). התא הזוגי מאופיין במתח בין תלות הדדית לאוטונומיה. הראשונה היא צורך רגשי של בני הזוג אחד בשנייה וביחסים, לשם סיפוק צרכיהם. ככל שהתלות ההדדית גבוהה יותר, כך השפעתם ההדדית בין בני הזוג גדלה. היחיד עלול לתפוס מצב זה ככרידה ביכולת השליטה העצמית שלו וכביטוי לאוטונומיה פחותה (Valor-Segura et al., 2014). אוטונומיה היא יכולת ויסות של מחשבות, רגשות והתנהגות וביטוי ביחסים באופן אותנטי לעצמי. כלומר, ישנה התאמה בין ערכיו הפנימיים של היחיד להתנהלותו החיצונית (Sadikaj, Moskowitz, & Zuroff, 2017; Zimmer-Gembeck et al., 2011). אולם, תלות הדדית אינה בהכרח שוללת אוטונומיה (Zimmer-Gembeck et al., 2011). ניתן להתבונן עליה דרך מושג הימובחנות

של בואן (בואן, 1976). לפיו, מידת המובחנות של האדם מייצגת קשר חיובי בין יכולתו להתמסר לאינטימיות לבין שמירה על אוטונומיה פנימית (מגד, 2017). לאור אלו, התלות ההדדית מהווה תכונה בסיסית בזוגיות ויכולה להוביל לרגשות חיוביים או שליליים (Valor-Segura et al., 2014).

תיאורית התלות-ההדדית (Interdependence Theory) גורסת כי כל פעולה אנושית נעשית במטרה למקסם רווחים אישיים (Chang, Chuang, Cheng, & Huang, 2012; White & Klein, 2002). כיוצא בזאת, בחירת בן זוג מבוססת על מידת התועלת שלו ושל היחסים כמקור לסיפוק צרכיהם (Ogolsky et al., 1959; Thibaut & Kelley, 2013). התלות ההדדית, כמנגנון למימוש עצמי, מתייחסת למצבים בהם האדם מזהה שהגשמת מטרותיו תלויה באחר. לפיכך, מאזן הגמול מול העלות האישיה ביחסים אינו יציב (Johnson & Johnson, 2005) ויש צורך במשא ומתן להסדרתו (אלרואי, 2015). לאור אלו, הזוגיות היא משאב שמוערך לפי תרומתו ליחיד (Ogolsky et al., 2013; Thibaut & Kelley, 1959) ופעולות משא ומתן שומרות עליה כמקור רווח אישי לאורך זמן (Cao, et al., 2017).

1.2.3. זוגיות בנישואים ארוכי טווח

זוגות בנישואים ארוכי טווח נשואים זה לזו מרבית חייהם הבוגרים ובני הזוג נמצאים בשנות ה-40 לחייהם ואילך (Levenson et al., 1993; Verstaen et al., 2020). העלייה בתוחלת החיים האריכה את משך הנישואים בכלל ואת החיים כיחידה זוגית לאחר עזיבתם של הילדים-הבוגרים בפרט (Bouchard, 2014). זוגיות ארוכת טווח נתפסת כיום כמציאות המתקיימת כנגד כל הסיכויים (Ben-Ze'ev, 2015). תהליכי אינדיבידואציה ששמו את הסיפוק הרגשי של בני הזוג במרכז (Ben-Ze'ev, 2015; Coontz, 2007; Ogolsky et al., 2013; Tsuya & Bumpass, 2004), נתנו לגיטימציה לחפש מימוש עצמי גם במחר הנישואים והביאו לעלייה בשיעור הגירושים (הרבסט-דבי וקפלן, 2018). מחקרים רבים מתמקדים בסיבות בגינן בני זוג בוחרים להיפרד (Fisher et al., 2009), אך בהדרגה גובר העיסוק בגורמים המסייעים בתחזוקת נישואים ארוכי טווח (Ben-Ze'ev, 2015; Fisher et al., 2009). זאת מתוך ההנחה שבכדי לסייע לזוגות לשמור על היחסים שלהם יש לזהות השפעות חיוביות על המערכת הזוגית, בניגוד להבנה בלעדית של דיס-פונקציונליות (Fisher et al., 2009).

זוגיות ארוכת טווח תלויה במידה רבה במחויבות של בני הזוג אחד כלפי השנייה (Ben-Ze'ev, 2015; Sternberg, 1986), העדרה מנבא את סיום היחסים (Acevedo & Aron, 2009; Ben-Ze'ev, 2015). נמצא כי המחויבות והסולידריות של בני הזוג לאורך השנים מתווכים את המתאם החיובי בין אורך הנישואים לבין חסינותם מפני גירושים (Hiedemann et al., 1998; גלבוץ, 2009). כמו כן, מחויבות מתכתבת עם חויית האהבה (Acevedo & Aron, 2009; Ben-Ze'ev, 2015) ונמצאת במתאם חיובי עם רמת שביעות הרצון מהנישואים (Ben-Ze'ev, 2015). לצד ההסכמה התיאורטית בנוגע לחשיבותה של המחויבות

בנישואים ארוכי טווח, הספרות המחקרית מציגה חילוקי דעות בנוגע לאופן בו אהבה ושביעות רצון מתקיימים בהם (Acevedo & Aron, 2009; Ben-Ze'ev, 2015; Burch, 2014; Finkel et al., 2013; O'Leary et al., 2012).

בשיח אודות אהבה בנישואים ארוכי טווח קיימים קולות מנוגדים. הקול הראשון מציג תפיסה רווחת לפיה אהבה רומנטית דועכת לאורך שנות הנישואים (Acevedo & Aron, 2009; O'Leary et al., 2012). תפקידה המרכזי בגיבוש היחסים מוביל לכך ששינויים בה פוגעים ביציבותם (Ben-Ze'ev, 2015), מצב המעלה את הסבירות לגירושים (Acevedo & Aron, 2009). הקול השני מאתגר הנחות אלו בטענה שיש שני סוגי אהבות רומנטיות בזוגיות בעלות תפקידים שונים (Acevedo & Aron, 2009; O'Leary et al., 2012). האהבה הראשונה, אהבה של תשוקה (passionate love), מתייחסת להתאהבות וכוללת אלמנטים אובססיביים של מחשבות טורדניות ושינויים במצבי הרוח. האהבה השנייה, אהבה של שותפות (companionate love), משלבת בין היקשרות, מחויבות ואינטימיות. עולה הסברה כי לאורך שנות הנישואים האהבה הרומנטית מתפתחת ממיקוד במאפייני תשוקה למאפייני שותפות. נמצא כי אהבה של תשוקה מקיימת קשר חזק יותר עם שביעות רצון בשלבים המוקדמים של מערכת היחסים, בעוד אהבה של שותפות מקיימת קשר משמעותי יותר עם שביעות רצון ביחסים ארוכי טווח (Acevedo & Aron, 2009). כמו כן, מבחינת דיווח עצמי של יחידים הנמצאים בנישואים ארוכי טווח עלה כי מרבית המשתתפים העידו על אהבה עוצמתית מאוד (Very Intensely in Love) כלפי בני הזוג שלהם (O'Leary et al., 2012). מכאן, השינוי לאהבה של שותפות מאפשר שלווה, חברות (Acevedo & Aron, 2009) ומחויבות התורמים לנישואים ארוכי טווח (Sternberg, 1986). העיסוק במחויבות העלה קול שלישי שמציג מצב ביניים, מצב של מחויבות לאהבה. מחויבות זו מתייחסת אל המוכנות להתעלם מהתקופות הבלתי נמנעות בהן האהבה אינה מורגשת בזוגיות. לא מדובר בתמרון של הרגש, אלא בהצהרת אמון וביטחון כי היחסים טובים וכי מדובר בתקופה שתחלוף. אמונה וביטחון אלה נוטים להגשים את עצמם בנישואים והכרחיים לקיומם (Ben-Ze'ev, 2015).

נושא מעורר מחלוקת נוסף הוא תפיסת איכות היחסים ושביעות הרצון מהם בנישואים ארוכי טווח. נטען כי לאורך הזוגיות השתיים יורדות ואינן עולות חזרה למשך מרבית שלבי הנישואים (Finkel et al., 2013; Levenson et al., 1993; Verstaen et al., 2020). הירידה ברווחה האישית והזוגית בתקופת הנישואים המאוחרים, בה הילדים-הבוגרים עוזבים את הבית, נקשרת למחסור בתפקידים בוני זהות נוספים לזהות ההורית (Bouchard, 2014; ויורסט, 2005). מצב זה בשילוב עם אירועי דחק נוספים, כגון יציאה לגמלאות וטיפול בבני משפחה, וכניסה לגיל הזקנה מעוררים רגשות דכאון וריקנות (Saleel, 2015; Zhang, et al., 2017) שעלולים לגבות מחיר ואף להוביל לסיום הנישואים (Bouchard, 2018). זוגות רבים חווים תקופות

של חוסר שמחה, כאב, כעס וזרות אשר מעידות בעיניהם על מעבר מיחסים טובים ליחסים רעים. מציאות זו מהווה משבר שמביא כאב רב וספקות לגבי המשך החיים המשותפים. אולם כל אלה אינם מבטאים בהכרח את התדרדרות היחסים. ראייה מורכבת של הזוגיות, לפיה קשיים ומשברים הם בלתי נמנעים בנישואים ארוכי טווח, מאתגרת את הדיכוטומיה של נישואים טובים מול רעים. מתוכה ניתן להתייחס אל משבר כמבחן שבסופו יכולים בני הזוג לגלות איכויות זוגיות מנקודת מבט אינטגרטיבית ומציאותית יותר (Burch, 2014). בנוסף לכך, יש הטוענים כי שביעות רצון דווקא עולה עם הגיל (Levenson et al., 1993; Verstaen et al., 2020). ניתן להסביר זאת על ידי שינוי הדרגתי שחל בפרספקטיבת החיים עם ההזדקנות. שינוי זה כולל הכרה בזמניות החיים המקדמת מיקוד בחוויות חיוביות שממלאת ברגשות של רוגע וקבלה (Ben-Ze'ev, 2015). בהתאם לכך עולה כי אנשים מבוגרים מאושרים יותר מאשר צעירים (Ben-Ze'ev, 2015; Verstaen et al., 2020). הסבר נוסף לשיפור בשביעות הרצון מבוסס על ההנחה כי לשביעות רצון בנישואים צורה של פעמון. בתחילת היחסים היא גבוהה, מתחילה לרדת עם הולדת הילדים ומגיעה לנקודת שפל בתקופת גיל ההתבגרות שלהם. עם יציאתם מהבית ופרישתם של בני הזוג שביעות הרצון נמצאת במגמת עלייה (Levenson et al., 1993) בעקבות ירידה בגורמי מתח יומיומיים (Bouchar, 2014) המייצרת פניות ואנרגיה להשקעה בנישואים (Gorehoff et al., 2008; קוליק ועמיתיה, 2017). שביעות הרצון הגבוהה בתקופת הנישואים המאוחרת תואמת את היותה בקורולציה חיובית עם מחויבות, כך שמידת המחויבות מתחזקת עם מידת שביעות הרצון מהנישואים ומאיכותם (Ben-Ze'ev, 2015).

כאמור לאורך שנות הנישואים ישנם שינויים אישיים ומערכתיים המשפיעים על הזוגיות (Burch, 2014; Levenson et al., 1993; ויורסט, 2005). בעקבותם, נדרשים בני הזוג לקיים משא ומתן בנוגע לאופי התפקידים הזוגיים ומבנה היחסים שלהם. הצרכים משתנים בהתאם לתקופת החיים (Carter & McGoldrick, 2005), והעיסוק בתכנים זוגיים בקרב זוגות בנישואים ארוכי טווח גובר בתקופת אמצע החיים (midlife) (Gorehoff et al., 2008). במהלכה תשומת הלב עוברת ממיקוד בתפקידים הוריים לתפקידים זוגיים (Bouchar, 2014; McGoldrick & Carter, 2003), נוכח חזרתם של בני הזוג לחיים בגפם (Thibodeau & Bouchar, 2019). בתקופה זו עלולות להתעורר סוגיות חדשות ו/או סוגיות בלתי פתורות המאיימות על היחסים (ויורסט, 2005; קוליק ועמיתיה, 2017), מכאן בפני הזוג עומדת משימה לאזן ולייצב את המציאות המשתנה ואת השלכותיה הזוגיות על ידי משא ומתן (White & Klein, 2002; קוליק ועמיתיה, 2017).

1.3. משא ומתן בנישואים

משא ומתן מהווה אסטרטגיה להתמודדות עם קונפליקטים. האדם משתמש בה מיום היוולדו (Kailasapathy & Metz, 2012). מטרתה היא יישוב מחלוקות על ידי פעולות קוגניטיביות ורגשיות

(Lamela & Figueiredo, 2011) המתבטאות בשיח (Relva, Fernandes, & Costa, 2013). מכאן, אין זה מפתיע שבני זוג משתמשים בה (אלרואי, 2015). זאת ועוד, היא נתפסת כאחת מערכי הבסיס של הסכם הנישואים המודרני הממוקד בפרט ורואה בנישואים אמצעי למימוש עצמי (Ripley, Worthington,) (Bromley, & Kemper, 2005).

במשא ומתן בני זוג מחפשים מענים לצרכים המתעוררים במעבר בין שלבי החיים בחיי המשפחה (Erickson et al., 2010). במערכות נישואים ארוכות טווח אי הסכמות והצורך ליישבן מהווים חלק אינהרנטי מהיחסים (קוליק ועמיתיה, 2017). במהלך המשא ומתן נבחנים מחדש המבנה והתפקידים המשפחתיים (Beels & Newmark, 2006; Erickson et al., 2010), בניסיון לפתור קונפליקטים (אלרואי, 2015). זהו תהליך שגור ביחסים הזוגיים ומאפיין סגנון לפתרון בעיות (Erickson et al., 2010; Klein,) (Izquierdo, & Bradbury, 2007).

הספרות מרבה לעסוק במשא ומתן בנישואים סביב מתח עבודה-בית (Klein et al., 2007; Kailasapathy & Metz, 2012). נושא זה מאפיין את חיי המשפחה המודרנית, בה שני בני הזוג מפרנסים. תחומים רבים בחיי הזוג מושפעים ממתח זה, כגון זמן לדאוג לבני המשפחה. עבודות הבית מסמלות בתרבויות רבות יותר ממשמעותן המוחשית, הן מייצגות את מורכבות מערכת הנישואים ומהוות דרך לביטויי אהבה, תביעת זכויות והוגנות (Klein et al., 2007). במצבים בהם לכל צד העדפות שונות, על בני הזוג לקיים משא ומתן (Kailasapathy & Metz, 2012) כדי להגדיר מחדש את מבנה היחסים ואת חלוקת המשימות ביניהם (Hall, 1972).

אסטרטגיות ליישוב קונפליקטים, ביניהן המשא ומתן, נבחרות לפי המאפיינים האישיים של היחיד (Beels & Newmark, 2006). נמצא כי משא ומתן מחזק יחסים ומעלה רמת מחויבות, חיבה ונאמנות בין בני הזוג (Kailasapathy & Metz, 2012), כיוון שמייצג ניסיון לשמור על שותפות ועל תקשורת יעילה (Klein et al., 2007). הטכניקות הכלולות בו, ביניהן הפשרה וההקרבה (Beels & Newmark, 2006; קוליק וחבושה-מורגנשטרן, 2009), נמצאו בהלימה עם שביעות רצון גבוהה מהיחסים ומאיכותם (Greeff & Bruyne, 2007; Whitton, Stanley, & Markman, 2007). מכאן, משא ומתן בכלל ופשרה והקרבה בפרט נתפסות כחיוניות לפתרון סוגיות בנישואים (Lamela & Figueiredo, 2011).

1.4 השוואה בין פשרה להקרבה

פשרה (compromise) והקרבה (sacrifice) הן טכניקות משא ומתן. במרכזן עומד מרכיב הוויתור למען האחר במצבי אי הסכמה (Biggar, 2018; Ndubisi, 2011; Van Lange et al., 1997; Zanetti, 2020). לצד זאת, בין השתיים קיימים הבדלים במשמעותן ובאופיין (Summiya et al., 2013).

1.4.1 פשרה והקרבה: השוואה מושגית

פשרה והקרבה הן בעלות הגדרות מלונאיות שונות. הפשרה מתוארת בתור "הסכם בין שני צדדים מסוכסכים, ולפיו כל צד מוותר על משהו לטובת האחר" (אילון ובן-נתן, 2007, עמ' 874). מדובר בפתירת קונפליקטים באמצעות ויתורים הדדיים על אמונות, עמדות או רצונות אידיאליים (Zuolo & Bistagnino, 2018; Zanetti, 2020), כתוצאה של התמקחות (Zigarovich & Myers, 2011). הקרבה מהווה "ויתור על דבר חשוב ויקר למען משהו או למען מטרה חשובה" (אילון ובן-נתן, 2007, עמ' 289). זאת אומרת ויתור אישי חד צדדי, לשם הכרעה בין אינטרסים מנוגדים (Impett, Gable, & Peplau, 2005; Lan et al., 2017). לפיכך, קיימים ביניהן הבדלים באופי הויתור וסוגו (Summiya et al., 2013).

מבחינה מושגית, מפרידים בין הפשרה להקרבה ממד ההדדיות והמוחלטות בהתאמה (אילון ובן-נתן, 2007). מהות הפשרה היא התרת מחלוקות באמצעות מציאת עמק השווה, על ידי ויתורים משותפים (Greiff & Bruyne, 2011; Ndubisi 2011; Rahim & Bonoma, 1979) או הסכמה הדדית על חלופה למימוש הרצון האישי של כל צד (Wendt, 2019). הפשרה כוללת גמישות, יכולת הסתגלות (Uusiautt & Määttä, 2012) וויתור על חלק מהצרכים והערכים של היחיד (Rosenblatt & Rieks, 2009), על בסיס שיקול דעת והסכמה (Chang et al., 2012; ליפשיץ, 2010). לעומתה, ההקרבה מייצגת את היכולת להתגבר על נטיות ודחפים פרטיים (הלברטל, 2010) ולהסכים לחוש פגיעה באינטרסים אישיים לשם קידום האחר (Lan et al., 2017). במילים אחרות, פתרון המפגש בין אינטרסים סותרים נעשה על ידי התעלות עצמית (Impett et al., 2005; Johnson & Johnson, 2005; מאוטנר, 2013). לאור אלו ניתן לראות כי בפשרה כל המעורבים מבצעים ויתורים, בעוד בהקרבה נעשה ויתור חד צדדי (אילון ובן-נתן, 2007).

1.4.2 פשרה והקרבה: השוואת מהותן ומאפייניהן

במקביל לשוני בהגדרת הפשרה וההקרבה, קיים הבדל במהותן ובתפקידן. כאמור, הפשרה מוצגת כפעולה שעיקרה פתרון סוגיות על ידי ויתורים הדדיים (Summiya et al., 2013). מאפייניה מגוונים ותלויים באופי ובהקשר הקונפליקט. לדוגמה, בפשרה אחד הצדדים יכול לוותר על רצונו האישי לשם שמירה על ה'ביחוד' או שבני הזוג יכולים להתפצל, כך שכל צד יממש את צרכיו באופן עצמאי (Rosenblatt & Rieks, 2009). בכל מצב הפשרה כוללת אובדן כלשהו (Biggar, 2018). מנגד, בהקרבה תפקיד הויתור הוא שימור וחיזוק היחסים (Summiya et al., 2013). ישנם מחקרים המציגים אותה כהיפוך של אנוכיות (מאוטנר, 2013), אך ייתכן שיש בה יותר מכך. ניתן לראות הלימה בינה לבין מושג ה*היכנעת* (submission) של גנט (Ghent, 1990). האחרון מתאר השתעבדות של היחיד למען יצירת התאמה בינו לרצונות הזולת (מן, 2009). כמו כן, אפשר לקשור אותה למאפיין האישיות ייחוד מוחלט (unmitigated communion) המוגדר בתור התמקדות בזולת, על חשבון סיפוק צרכים פרטיים, תוך פגיעה ב'עצמי' וברווחה אישית (Fritz &

Helgeson, 1998). יש לציין כי לא פעם הספרות מציגה התנהגויות התואמות את מושג ההקרבה, אך לא מגדירה אותן ככאלו באופן ישיר (Fritz & Helgeson, 1998; Ghent, 1990; Rahim & Bonoma, 1979). נוכח אלו, פשרה והקרבה שונות זו מזו בתכליתן (Summiya et al., 2013).

1.4.3 פשרה והקרבה: השוואת המניעים

למרות שתופעות הפשרה וההקרבה ממלאות תפקידים שונים (Summiya et al., 2013), שתיהן מונעות משאיפות דומות. השאיפה הראשונה, ויתור למען קידום הזולת בכדי לשמור על היחסים, האינטימיות ותחושת היחיד. השאיפה השנייה, ויתור בכוונה למנוע את ערעור המערכת, על ידי קונפליקטים. מכאן, ניתן לראות בהן מנגנונים התואמים את תיאורית מוטיבציית ההתקרבות-הימנעות (Approach-Motivational Theory Avoidance) לפיה האדם פועל משתי עמדות. עמדת התקרבות בה הפעולה נעשית למען הגעה ליעדים ותוצרים חיוביים, ועמדת הימנעות אשר מטרתה הסתה של היחיד מתוצרים שליליים כגון קונפליקטים ודחייה (Impett et al., 2014). מכאן, ניתן לראות את מטרת הפשרה וההקרבה כהשגת רווח עקיף של יציבות וקירבה (Impett et al., 2014; רביצקי, 2005).

1.5 פשרה והקרבה בנישואים

הפשרה וההקרבה שכיחות בנישואים (Lan et al., 2017; Summiya et al., 2013), מכיוון שעל היחיד לדכא את שאיפתו למימוש עצמי מוחלט כדי לשמור על יציבות היחסים ותחזוקתם (Jonason, Li, & Cason, 2009; Zhang & Li, 2015). במקרים בהם לצדדים אינטרסים מנוגדים, היחסים מתערערים ועל הזוג לאזן אותם מחדש באמצעות משא ומתן. מכאן, הפשרה וההקרבה מהוות חלק אינהרנטי מתהליכים זוגיים המתקיימים במסגרת הנישואים (אלרואי, 2015; קוליק וחבושה-מורגנשטרן, 2009). השפעותיהן על הנישואים משתנות וישנם ממצאים סותרים בנוגע להשלכותיהן (Impett et al., 2005). תיאורית החליפין (Exchange theory) גורסת כי יחסים מושתתים על קבלה ונתינה של משאבים ורואה בפשרה ובהקרבה השקעה שתורמת ליחסים (Curran, Burke, Young, & Totenhagen, 2016; Rosenblatt & Rieks, 2009; קוליק וכץ, 2016). אך עניין שנחשב בעל ערך בעיני אחד, לאו דווקא נתפס ככזה בעיני אחר. על כן הפשרה וההקרבה עלולות להותיר תחושת חוסר (Rosenblatt & Rieks, 2009) ולפגוע בנישואים (Impett et al., 2012; מגד, 2017). לאור אלו, על אף השוני בטיבן, לפשרה ולהקרבה קווי דמיון (Impett et al., 2012).

1.5.1 השפעותיהן החיוביות של פשרה והקרבה על הנישואים

מחקרים מראים שפשרה והקרבה בנישואים קשורות לרמת שביעות רצון גבוהה מהיחסים (Curran et al., 2011; Greeff & Bruyne, 2016) ובתפיסה חיובית יותר של איכותם (Whitton et al., 2007; קוליק וכץ,

2016). אולם, לכל אחת מהן תפקיד שונה. הפשרה היא פעולה שמטרתה פתרון מחלוקות ומהות ההקרבה היא שמירה על יחסים (Summiya et al., 2013; אילון ובן-נתן, 2007). אופן הצגתן יתחיל עם הסיבות להשלכותיה החיוביות של הפשרה ולאחר מכן הסיבות להשלכותיהן החיוביות של ההקרבה. אופן ההתמודדות עם קונפליקטים וסגנון פתירתם משפיע על איכות הנישואים (קוליק וחבושה-מורגנשטרן, 2009) ונמצא כי זוגות מאושרים דיווחו על נכונות גבוהה להתפשר בעת פתרון בעיות (Uusiutt & Määttä, 2012). התשתית לדפוס ההתפשרות היא התמקדות בקשר הזוגי, גמישות, פתיחות ללמידה ושותפות. ברוב המקרים בני זוג מחזיקים בסגנונות שונים לניהול קונפליקטים (קוליק ועמיתיה, 2017), אך כאשר אחד מתפשר יש סיכוי סביר שהשני ינהג באופן דומה (Greeff & Bruyne, 2011). על כן, הפשרה נתפסת כפעולה חיובית המציגה יכולת משא ומתן יעילה וכבוד הדדי (Greeff & Bruyne, 2011; Rosenblatt & Rieks, 2009).

להקרבה השלכות חיוביות על הנישואים גם כן, הן מצדו של מבצע ההקרבה (Impett et al., 2012) והן מצד מי שהקריבו למענו (Zoppolat, Visserman, & Righetti, 2020). ראשית, אם נעשית מרצון ואינה נחות כפוגעת ב'עצמי' היא נתפסת באור חיובי על ידי המקריב (Stanley, Whitton, Sadberry, Clements, & Markman, 2006). לפי תיאורית התלות-ההדדית היא מבוססות על תהליך טרנספורמציה של מוטיבציה המתייחס להכרה של היחיד בכך שקידום האינטרסים האישיים שלו כרוך בפעולה למען מימוש רצונות האחר (Impett et al., 2012; Johnson & Johnson, 2005). כמו כן זהות-זוגית גבוהה, כלומר כשהיחיד רואה בבן זוגו כחלק מה'עצמי' שלו, מאפשרת למעשיי הקרבה יומיומיים להיחוות באופן חיובי (Kogan et al., 2010). זאת ועוד, נמצא קשר חיובי בין מחויבות לבין התפתחות זהות-זוגית ועלה כי ביחסים המאופיינים במחויבות הדדית בני הזוג מאמינים שהקרבות מצדם ייטיבו את איכות הקשר ושהם יתוגמלו עליהם בעתיד (Whitton et al., 2007). גמול זה מהווה את אחד הגורמים הקושרים בין הקרבה לתפקוד זוגי בריא. בנוסף, תפיסת העצמי נוכח פעולות הקרבה משתפרת מכיוון שהאדם חווה את עצמו בתור מי שמסוגל לדאוג לאדם היקר לו (Ben-Ze'ev, 2015; Lin et al., 2017). שנית, הקרבה נתפסת כסמן לדאגה ולאהבה כלפי בן הזוג שלמענו נעשית ומעוררת הערכה ורגשות חיוביים. ככל שמעשה ההקרבה בלתי צפוי ותרומתו עולה על הציפיות, כך מבצע ההקרבה נתפס בצורה חיובית יותר (Zoppolat et al., 2020). מכאן היא מעוררת מערכת של השפעות המשפרת ומייעלת את הנישואים (Van Lange et al., 1997).

1.5.2. השפעותיהן השליליות של פשרה והקרבה על הנישואים

עם זאת, ישנם מצבים בהם לפשרה ולהקרבה השפעות שליליות על בני הזוג כיחידים ועל המערכת הזוגית. הן עלולות לעורר רגשות קשים שמשפיעים על מצבם האישי, על הדרך בה תופסים את היחסים ועל

התנהלותם השוטפת (Impett et al., 2012; Rosenblatt & Rieks, 2009). גם בתת תמה זו יוצגו השלכותיהן לחוד.

למרות שהפשרה נתפסת ככלי להשגת זוגיות טובה, מתפשרים רבים מתמודדים עם תחושות שליליות כלפי עצמם, ביניהם חרטה על הוויתור שעשו וכמיהה לחיים בלעדיו (Ben-Ze'ev, 2015; Biggar, 2017), ואחד כלפי השנייה. פשרה נעשית בחסות השאיפה להרמוניה ומונעת לא פעם מחשש להתמודד עם קונפליקטים. יתרה מזאת הצד המתפשר מצפה כי מעשיו יתוגמלו, אולם תקווה זו לא תמיד נענית במלואה. מכאן, עולים רגשות קשים המשתרשים בזוגיות וגוררים מניפולציות ועונשים של בני הזוג אחד כלפי השנייה (מגד, 2017). בנוסף, התפשרות עלולה להיתפס כחולשה ולהוריד מערכו של הצד המתפשר. כמו כן, ישנם נושאים שלא ניתן להתפשר לגבם ואי החלטה מאלצת וויתור בלית ברירה. לדוגמה, אי החלטה בנוגע לסוגיה אם להביא ילדים לעולם מותירה את הזוג ללא ילדים. לפיכך, השלכותיה של הפשרה מורכבות והיא אינה מבטיחה יישוב קונפליקטים באופן מדויק העונה על צרכי שני הצדדים (Rosenblatt & Rieks, 2009).

בדומה לפשרה, ההקרבה עלולה לעורר באדם רגשות שליליים (Beels & Newmark, 2006; Impett et al., 2012). מושג ההיכנעות של גנט מציג הקרבה כמתדמה להתמסרות, כאשר בפועל היא "... מסווה מתעתע לשלילה אלימה של העצמי האמתי בשם הקסם הכוזב בחסות האחר" (מן, 2009, עמ' 161). כיוצא בזאת, היא מובילה לדילול הזהות העצמית ולתחושת חוסר משמעות, והופכת את האדם לקורבן (Ghent, 1990). כאשר היחיד מדחיק את רגשותיו למען האחר, עלולות לעלות בו תחושות של תסכול, טינה (Lin et al., 2017) וחוסר אותנטיות. חוסר אותנטיות נמצא בהלימה עם שביעות רצון נמוכה מהזוגיות ועלייה במחשבות על פירוקה (Impett et al., 2012). כמו כן, מעשי הקרבה שכיחים בנישואים עלולים להיתפס כפוגעניים (Lin et al., 2017), להעיד על תפקוד זוגי לקוי (Johnson et al., 2018) ולגבות מחיר מיחסים ארוכי טווח (Impett et al., 2012). מחירים אלה עשויים להתקיים בקרב מבצע ההקרבה. נמצא כי תכונת הייחוד המוחלט המהווה פגיעה ב'עצמי' בשל עיסוק בזולת, משפיעה על הנטייה להקרבה וקשורה במצוקה פיזית, בריאותית (Johnson et al., 2018) ובקושי לקבל תמיכה מהזולת (Fritz & Helgeson, 1998). בנוסף, ביחסים בהם מניעי ההקרבה נתפסים כאינטרסנטיים ההקרבות אינן מעלות רגשות חיוביים (Zoppolat et al., 2020). לפיכך, ההשלכות השליליות הנלוות להקרבה לא מסתיימות ברמת הפרט שבין אדם לעצמו, אלא משפיעות גם על הנישואים (Impett et al., 2014; Impett et al., 2005).

1.6 הקשר בין פשרה והקרבה לבין מגדר

לעיתים תכופות, השיח אודות נתינה וויתור נקשר במגדר. על פיו, נשים עסוקות במתן מענים לזולת יותר מגברים (Johnson et al., 2018; Neff & Harter, 2002). לפי התיאוריה המגדרית וגישת המשאבים היחסיים, גברים בעלי כוח כלכלי ומעמדי מנסים להשיג שליטה ביחסים זוגיים על ידי כוחניות, בעוד

תהליכי סוציאליזציה מלמדים נשים להתנהלות וותרנית מתפשרת. עם זאת, המעבר החברתי מערכים מסורתיים לשוויוניים-דמוקרטיים הוביל לשינוי בתפיסת העולם המגדרית. יותר גברים מציגים דפוס שוויוני הנוטה להתפשר בעת קונפליקטים, בעקבות תחושתם כי אינם נדרשים לשמור על תדמיתם הגברית בכוחניות (קוליק ועמיתיה, 2017; קוליק וכץ, 2016). כמו כן, יש מחקרים התומכים בעמדה כי טכניקת הפשרה אינה מגדרית וכי נשים וגברים משתמשים בה כאחד (Greeff & Bruyne, 2011; גרינפלד, 2005). יתרה מזאת, עולה הסברה כי לאור שינויים אישיותיים המתרחשים לאורך שנות הנישואים, בתקופה בה הילדים-הבוגרים יוצאים מבית ההורים נשים משתמשות פחות בדפוסי ויתור ופשרה ליישוב קונפליקטים ביחס לגברים (קוליק ועמיתיה, 2017). מכאן לא ניתן לקבוע על קשר בין מגדר להתפשרות (קוליק וחבושה-מורגנשטרן, 2009).

הקרבה מוצגת גם כן כמעשה נשי (Summiya et al., 2013) ונקשרת באופן סטריאוטיפי לתכונות נשיות (Fritz & Helgeson, 1998). היא מתוארת כמאפיינת את מי שאינו מחזיק בכוח ביחסים (Ben-Ze'ev, 2015), ולפי גישת האידיאולוגיה המגדרית החברה הפטריארכלית מחלישה את כוחן של נשים על ידי תהליכי חיברות שמאמנים אותן להקריב (קוליק וכץ, 2016). בנוסף, נשים מדווחות יותר על תכונת הייחוד המוחלט ביחס לגברים (Fritz & Helgeson, 1998) ונמצא כי פעולות הקרבה מצידן מבוססות על מוטיבציית הימנעות וחוסר אותנטיות (Neff & Harter, 2002). אולם, מחקרים לא מצאו קשר מובהק בין הקרבה לנשיות (Lan et al., 2017) ואף יש טענות כי בחיים המאוחרים גברים נוטים לויתורים חד צדדים יותר מנשים (קוליק ועמיתיה, 2017). כיוצא בזאת, למרות הממדים האישיותיים של ההקרבה (Fritz & Helgeson, 1998) עולה כי נשים משתמשות בה יותר מאשר גברים (Johnson et al., 2018).

1.7. בין זוגיות, פשרה והקרבה בנישואים ארוכי טווח

קיומה של זוגיות ארוכת טווח אינו מובן מאליו במציאות המקדמת מימוש עצמי (Ben-Ze'ev, 2015). בכדי לשמר את היחסים ולתחזק אותם על בני הזוג להסתגל למגוון שינויים המאיימים על איזון ויציבות הנישואים (McGoldrick & Carter, 2003) באופן שעלול להוביל לגירושים (Ben-Ze'ev, 2015). העלייה בתוחלת החיים האריכה את משך הנישואים בכלל ואת החיים כיחידה זוגית לאחר עזיבתם של הילדים-הבוגרים את הבית בפרט. בתקופה זו בני הזוג עסוקים במבנה הנישואים ובתפקידיהם הזוגיים (Bouchard, 2014), הם משתמשים במשא ומתן בכדי ליישב אי הסכמות שעולים ביניהם ולהסתגל למצבם החדש (Carter & McGoldrick, 2005; Relva et al., 2013). משא ומתן מהווה אסטרטגיה לפתרון קונפליקטים (אלרואי, 2015) ומטרתו סיפוק מענים לצרכיהם של בני הזוג באופן שמסייע בהסתגלות אל מציאות החיים המשתנה (Erickson et al., 2010). בין טכניקות המשא ומתן ישנן הפשרה וההקרבה (Impett et al., 2005; Rahim & Bonoma, 1979; Van Lange et al., 1997).

חקר הפשרה וההקרבה בזוגיות נעשה בעיקר לחוד. מרביתו בחן אותן בהקשר הכללי של יחסים רומנטיים (Curran et al., 2015; Greeff & Bruyne, 2011; Rosenblat & Rieks, 2009; Van Lange et al., 1997;) (Whitton et al., 2007) או התמקד בשלבים הראשונים של הזוגיות (Chang et al., 2012; Jing et al.,) (2017; קוליק וחבושה-מורגנשטרן, 2009). רק שני מקורות התייחסו הן לפשרה והן להקרבה, הראשון חקר אותן בנישואים מתוך פריזמה מגדרית (Summiya et al., 2013) ושני סקר אותן כחלק מן המשתנים המשפיעים על שביעות רצון בנישואים ארוכי טווח (Ben-Ze'ev, 2015). לצד זאת, חקר תפקידן לוקה בחסר. הספרות מציגה כיצד טכניקות אלו מתבטאות ביחסים ומשפיעות עליהם (Ben-Ze'ev, 2015;) (Impett et al., 2005; Zoppolat et al., 2020), אך לא מתייחסת למשמעותן הסובייקטיבית ברמה הרעיונית או ברמה הפרקטית. אי לכך, מחקר זה יתמקד בזוגיות בנישואים ארוכי טווח דרך בחינת חוויות הפשרה וההקרבה. זאת בכדי להתחקות אחר הדמיון והשוני ביניהן ולבחון מה ניתן ללמוד על מערכת היחסים מתוך הימצאותן או העדרן בה. שאלות המחקר:

1. מהי חווית הזוגיות בנישואים ארוכי טווח?
2. מהי משמעות משא ומתן בכלל ופשרה והקרבה בזוגיות בחיי נישואים ארוכי טווח בפרט?
3. השוואת פשרה והקרבה – מה הדמיון והשוני בחוויית הפשרה וההקרבה בזוגיות בנישואים ארוכי טווח?
4. כיצד, אם בכלל, חוויית הימצאות או העדר הימצאות הפשרה וההקרבה מתכתבות עם מאפייני הזוגיות בכלל ובנישואים ארוכי טווח בפרט?

2. שיטה

המחקר הנוכחי הוא מחקר איכותני המושתת על ניתוח היחידה הדיאדית/הזוגית (dyadic Interview) (Eisikovits & Koren, 2010) (analysis) בשילוב ניתוח תמאטי (thematic analysis) (Braun & Clarke, 2006). מטרת המחקר היא הבנה של המשמעויות שניתנות לחוויית הזוגיות בנישואים ארוכי טווח תוך התמקדות בתופעות הפשרה וההקרבה. בבסיס הניתוח הדיאדי נמצא היחיד, מכאן הראיונות של בני הזוג התקיימו בנפרד וניתוחם החל באופן יחידני (Eisikovits & Koren, 2010) בהתבסס על שיטת הניתוח התמאטי. זהו ניתוח אינדוקטיבי של נתונים איכותניים הנשען על זיהוי קטגוריות, מיפוי היחסים בינהן ואיגודן לתמות. מכיוון שמדובר בשיטה עצמאית מגישות ותיאוריות (Braun & Clarke, 2006) הניתוח כלל שילוב של עקרונות מהגישה הפנומנולוגית פרשנית (IPA) שבמרכזה נמצאת השאיפה להתחקות אחר משמעותן הסובייקטיבית של חוויות (Smith et al., 2009) וללמוד על מהותן (essences) (Creswell, 2009; Patton, 2002). בתום הניתוח היחידני וזיהוי התמות נבחנו חפיפות וניגודים בין הפרספקטיבות היחידניות במטרה להתוודע אל ההקשר הדיאדי, פרספקטיבת היחידה הזוגית, ולהעמיק את הבנת היחסים. התמות שזוהו בניתוח היחידני עברו דיוק, כך שכללו הן את תפיסותיהם של בני הזוג והן את התפיסה של התא הזוגי (Eisikovits & Koren, 2010).

2.1. דגימה ומדגם

הדגימה המכוונת (purposeful sampling) מאפיינת את המחקר האיכותני וגורסת כי משתתפי המחקר הם שמחזיקים את הידע בנוגע לתופעה הנחקרת (Creswell, 2014). היא קוראת להתמקד במספר מקרים עשירי ידע, בכוונה ללמוד מהם באופן שיאפשר לזקק תובנות והבנות אודותיה (Silverman, 2006; Patton, 2002). דגימת קריטריון היא תת סוג של דגימה מכוונת אשר בוחנת מקרים החולקים מכנה משותף בעל חשיבות (Patton, 2002). במחקר זה היו שני קריטריונים שחיבורו בין משתתפיו. היות הזוג במערכת נישואים ראשונה, ארוכת טווח, והימצאותו בתקופת יציאת הילדים-הבוגרים מהבית. הירידה באינטנסיביות ההורית בתקופה זו דורשת הסתגלות למבנה ולאופי המשתנה של היחסים. על בני הזוג לארגן מחדש את היחסים (Carter & McGoldrick, 2005), כך שתשומת ליבם תעבור ממיקוד בתפקידים הוריים לתפקידים זוגיים (Bouchard, 2014; McGoldrick & Carter, 2003). קריטריונים אלה שופכים אור על חוויית הזוגיות, הם מאפשרים לכל בן זוג להתבונן על חוויות של פשרה והקרבה ולהות את מאפייניהן הייחודיים ברמה האישית והזוגית, בהווה ומפרספקטיבה של זמן. שילוב זה מלמד על מהותן של פשרות והקרבות ועל הפרשנות וההתייחסויות השונות לגביהן. כל אלו מספקים הבנה הוליסטית שלהן ושל משמעותן בזוגיות ובנישואים ארוכי טווח.

הנתונים דמוגרפיים של המשתתפים (ראה טבלה 1) כוללים 20 נשים וגברים נשואים (10 זוגות) בנישואים ארוכי טווח. כל המשתתפים הם בני הדת היהודית, 15 מהם ילידי ישראל ו-5 עלו לישראל בין השנים 1968-1979. טווח גילאי הנשים הוא 48.8-59, ממוצע 45, וטווח גילאי הגברים הוא 49-61, ממוצע 56.4. טווח שנות הנישואים של הזוגות הוא 24-36.5 שנים ולהם 2-6 ילדים. טווח גילאי הילדים הוא 16-36.5, ממוצע 25.9. 12 מרואיינים מגדירים עצמם חילוניים, 1 חילוני-אתאיסט, 4 מסורתיים ו-3 דתיים.

מתוך 10 זוגות 6 מתגוררים בצפון הארץ, 2 במרכז הארץ ו-2 באזור ירושלים והסביבה. 7 מהמרואיינים ציינו כי שכרם גבוה במידה רבה מן הממוצע במשק (9,800 ש"ח), 8 דירגו אותו כגבוה במידה מועטה, 2 ציינו כי שכרם דומה לשכר הממוצע במשק ו-3 טענו כי הוא נמוך במידה רבה מהממוצע במשק. השכלתם של המשתתפים הטרוגנית. 12 בעלי השכלה אקדמית, 2 בעלי השכלה אקדמית ומקצועית ו-1 בעל השכלת ישיבה והשכלה אקדמית. בנוסף, 2 בעלי השכלה מקצועית ול-3 עד 12 שנות לימוד.

טבלה 1. נתונים דמוגרפיים של המשתתפים

מגורים	ילד/ים שעזבו את הבית	מספר ילדים	*שנות נישואים	רמת דתיות על פי דיווח סובייקטיבי	ארץ לידה	גיל	כינוי משתתף	
צפון הארץ	2	3	30	חילונית	דרום אמריקה	54	אשה 1 אביבה	1
צפון הארץ	3	3	30	חילוני	ישראל	56	גבר 1 אלון	2
צפון הארץ	2	3	25	חילונית	ישראל	53	אשה 2 בלה	3
צפון הארץ	2	3	27	חילוני-אתאיסט	ישראל	55	גבר 2 בני	4
צפון הארץ	1	2	24	חילונית	ישראל	49.5	אשה 3 גלית	5
צפון הארץ	1	2	24	מסורתי	ישראל	49	גבר 3 גדי	6
מרכז הארץ	2	2	34	חילונית	ישראל	55	אשה 4 דנה	7
מרכז הארץ	2	+2 חתול	34	מסורתי	ישראל	57	גבר 4 דוד	8
צפון הארץ	2	2	32	חילונית	אנגליה	59	אשה 5 הדסה	9
צפון הארץ	2	2	31	חילוני	דרום אפריקה	58	גבר 5 הרמן	10
צפון הארץ	4	4	33	דתית	ישראל	59	אשה 6 ורד	11
צפון הארץ	4	4	33	חילוני	ישראל	61	גבר 6 ויק	12
ירושלים והסביבה	2	3	34	חילונית	ישראל	59	אשה 7 זהבה	13
ירושלים והסביבה	2	3	35	חילונית	ישראל	59	גבר 7 זהר	14
צפון הארץ	1 + 2 בצבא	3	29	חילונית	ישראל	48.8	אשה 8 חדוה	15
צפון הארץ	2	3	29	חילוני	ישראל	53	גבר 8 חגי	16

ירושלים והסביבה	5	6	36.5	דתית	ארה"ב	57	אשה 9 טליה	17
ירושלים והסביבה	4.5	6	36	דתי	קנדה	62	גבר 9 טוביה	18
מרכז הארץ	2	3	31	מסורתית	ישראל	53.5	אשה 10 יעל	19
מרכז הארץ	2	3	31	מסורתי	ישראל	54	גבר 10 ירדן	20

* הערה: העדר ההלימה בקרב שנות הנישואים של חלק מהזוגות נובע מכך שכל בן זוג מילא באופן אינדיבידואלי את השאלון הדמוגרפי והנתונים מועתקים בדיוק כפי שהמראיינים מילאו. עקב ההתייבות לסודיות בין בני הזוג לא נערכה השוואה בין הצהרותיהם בזמן אמת. חוסר ההלימה התגלתה בשלב מאוחר, כשכבר לא היה רלוונטי להבהיר נקודה זו מולם. מכאן, המשמעות של שונות זו איננה ידועה לנו. ** סטטוס הילדים כתוב בלשון זכר, אך מתייחס לבנים ובנות כאחד.

במחקר זה הנתונים הדמוגרפיים נאספו על ידי שאלון בתום הראיונות (ראו נספח 1). לאורך 12 הראיונות הראשונים המשתתפים מילאו שאלון דמוגרפי שכלל מידע מצומצם אודות סטטוס הילדים, והתוכן הנרחב עלה באופן ספונטני במהלך הריאיון. מתוך הבנה של חשיבות תוכן זה החליטה החוקרת להרחיב באופן יזום את השאלון הדמוגרפי, כך שיכלול התייחסות ממוקדת לסטטוס הילדים ולמצבם.

2.1.1. איסוף נתונים

הפנייה לאיתור משתתפי המחקר נעשתה על ידי פרסום "קול קורא" ברשתות החברתיות facebook ו-whatsapp. ה"קול קורא" הציג את המחקר בכללותו תוך התייחסות אל הקריטריונים הנדרשים, הימצאות הזוג במערכת נישואים ראשונה ובתקופה בה ילדיהם-הבוגרים עוזבים את הבית, ואל אופן ההשתתפות. הוא כלל הזמנה לריאיון פנים-מול-פנים (שקדי, 2003) בן כשעה וחצי, במקום ובזמן שהתאים למשתתף, זאת בכדי לאפשר מרחב התבטאות חופשית ואוטנטית. לבסוף, הוצגו דרכי תקשורת לשיחה מקדימה שמטרתה בחינת התאמה הדדית למחקר (Creswell, 2014).

בשיחה הטלפונית המקדימה נעשתה הצגה נוספת של המחקר ונושאו הכללי, בנוסף להצגה עצמית של המראיינת ומסגרת המחקר. לאחר מכן, כל מראייין התבקש להציג בקצרה את סטטוס הנישואים שלו תוך התייחסות למספר ילדים ומקום מגוריהם, זאת בכדי לוודא כי הקריטריונים של המחקר נענים. עם ביסוס ההתאמה העקרונית צוין כי הריאיון יוקלט ויתומלל לשם ניתוח נתונים עתידי ופורטו אמצעי הזהירות שינקטו לשמירה על חסיון וסודיות – הגנה על קבצי השמע בעזרת סיסמה, הרחקתם מן הנתונים הדמוגרפיים וחשיפתם לצוות המחקר בלבד. אם ניתנה הסכמה מילולית להשתתפות, נקבעו מקום וזמן לריאיון. יש לציין כי השיחה המקדימה נעשתה עם שני בני הזוג לחוד במטרה לוודא כי לכל משתתף המידע המירבי לקבלת החלטה מדעת בנוגע להשתתפותו.

2.1.2. כלי המחקר

איסוף הנתונים נעשה באמצעות ראיון מובנה-למחצה המבוסס על מדריך ראיון פרי עטו של החוקר (Creswell, 2014). הראיונות נעשו לכל בן זוג לחוד, תוך שמירה על סודיות מלאה ביניהם. זאת בהתאם למודל איסוף מידע זוגי הכולל איסוף נתונים נפרד ואיחודם ליחידה רק בשלב הניתוח הדיאדי. מודל זה מאפשר לכל בן או בת זוג את המרחב להציג את נקודת מבטם תוך מזעור השפעות חיצוניות, כגון חשש מתגובות הצד השני. עם זאת, היחידה הזוגית ממשיכה לתפוס מקום גם בראיון האישי, כיוון שמהווה את ההקשר ההתייחסותי של המראייין (Eisikovits & Koren, 2010). כיוצא בזאת, כל אחד ואחת זכו לראיון אישי עם החוקרת שהוקלט ותומלל בהמשך למען ניתוח הנתונים. הראיונות נערכו בבית הזוג, בחדר פרטי או בשעה שבו הזוג השני לא היה בבית. מרביתם התקיימו באופן עוקב באותו היום, כך שלבני הזוג לא היה זמן לשוחח בין הראיונות. מטעמים לוגיסטיים הראיונות של בני זוג מספר 4 התקיימו יום אחר יום והראיון של אשה 5 התקיים בהמשכים – חלקו הראשון לפני הראיון עם בן זוגה וחלקו השני מספר ימים לאחר מכן.

כאמור, הראיונות נשענו על מדריך ראיון המהווה מערך מנחה של שאלות המאפשר למידה על תופעות והקשריהן (Patton, 2002). נושאי עוסקים במטרת המחקר ומהווים מקור ידע ראשוני לניתוח האיכותני (Kvale & Brinkmann, 2009; שקדי, 2003). מטרתו לסייע למראיינים להעביר את חוויותיהם בצורה המקיפה ביותר (Smith et al., 2009) על ידי המתמקדות ברגשותיהם, מחשבותיהם ותפיסותיהם (Kvale, 2002; Brinkmann, 2009; Patton, 2002; שקדי, 2003). איסוף נתונים על ידי ראיונות מובנים-למחצה מכתיר את החוקר עצמו ככלי מחקר (שקדי, 2003). מכאן עולם התוכן הפנימי שלו עלול להסיט את דעתו מתיאור המראיינים ואף להוביל להטייתם. בכדי לצמצם השפעות אלו, על החוקר לערוך רפלקציה אודות תפיסותיו ואמונותיו, להתודע אליהם ולשים אותן בסוגריים (bracketing). במילים אחרות, לשם הפקת ידע אוטנטי עליו להיות מודע לעמדותיו ולשים אותן מחוץ לכותלי הראיון והניתוח (Creswell, 2014; Smith et al., 2009). על כן, המחקר הנוכחי התבסס על מדריך ראיון (נספח 3) המכיל שאלות פתוחות ככל הניתן. זאת בכוונה לאפשר למראייין את המרחב לנווט את השיחה וליצוק בתוכה את נקודת מבטו הייחודית.

שאלת הפתיחה שהוצגה הייתה "ספרי לי על חיי הנישואים שלך בהתמקדות על פשרות והקרבות" ואופן המשך הראיון התהווה בהתאם לתוכן שעלה בעקבותיה. כיוצא בזאת, סדר עלייתם של ארבעת תתי הנושאים המרכיבים את מדריך הראיון התקיים באופן טנטטיבי. תת הנושא הראשון התייחס לזוגיות בכלל ולמאפייני זוגיות בנישואים ארוכי טווח בפרט, לדוגמה "אנא תארי במילים שלך את מאפייני שלב 'הקן המתרוקן' שאתה חווה במשפחתך, כפי שאתה חווה אותה היום". תת הנושא השני עסק בתופעת

ההקרבה, לדוגמה "מהי הקרבה בעינייך?" ו"כיצד לדעתך היא יכולה לבוא לידי ביטוי בזוגיות" תת הנושא השלישי עסק בתופעת הפשרה, לדוגמה "מהי פשרה בעינייך?" ו"כיצד לדעתך היא יכולה לבוא לידי ביטוי בזוגיות". לבסוף, תת הנושא הרביעי התייחס אל ההשוואה בין תופעת ההקרבה לתופעת הפשרה, לדוגמה "לאור דברים אלו, האם תוכלי להשוות בין הקרבה לפשרה?" "איך אתה מגדירה כל אחת מהן?" שאלות אלה אפשרו צלילה על תוך מערך החוויות הסובייקטיביות של כל מרואיין ואיגוד מידע אודות חוויית הזוגיות בנישואים ארוכי טווח, בנוסף לחוויית הפשרה וההקרבה בזוגיות.

2.2. ניתוח נתונים

ניתוח נתוני המחקר הנוכחי נערך על פי שיטת ניתוח היחידה הדיאדית/הזוגית (Eisikovits & Koren, 2010) בשילוב ניתוח תמאטי (Braun & Clarke, 2006) ועקרונות הגישה הפנומנולוגית פרשנית (Smith et al., 2009). שיטת ניתוח היחידה הדיאדית נשענת על ניתוח ברמה האינדבידואלית וזיהוי פרספקטיבות אינדבידואליות של כל בן זוג ולאחר מכן ניתוח ברמה הדיאדית/זוגית במטרה להבין את ההקשר הדיאדי בו מתקיימות. מכאן, היא כוללת ניתוח ברמה האינדבידואלית שבסופו נבחנת נקודת מבטה של היחידה הדיאדית/הזוגית (Eisikovits & Koren, 2010).

השלב הראשון של ניתוח היחידה הדיאדית/הזוגית הוא ניתוח ברמה האינדבידואלית (Eisikovits & Koren, 2010). דרך מסגרת הניתוח התמאטי ושילוב עקרונות פנומנולוגיים פרשניים גיבשה החוקרת קטגוריות ותמות. תחילה התוודעה אל הקול הייחודי של כל מרואיין על ידי האזנה לריאיון עמו במקביל לקריאתו בשלמותו (Smith et al., 2009) וביצעה ניתוח הוליסטי בו זיהתה את המוטיב המרכזי בריאיון. לאחר מכן חזרה לקריאה נוספת וערכה קידוד ראשוני באמצעות זיהוי יחידות משמעות וניסוח כותרות שישקפו את התוכן והמבנה של יחידת השמעות (Smith et al., 2009). את הקידוד הראשוני הזינה בטבלת Exel, כשמצדה האחד נמצאת הכותרת ומצד שני ציטוט של יחידת המשמעות. בסיום הקידוד הראשוני של ריאיון מספר אחד פנתה אל ריאיון מספר שניים. בעוד תהליך הניתוח ההוליסטי חזר על עצמו במלואו, פעולת הקידוד השתנתה. בעת קידוד הריאיון השני והבאים אחריו החוקרת הייתה ערה לאפשרות כי ייתכן דמיון בין התכנים החדשים לבין יחידות משמעות שנמצאו והוגדרו לפני כן. לכן, ערכה השוואה שיטתית ביניהם. אם נמצא דמיון התוכן קודד בטבלת ה- Exel תחת כותרת קיימת (Strauss & Corbin, 1998) ואם זוהה תוכן חדש, הוא נכתב ככותרת חדשה ליחידת משמעות עצמאית. לאחר ניתוח 10 הריאיונות הראשונים (זוגות 1-5) החוקרת החלה במציאת קטגוריות כקרקע לגזירת תמות (Braun & Clarke, 2006; Smith et al., 2009). הקטגוריות שולבו בטבלת ה- Exel בתור "כותרות על" למקבצי יחידות המשמעות הרלוונטיים. ניתוח 10 הריאיונות הנותרים (זוגות 6-10) כלל השוואה שיטתית בין יחידות המשמעות, כמו גם בחינה מתמדת של הקטגוריות שאותרו. במהלכו שמרה החוקרת על פתיחות במטרה לאפשר לסוגיות

חדשות לעלות בנייתן. סוגיות אלה באו לידי ביטוי בכותרות ו/או קטגוריות חדשות. בתום זיהוי קטגוריות מתוך 20 הראיונות פנתה החוקרת לאיתור תמות על בסיס שיטת הניתוח התמאטי. לפיה, תמות מהוות דפוסים העולים באופן אינדוקטיבי מהנתונים ותהליך הזיהוי וההרכבה שלהן מתבסס על מיפוי היחסים שבין הקטגוריות עד שאלו התלכדו לכדי תמות מובחנות (Braun & Clarke, 2006).

השלב השני של ניתוח היחידה הזוגית כלל ייצוג של הדיאדה בתור ההקשר בו מתקיימות תופעות הקשורות ליחסים (Eisikovits & Koren, 2010). החוקרת השוואתה בין הנרטיביים האישיים שעלו בנייתוים ברמה האינדבידואלית בכל יחידה זוגית, וכך הגיעה להבנה עמוקה יותר של הדיאדה כפרספקטיבה נוספת לתפיסותיהם של בני הזוג. ההשוואה נעשתה על ידי זיהוי חפיפות וניגודים בין התכנים הגלויים (הטקסט) למסרים הסמויים (הסבטקסט) בראיונות, החפיפות והניגודים מהווים את המבנה של הנרטיב והיחסים הדיאדיים. החפיפה מתייחסת להלימה בתוכן, בצורה ובפרשנות, לעומת ניגוד בו יש חוסר התאמה באחת הרמות לפחות. לאחר איתורם והבנת משמעותם התמות שזוהו בנייתוים ברמה האינדבידואלית התחזקו או שוכללו כך שיכללו את המציאות הזוגית בנוסף לתפיסות האינדבידואליות של בני הזוג (Eisikovits & Koren, 2010).

בחינתן של תופעות הפשרה וההקרבה אחת מול השנייה הביאה לכך שהתמות ותת התמות נתגלו במקביל על בסיס ההקשר של זוגיות בנישואים ארוכת טווח. מטרת פרק הממצאים היא לספר סיפור אודות תופעות הפשרה וההקרבה תוך התייחסות להקשר בו מתקיימות, לחווייתן ולמשמעותן גם יחד. כעת יודגם התהליך עבור התמה "דמיון בין פשרה להקרבה : פשרה והקרבה כויתור".

התמה "דמיון בין פשרה להקרבה : פשרה והקרבה כויתור" התגבשה לאחר שהחוקרת ניתחה באופן יחידני את תופעות הפשרה וההקרבה, עיבדה את הנתונים ברמה האינדבידואלית, זיהתה הלימה בין הממצאים ולבסוף מצאה חיזוקים לתמה בנייתו הדיאדי. תחילה, כתבה על דף את כל הקטגוריות שעלו מהניתוחים ברמה האינדבידואלית אודות פשרה וחיפשה קשר ביניהן. היא איגדה קטגוריות בעלות עולמות תוכן דומים תחת תמות פוטנציאליות (Braun & Clarke, 2006). יחידות המשמעות של הקטגוריות : א. "לא לעשות רק את מה שאתה רוצה", ב. "פשרה לא מהותית מול פשרה מהותית שהיא סוג של הקרבה" מתייחסות להיבטים של ויתור ולכן נכנסו תחת התמה הפוטנציאלית "פשרה כמעשה ויתור". כשסיימה עם איגוד הקטגוריות של תופעת הפשרה חזרה על התהליך ביחס לתופעת ההקרבה. הקטגוריות : א. "מעשה שקשור בחוויה שלילית", ב. "מעשה ויתור" התכנסו תחת התמה הפוטנציאלית "הקרבה כמעשה". בתום איתור התמות הפוטנציאליות פנתה החוקרת לבדיקת עומק שלהן על ידי ריכוז יחידות המשמעות שמרכיבות אותן, עברה עליהן ובחנה את אמינותן (Braun & Clarke, 2006). בשלב זה שמה לב שהמושג ויתור חוזר על עצמו באופן תדיר ומייצג את מהותן. לכן שולב בשם התמה כ- in-vivo, מושג הנאמר על ידי

המרואיינים (Strauss & Corbin, 1990) וממחיש את התוכן העיקרי של דבריהם (שקדי, 2003). להלן

דוגמות מיחידות המשמעות שהתייחסו לפשרה ולהקרבה כויתור.

ירדן, גברן, 10: "פשרה בעיניי זה לוותר על משהו שהייתי רוצה מאוד [...] ואני לא עושה אותו".

בני, גברן, 2: "פשרה זה, סיטואציה [...] אף אחד מהצדדים לא מוותר על משהו שהוא באמת מהותי לו. אז זו

פשרה. אה, יכול להיות שכשאחד מהצדדים מוותר על משהו ממש אה מהותי עבורו, אז זו הקרבה".

הדסה, אשה, 5: "[הקרבה] כשאת מרגישה שאת מוותרת על דברים כל כך חשובים לך למען מישהו אחר".

התמות הנפרדות אודות הפשרה וההקרבה חוברו באופן שמתייחס הן אל היחסים ביניהן, היותן דומות,

והן למשמעותן. לאחר מיצוי הניתוח ברמה האינדבידואלית המשיכה החוקרת לבחון את התמה ברמה

הדיאדית. היא בחנה חפיפות וניגודים בדבריהם של היחידות הדיאדיות בנוגע לטענות כי פשרה והקרבה הן

ויתור, ראה פרק הממצאים (סעיף 3.2).

2.3. אמינות המחקר

אמינות המחקר האיכותני מוערכת בשני מישורים, מהימנותם (reliability) של נתוניו ותוקפם (validity)

(Silverman, 2006). המהימנות האיכותנית מתייחסת לעקביות הממצאים (Creswell, 2009) ומבוססת על

שקיפות הכוללת תיאור מדויק ככל הניתן של המציאות הסובייקטיבית של משתתפי המחקר (Krefting,

1991; Silverman, 2006). השקיפות מושגת על ידי הקלטת הראיונות, תמלולם באופן דקדקני (Kvale &

Brinkmann, 2009), תיעוד תהליכי החשיבה והניתוח שלהם והצגתם בצורה ברורה (Smith et al., 2009).

במחקר זה החוקרת השתמשה בשיטת ניתוח היחידה הזוגית המעלה את רמת האמינות (trustworthiness)

של ממצאי המחקר. זיהוי חפיפות וניגודים בין הנרטיבים היחידניים מגלה פרספקטיבה שלישית של

הדיאדה. ריבוי נקודות המבט מעגן את הקשר שבין הנתונים לממצאים ומחזק אותם (Eisikovits &

Koren, 2010). כמו כן, היא הציגה "תיאור עשיר" המאפשר לקוראים להעריך את צורת הניתוח של דברי

המרואיינים ותפיסותיהם (שקדי, 2003). בנוסף, לאורך איסוף הנתונים וניתוחם הקפידה להיות ערה

לעולמה הפנימי ולעמדויה האישיות, להתבונן בהן ולשים אותן בסוגריים, כדי שתוכל להציג את הידע של

המרואיינים באופן אותנטי ומהימן (Creswell, 2014; Smith et al., 2009).

התוקף האיכותני מתקבל על ידי ביסוס הטענה כי שיטת המחקר מתמקדת ובוחנת את התופעה הנחקרת

(Kvale & Brinkmann, 2009). המחקר הנוכחי בחן את חווית הזוגיות בנישואים ארוכי טווח תוך

התמקדות בתופעות הפשרה וההקרבה בנישואים. תוקפו עולה מתוך הישענותו על עקרונות שיטתיים

לניתוח נתונים אשר בוחנים תופעות מתוך נקודת מבטם הייחודית של האנשים שחוו אותן (Patton, 2002)

ומכאן תואמים את מטרתו. ניתוח היחידה הזוגית מציג הסתכלות הוליסטית, יחידנית ודיאדית

(Eisikovits & Koren, 2010), והניתוח התמטי על בסיס עקרונות פנומנולוגיים פרשניים מאפשר הבנה של תופעות וחוויות עקב התמקדות במחשבות וברגשות (Braun & Clarke, 2006; Patton, 2002; Smith et al., 2009). תוקף הנתונים מתייחס גם לבחינת מיומנות התהליך המחקרי (Kvale & Brinkmann, 2009). בחינה זו נעשית על ידי מעקב אחר תהליכי איסוף הנתונים וניתוחם ודורשת תיאור מפורט של שלבי המחקר, זאת כדי לאפשר התחקות אחר תהליך הסקת המסקנות של החוקר ובדיקת הקוהרנטיות של טיעונו (Smith et al., 2009). פעולות אלה מסייעות בצמצום הטיות ומבססות את אמינות תכני המחקר וממצאיו (Creswell, 2009). החוקרת הקליטה את הראיונות ותיעדה כל שלב בתהליך הניתוח שכלל את זיהוי יחידות המשמעות, איגודן לקטגוריות ואיתור היחסים ביניהן כבסיס להגדרת תמות (Braun & Clarke, 2006; Eisikovits & Koren, 2010).

2.4. סוגיות אתיות

במהלך כל אחד משלבי המחקר עלולות לצוץ סוגיות אתיות שיש בהן פוטנציאל לפגוע ביושרת המחקר. על כן, על החוקר לאתרן מבעוד מועד ולבחון כיצד יוכל למנוע את היווצרותן או את השלכותיהן (Creswell, 2014). עליו לוודא כי המחקר אינו כולל פעולות לא אתיות, לספק לגביו מידע, ליצור אמון בינו לבין המרואיינים ולתת להם חופש בחירה בנוגע להשתתפותם במחקר (Silverman, 2006). ראשית, פנתה החוקרת לוועדת האתיקה הפקולטתית והמחקר קיבל אישורה, אישור מס' 264/18. שנית, בשלב איסוף הנתונים, החוקרת קיימה שיחת טלפון מקדימה עם כל משתתף פוטנציאלי בה תיארה את מטרת המחקר. היא הסבירה במה הוא כרוך והבהירה כי ההשתתפות בו התנדבותית. כמו כן פירטה על אמצעי הזהירות שינקטו לאורך שלבי המחקר בכדי לשמור על סודיות וחסינות. כמו כן הבהירה כי בני הזוג ירואיינו לחוד וכללי הסודיות ישמרו גם ביניהם. בעת המפגש, טרם התחלת הריאיון, ביקשה החוקרת מכל מרואיין לעבור על טופס פנייה להשתתפות במחקר והסכמה מדעת (נספח 4) ולחתום עליו אם מסכים להשתתף במחקר ולהתחיל בריאיון. הטופס מהווה חוזה המגדיר את מסגרת ותנאי המחקר ואת זכותו של המשתתף להפסיק את הריאיון (Silverman, 2006) או לדלג על אחת השאלות אם חש בכך צורך. בנוסף, הוא כולל מידע על המחקר, הריאיון ואמצעי הזהירות שיינקטו בנוגע לפרטים העולים במהלכו. יש לציין כי לכל הקלטה ניתן קוד וההקלטות נשמרו בתיקה נעולה בסיסמה ובנפרד מן הנתונים הדמוגרפיים או טבלאות ניתוח הנתונים. כמו כן, הגישה לחומרים ניתנה לצוות המחקר בלבד. לבסוף, הוצגו פרטי התקשרות של התחנה לטיפול זוגי ומשפחתי לאור ההבנה כי הריאיון העוסק בזוגיות בכלל ובפשרות והקרבות במהלכה בפרט, עלול להציף נושאים רגישים (Smith et al., 2009) ולהשפיע על היחסים הזוגיים של המרואיינים. בנוסף, צורפו פרטי החוקרת הנמצאת בשנות התמחותה בטיפול זוגי ככתובת במידת הצורך.

במחקר עצמו, המרואיינים מוצגים בשמות בדויים בכדי לשמור על חסיונם. פרטיהם האישיים מוצגים באופן כללי כדי לשמור על פרטיותם ולמנוע אפשרות לחשיפת זהותם. כמו כן, ניתנה למרואיינים האפשרות לקבל העתק של המחקר באם הם מעוניינים בכך.

3. ממצאים

פרק הממצאים יספק מפגש עם חוויית הזוגיות בנישואים ארוכי טווח ומתוכה יציג את משמעותן של הפשרה וההקרבה בנישואים. הפרק מורכב משלוש תמות. התמה הראשונה מכניסה את הקורא להקשר החוויה הזוגית בנישואים ארוכי טווח, היא תתאר את האופן בו בני הזוג תופסים את הזוגיות שלהם תוך התייחסות לצורך לטפח ולשמור עליה. התמה השנייה מתמקדת בפשרה ובהקרבה כחלק מתהליך היצירה והשמירה על הזוגיות, היא תמחיש את תפקידן כפעולות ויתור ביחסים. התמה השלישית תתאר את השונות בין האופן בו נתפסות הפשרה וההקרבה בנישואים, כיוצא מתפיסתן כפעולות ויתור. תמה זו תכלול שתי תתי תמות שיציגו את ייחודיותה של כל תופעה. תת התמה הראשונה תתאר את הפשרה כחלק מדרישות המערכת הזוגית, כלומר תפיסתה כחלק אינהרנטי מהיחסים שהכרחי לקיומם. תת התמה השנייה תתאר את ההקרבה כמעידה על אישיותו של מבצע ההקרבה ותציג אותו משתי עמדות מקבילות – קורבן ומקריב. התמות יוצגו באופן דיאדי הכולל ציטוט של אחד מבני הזוג וניתוחו, ציטוט של בן הזוג השני וניתוחו ולאחר מכן ניתוח היחידה הזוגית הנשען על צמד הציטוטים. כל אחד מעשר הזוגות שהשתתפו במחקר מקבלים ייצוג כלשהו בפרק הממצאים. הזוגות שנבחרו לייצג את התמות ותתי התמות נבחרו על פי עושר הציטוטים מבחינת התוכן והמבנה.

3.1 "צריך לעבוד בזוגיות כול הזמן"

ההסתכלות על הזוגיות בנישואים ארוכי טווח נעשית מתוך פרספקטיבה של זמן. הראיונות העלו כי ההתבוננות נעשית על ידי רפלקציה אודות אירועים משמעותיים, המהווים תמהיל של חוויות סובייקטיביות לגביי הרגעים הטובים והקשים בחיים המשותפים. הזוגיות מוצגת כמערכת מורכבת שקיומה דורש מבני הזוג "עבודה". זוהי פעולה אקטיבית שמטרתה חזרה לאיזון שמופר עקב מציאות משתנה, ושמירה על התא הזוגי על ידי השקעת מאמצים. העבודה הזוגית נוכחת ביחסים באופן תדיר והיא מתפתחת ומשתכללת עם הזמן.

העבודה הזוגית נשענת על ההתמודדויות של בני הזוג וכוללת חוויה אישית וחוויה מערכתית זוגית, כפי שיודגם על ידי זוג:

גבר 9 (טוביה):

"גם עכשיו זוג שמתחתן צעירים וזה, לאו דווקא צעירים, יש היום גם אנשים שמתחתנים בגיל מאוחר, פרק ב' וכל מיני אבל ה... אז יש אתגרים, יש מחשבות והכול יפה והכול... אבל שמתחיל תכלס עבודה אפרורית של יום יום, אם זה לגדל ילדים או אם זה פרק ב' זה לא משנה, אז זה ה... זה העבודה, זה עבודה. זה לא... עננים ונהרות, זה עבודה. ו... לפעמים שואלים "למה, למה עשיתי את

זה? אני לא שואל, אבל אני אומר שאנשים. לא, זוגיות זו עבודה, אבל שכרה בצידה, ככה אני

חושב" (טוביה, גבר, 9, בן 62, 36 שנות נישואים)

החוויה האישית לגבי זוגיות כוללת מתח בין מציאויות מנוגדות. הראשונה מתוארת על ידי מטאפורה של עננים ונהרות המסמלת שלווה ותנועה טבעית, לעומת השנייה הנקשרת למושג "עבודה" המייצג פעולה הדורשת כוונה והשקעה. מטרתה, התמודדות עם האתגרים העולים במהלך החיים המשותפים. החזרה המרובה "זה עבודה" מצביעה כי הזוגיות תלויה בהתגייסות זו. מורכבותה עולה מתוך השאלה "למה עשיתי את זה?" המבטאת תמיהה וחרטה, אולם טוביה מרחיק את מעצמו ומציין "שכרה בצידה". טענה זו נשענת על רטרופקטיבה המאפשרת לבחון את העבודה הזוגית לאורך שנות הנישואים ולהתוודע לתוצאותיה. במקרה זה, ברווח שבא בעקבותיה.

גבר 9 (טוביה):

"אז קודם כול אני אה... אה... הרבה מאוד פעמים אמרתי בחיי הנישואים ש... אפשר מאוד, אה- להתחזק בקשר, בינו ובינה גם, לא רק ש... מה שנקרא ש... ממש גולשים על הגל. לפעמים גם שנכנסים למים וכמעט טובעים, זה גם יוצאים מזה בסוף. יש פסוק מאוד יפה ב- בספר משלי, כתוב "שבע ייפול צדיק" זה לא נשמע כזה משמח, שבע פעמים ייפול צדיק, שבע פעמים ייפול צדיק "וקם". אז... "שבע ייפול צדיק וקם" מלמד אותנו ש, אדם... בלי להיכנס לפילוסופיה האמונית, אבל אדם נכנס למצב מסוים של מצוקה, של נפילה, אדם שזה יכול להיות גם זוג (שתיקה) אבל... אם עובדים על זה כשקמים, אנחנו במקום הרבה יותר גבוה מאשר אותו מקום גבוה שהיינו בו ונפלנו. כי עכשיו אנחנו יודעים שאפשר להתגבר על הניסיון הזה המסוים, על המכשול, על האבן נגף שהיה" (טוביה, גבר, 9, בן 62, 36 שנות נישואים)

החוויה המערכתית זוגית מאופיינת גם היא במתח בין ניגודים. על אף השאיפה לסינרגיה, גלישה על הגל, ישנה תרומה משמעותית לטביעה ולשרידותה. טענה זו מודגשת על ידי פסוק מספר משלי. תחילה, חוזר טוביה על חלקו הראשון שלוש פעמים, "שבע פעמים ייפול צדיק". באופן זה מועצמת חווית הקושי וחוסר האונים – למרות היות האדם צדיק לא נחסכו ממנו נפילות החיים – עד שלבסוף מסיים את הפסוק ומציין "וקם". חתימה זו מעניקה חוויה הממחישה את היכולת לקום למרות הקשיים. בנוסף, חלקו האחרון של הציטוט ממחיש כי לעבודה הזוגית תמורה כפולה. ראשית, מאפשרת לזוג קימה משותפת כיחידה ושנית, מהווה הוכחה לחזקת היחסים. לפיכך, במהלכה ובעזרתה הזוגיות עצמה משתכללת.

חשיבות העבודה הזוגית הופכת אותה למשימה עיקרית בחיים הזוגיים כפי שמדגימה אשתו:

אשה 9 (טליה):

"מה שאני אומרת שבנישואים, אני מסתכלת זה חיים שלמים, תמיד יש עליות וירידות אז יש תקופות ויש תקופות, השאלה איך אתה, לא רק נהנה מהתקופות הטובות, אלא אתה, איך אתה מתמודד עם תקופה שהיא באמת לא פשוטה. שאני חושבת על זה התקופה שהוא לא עבד, אה, או עבד בקצת עבודות מזדמנות או דברים כאלה, לא היה לו משהו קבוע, הכנסה קבועה כל חודש, זה לא היה פשוט" (טליה, אשה 9, בת 57, 36.5 שנות נישואים)

נישואים כוללים עליות וירידות, אולם התקופות הטובות מתוארות באגביות לעומת העיסוק הרב באתגרים הזוגיים. החזרה על השאלה "איך אתה מתמודד" מעידה כי ההתמודדות דורשת התגייסות ורצון ואינה מובנת מאליה. בנוסף, חוויית הקושי מתחזקת על ידי החזרה "לא פשוט" וההדגשה "באמת" שמעבירות מידה רבה של רצינות. עם זאת, השימוש בצמד המילים "לא פשוט" מייצר הפחתה. בעוד מפגש עם קושי עלול להוביל לפירוק וחיידולן של הזוגיות, התמודדות עם אירוע "לא פשוט" היא מאתגרת אך אפשרית. כל אלה מעידים כי ההתמודדות היא חלק משמעותי מהחיים המשותפים שאף מהווה משימה עיקרית במהלכם.

דבריה של טליה מנרמלים את מרכזיות העבודה הזוגית ומכלילים אותה. היא עושה זאת על ידי תנועה בין חוויה אישית "אני" אל הכלל "תמיד", שימוש בלשון זכר והמחשת טענה רחבה בעזרת דוגמה מחייה. אלה מעבירים את המסר כי אתגרים זוגיים הם מציאות קולקטיבית, תפיסה המסייעת בגיוס כוחות להתמודדות.

בני הזוג טליה וטוביה מתייחסים לחשיבות העבודה הזוגית ולקושי הכרוך בה ברמה התיאורית והפרשנית כאחד. שניהם מסיקים מסקנות על בסיס חוויות הזוגיות שלהם אשר כוללות תפיסה חיובית של היחסים לצד עיסוק בהתמודדויות לאורך הדרך. כל אחד מהם מייחס את הצורך בעבודה זוגית למישור אחר. טוביה מציג הסתכלות רעיונית-רוחנית. זו מתבטאת על ידי הצגת אתגרי החיים תוך הרחקה, הנובעת מתיאור מציאות חיים שונה משלו והסברת תפיסותיו בעזרת פסוק תנ"כי ומטאפורות של עננים, נהרות וחוויות גלישה וטביעה בים. אלה מספקים הצגה פיוטית של רעיונותיו ומגבים אותם, כך הם מקבלים צידוק כנקודת מבט לחיים. לעומתו, טליה מציגה הסתכלות פרקטית הנשענת על דוגמה ממשית מחייה. בעזרתה מעבירה את המסר שאופן הסתכלותה נובע מהתנסות ולפיכך מעוגן בחיים עצמם. בנוסף, מכלילה את תפיסותיה כך שאינם נותרים חוויה סובייקטיבית. בעזרת שימוש בגוף שני זכר ואמירות כלליות היא מנרמלת את חוויית העבודה הזוגית ומסמלת את האחרונה כמשימה זוגית.

לאור דברים אלה הצורך לעבוד בזוגיות, כמנגנון לשימור הזוגיות והנישואים, מעיד על האיזון הפנימי המתקיים בין בני זוג. איזון זה דורש מכנה משותף – ההכרה בחשיבות העבודה הזוגית ומימושה בזוגיות – אולם מאפשר מרחב לשונות. במקרה של בני הזוג טליה וטוביה, השונות מתבטאת במניע לעבודה הזוגית, כאשר טוביה מתבסס על רעיונות רוחניים בעוד טליה נשענת על ניסיונותיה.

אולם, העבודה הזוגית אינה מתקיימת רק ברגעי אתגר או משבר. היא שכיחה, מתמשכת ומתפתחת עם הזמן, כפי שיודגם על ידי זוג 3 :

אשה 3 (גלית) :

"אנחנו לא מקבלים את זה [הזוגיות] כמובן מאליו. אנחנו בוחנים את זה ועובדים בזה כל יום. לא כל היום אבל כמעט כל היום. זה עבודה. אין, זה לא ברור מאליו. זה לא ברור מאליו. ויתור זה גם סוג של עבודה. כשאתה מוותר על משהו זה גם, זה גם סוג של עבודה שאתה עושה עם עצמך בשביל להגיע למצב שאתה שלם עם עצמך, גאה בעצמך ואתה אומר, "וואלה, אני מרגיש עשר שהגעתי לזה". זה גם עבודה. כל דבר זה עבודה, ואנחנו עובדים בזוגיות הזאת. תמיד עבדנו שם. תמיד עבדנו שם. ככל שאנחנו גדלים יותר, אנחנו מבינים יותר את הצורך, ואנחנו רוצים יותר לעבוד ואנחנו מבינים שהעבודה בזה עושה לנו טוב, מביאה תוצאות. אם היית פוגשת אותי אז [לפני 15 שנים] ואומרת לי, "גלית, רק העבודה בזה תוביל אותך לתוצאות", לא הייתי יודעת על מה את מדברת. אתה מרגיש את זה כל יום, אתה עושה את זה כל יום. זה סיזיפי לפעמים. מה זה לפעמים? הרבה פעמים זה סיזיפי. לשטוף כלים כל הזמן זה סיזיפי, אבל זה חלק מזה, כי אני, גם אם לא בזין שלי לשטוף עכשיו כלים מהיום ועד מחרתיים, ובא לי שכל זה יתפוצץ ככה, אני יודעת שזה עושה לו בחילה, הוא לא יכול לראות דבר כזה. זה לא באמת אבל, זה לא באמת שככה, אני לא אשאר והוא לא, והוא לא אכפת לו, אבל בואי נגיד שכן, אז אני עובדת בזה כדי שזה לא יקרה, שהוא לא יחווה את הבחילה" (גלית, אשה 3, בת 50, 24 שנות נישואים)

העבודה הזוגית היא חלק אינהרנטי מהזוגיות. תפקידה כשומרת על היחסים עולה מתוך ההתייחסות "לא ברור מאליו" ומהחזרה "כל יום" המדגישה את נחיצותה. היא אינה סטטית, משמעותה משתנה במקביל להתפתחות האישית והזוגית שמתרחשת לאורך שנות הנישואים. במהלך מתחדדת מהותה וההבנה כי דרכה בני הזוג משפיעים ומעצבים את חייהם הזוגיים.

העבודה הזוגית כוללת תנועה בין האישי לזוגי. מחד קשורה בויתור ממשי ורגשי ומאידך מעוררת סיפוק וגאווה. האחרונים נובעים בעקבות ההכרה כי משמעותה גדולה מסך מחלקיה. מדובר בעשייה של בני הזוג אחד למען השנייה לשם מטרת על – היחידה המשותפת. השילוב בין "צורך" ל"רצון" מעיד כי העבודה

הזוגית מתגלה מתוך מצוקה והיא התקווה למצוא לה מענה. על כן, ניכרת היתכנות זוגית להתגייס אליה כי היא "מביאה תוצאות", למרות הסיזיפיות הכרוכה בה.

גבר 3 (גדי):

"כי כשאתה עובר חיים שלמים עם בנאדם, אתה אתו בטוב וברע, ולא כולם מבינים את זה. יש כאלה שבורחים, כי הקושי הוא מברית את האנשים. לא נותנים להם להתמודד, אנשים לא יודעים להתמודד. אה, לא חייב להתמודד עד סוף קצה. גם אם צריך לברוח אז בורחים, בסדר, אז לא מתאים. אבל, צריך להתמודד.

מראיינת: מה זה התמודדות?

מרואיין: התמודדות זה לעבור את הרגעים הקשים.

מראיינת: שמה? איך עושים את זה בעצם?

מרואיין: תשמעי, אה, אתה מתאפק, כמו כל דבר שאתה רוצה לעשות ואתה לא יכול לעשות. זה ברור מאילו, כאילו.

מראיינת: שההתאפקות היא, היא ממה?

מרואיין: מהכעס, מהבריחה, מהעלבון, מהצער, להתחבר לכאב. לא, אתה חי כי אתה גם רואה אנשים מסביבך, אתה לא חי לבד. יש אנשים שהם מעליך ויש אנשים שהם מתחתך, יש אנשים שבורים פה ואנשים שם, והכל מתנה, כאילו, במיוחד כשאתה חוזר מיחידות קרביות אתה חוזר עם מתנה יומיומית. מי שלא מבין לא יבין. אז מה? כאילו, אנחנו בעידן שמחברים אנשים, אנחנו לא במאה אחורה ש-, את יודעת, קטיעת רגל, הורגים את הבנאדם (המראיינת צוחקת)). אז זהו, אז ברוך ה' צריך ליהנות גם מהכאב" (גדי, גבר 3, בן 49, 24 שנות נישואים)

העבודה הזוגית טומנת בתוכה דיאלוג פנימי בין קולו של 'האינדיבידואל' המסנגר על רצונו של אדם לשמור על האינטרסים שלו, לקול 'המערכת' שמעוניין לפעול למען שמירה על היחסים. הקול הראשון ממחיש את חוויית הצמצום נוכח הקשיים הטמונים בהתמודדות, והמעבר מלשון יחיד לרבים מציג את ההימנעות מפניה בתור מציאות רווחת. על ידי הטענה "לא חייב" המבטאת את זכותו של אדם לבחור את מציאות חייו, ההימנעות מקבלת צידוק ומתבצעת הפחתה של חשיבות ההתמודדות. הקול השני מבקר תפיסה זו באמצעות הגדרתה כבריחה, החזרה על כך מבהירה כי מדובר בהיכנעות שבאה על חשבון הזוגיות. כלומר, ללא התמודדות והתגייסות לעבודה הזוגית הנישואים לא יחזיקו מעמד. בעוד הראשון בא להגן על האדם מפני רגשות ודחפים מורכבים, השני דורש התאפקות עקב עליונותה של הזוגית. ההתייחסות אל ההתאפקות בתור "ברור מאילו" ממחישה כי מדובר בציפייה חברתית שיש לעמוד בה. על כן, מדובר בקונפליקט מתמשך הנוכח לאורך החיים המשותפים ומלווה אותם.

הבחירה בעבודה הזוגית למרות הכול מושפעת מכך שהאדם תופס את עצמו כחלק משלם גדול יותר. דבריו של גדי ממחישים כי הקושי לא עומד לבדו, מולו ניצבים החיים עצמם ככוח מניע. העיסוק בנחיתות, שיברון, קטיעת איברים ומוות ממחישים את עוצמת הכאב האנושי, בנוסף לאזכור החיים בצל הקרב המעביר את המסר שההתמודדות היא מאבק הישרדותי. אך, כל אלה אפשריים עקב האלטרנטיבה – החידלון – המכניס את הקיום להקשר של "מתנה". מסר זה עובר גם דרך סגנון הדיבור של גדי שעל אף התכנים הקשים השתמש בטון קליל, צחקק ואף הצחיק את המראיינת. החיבור הסופי בין הנאה לכאב מסכם את הדיאלוג בין הקושי האישי להתמודדות המערכתית. בסופו, הזוגיות מהווה מרחב אינטגרטיבי שמכיר במורכבות החיים ומודה עליה מכיוון שהיא מאפשרת את קיומם.

לאור האמור לעיל, גלית וגדי מציגים את העבודה הזוגית כהוויה על פני התגייסות נקודתית. תפקידה, לשמור על הזוגיות דרך בחירה בויתור – ממשי ורגשי – למען הצד השני. גדי עוסק במשמעויותיה האינטר-פסיכיות. הוא צולל אל הקונפליקט הפנימי בין הצורך להימנע מכאב לבין הרצון לאפשר את הקיום הזוגי גם אם כולל כאב. גלית מתייחסת גם היא לנושאים אלה, אך בנוסף מתארת את העבודה הזוגית כמציאות המלווה את הזוגיות מראשיתה ומתפתחת איתה. כיוצא בזאת, האופן בו באה לידי ביטוי בחיים המשותפים משתכללת עם הזמן. מכאן בני חולקים את האמונה כי העבודה הזוגית הכרחית לזוגיות, אך בעוד גדי בוחן את התהליך הפנימי המתרחש סביב הבחירה בה גלית מתייחסת למאפייניה כתופעת מאקרו. העבודה הזוגית היא למעשה תהליכי תיקון זוגיים שמהותם מניעת פרידה ופירוק של היחסים, כפי שיודגם באמצעות זוג 10:

גבר 10 (ירדן):

"אז, אנחנו הרי לא, לא צעירים, כבר עברנו איזושהי כבת דרך ויודעים כשאנשים רבים חלילה, איך אומרים לא שופטים אדם לא בכיסו לא בכוסו ולא בכעסו, כי למה לא בכעס? כי הכעס הוא בעייתי, הוא עלול חלילה להוציא מהאדם דברים לא טובים. אז גם כש... שהיינו בתקופות לא טובות לא הגענו למצב שאנחנו שוברים את הכלים, יודעים שאנחנו ביחד אה... אה... והיו לפעמים היו מריבות שנמשכו חודשים, גם זה קורה. אה... והילדים שלנו היו יחסית דיי בוגרים אמרו "רגע, למה לא תיפרדו?" אבל לא אנחנו מסוג של האנשים שאוהבים לתקן את הדברים, ובאמת תיקנו. פעם או פעמיים בחיים היינו אצל יועץ נישואים, יועצת נישואים. אה... וסידרנו את הדברים. נישואים זה סוג של *give and take*, קצת לתת, קצת לקחת, קצת מתפשרים וזה ובסופו של דבר אנחנו באמת חברים" (ירדן, גבר 10, בן 54, 31 שנות נישואים)

יש להבחין בין ההקשר הזוגי לעבודה הזוגית. הראשון כולל את האופן בו בני זוג תופסים את מערכת היחסים שלהם והשני מתייחס אל ההתמודדות הזוגית במהלכה. במקרה זה ההקשר הזוגי מוצג כמציאות שאין עליה עוררין, מכאן מהווה עוגן המסייע בהתגייסות לעבודה הזוגית. זו כוללת השקעה של מאמצים ומשאבים מצד שני בני הזוג במטרה למנוע פירוק של יחסים. מכאן אלה נקשרים לנרטיב התיקון שעומד בבסיס העבודה הזוגית.

נרטיב התיקון בא עקב ערעור היחסים ובכוונה ליצר איזון מחדש. הערעור מתואר דרך הילדים כמחשבות על פרידה. ההתייחסות אליהם בתור "דיי מבוגרים" בהקבלה לזוג ההורים "לא צעירים" יכולה לרמוז כי הם מייצגים קול פנימי מושלך. כיוצא בזאת, ההתגייסות לתיקון באה מחד על רקע חשש ממשי ומאידך כפעולה אגבית "אנחנו מסוג האנשים שאוהבים לתקן". בנוסף, הקביעה "נישואים זה סוג של give and take" מייצרת הכללה שמפשטת את הצורך לפעול באופן אקטיבי למען הזוגיות. כיוצא בזאת, עמדת התיקון מסייעת בנרמול חוסר היציבות הזוגית ואת הצורך בעבודה הזוגית.

אשה 10 (יעל):

"וואז הוא אה... כמובן לא רצה [לפרק את החבילה], גם אני לא רציתי, אבל אני לא הייתי מוכנה להמשיך ככה. ו... זהו, דיבר עם אחותי, כאילו, אנחנו מאוד מחוברות, גם הבעלים למזלי, ואת יודעת גם הוא עם אחותי זה, מאוד כזה, יחסים מאוד פתוחים וכיפיים כאילו. הוא אמר לה "אני לא מבין מה היא רוצה, אני לא מבין". היא אמרה לו "תקשיב טוב טוב, הרי, בואו תלכו לייעוץ, לכו לייעוץ זוגי". הוא אמר "אני מוכן", אמרנו בסדר נלך לייעוץ זוגי ו... היא פתחה לנו את העיניים ברמות שהוא לא הבין מאיפה זה בא. כאילו אמרתי, אחותי אמרה לי, ככה תביני, "היא, אין לה אלוהים" זאתי ששלחה אותי, "היא יכולה גם להטיח", אמרתי לה "בסדר, אם אני לא בסדר, אני מוכנה לקבל אם אני לא בסדר, הכול בסדר. אבל שזה משהו יהיה פה, שמישהו יגיד לי, את לא בסדר, אתה לא", אבל, את מבינה? [. . .] בדיוק, כל אחד ש... ו, היא הכניסה לו, וואי וואי ברמות, שאחר כך הוא סיפר לי, הוא אמר לי, "אני הייתי בטוח שזהו, באותו יום את עוזבת אותי" (מצחקקת) כן, מה שטוב זה שהוא קיבל את זה, תראי לא כל אחד מוכן ללכת. ואני מכירה גם זוגות של חברים שלי, היא אמרה לו "בוא, בוא, בוא" ובסוף הם התגרשו, כי הוא לא הסכים וזה חבל. המזל שלי, שהוא מאוד פתוח, הוא מאוד נאור ש... הסכים לקבל, הוא קיבל גם את מה שהיא אמרה לו. וזהו, זה הרים אותנו חזרה, כאילו הוא הבין באמת ש... יש, צריך לשים קצת אה... גבול" (יעל),

אשה 10, בת 53.5, 31 שנות נישואים)

העבודה הזוגית מתקיימת מרחב של אמביוולנטיות פנימית, כאשר מחד ישנם קושי ומצוקה גבוהים ומאידך רצון להימנע מפירוק היחסים. בעקבות זאת פונים בני הזוג אל המשאבים הזוגיים שלהם –

חיצוניים ופנימיים כאחד. עבודה זוגית החוצה את גבולות הזוג מוצגת מתוך שלוש עמדות המעידות על אחריות אישית וקולקטיבית. על כל צד להירתם באופן עצמאי למטרה, בנוסף לזוג כיחידה. שילוב זה מאפשר תהליך התפקחות מהחוץ לפנים, "היא פתחה לנו את העיניים ברמות", שעובר דרך הפנמה של התוכן החיצוני והחלתו ביחסים עצמם.

מודל זה של עבודה זוגית אינו מובן מאליו. המוכנות לשתף גורם שלישי במצוקות זוגיות ולקבל הנחייה חיצונית מתוארת באופן ייחודי, "המזל שלי". היא נובעת מרצון עמוק לשמור על התא הזוגי בניגוד לחלופה, גירושים. המעבר בין לשון רבים לדוגמה פרטית ממחיש כי ההתנגדות לסיוע חיצוני היא תופעה רחבה וכי גירושים נתפסים כסכנה ממשית כיוון שנמצאים נמצאים בסביבתה של יעל. דברים אלה גם מדגישים את ייחודיותם של יעל ובן זוגה ומסבירים באופן עקיף את הבחירה של יעל להתגייס לעבודה הזוגית למרות רמת הקושי הגבוהה. הדברים נחתמים בהצגת התמורה של העבודה הזוגית הרב מערכתית, "וזהו, זה הרים אותנו חזרה", שמספקת מענה לאמביוולנטיות שהניעה אותה.

ירדן ויעל, בני זוג 10, מציגים את העבודה הזוגית כתיקון המערכת הזוגית, אולם נבדלים באופן בו מתייחסים אליה. ירדן מתאר אותה באופן אגבי. לדבריו היא מתקיימת במציאות זוגיות שאין עליה עוררין והקבלתה לפעולות "תיקון" ו"סידור" מעבירה חוויה פונקציונאלית יום-יומית. מתוכה עולה שהתקופות הלא טובות מתקיימות בתוך המציאות הזוגית ומכאן מדובר בהתנהלות זוגית נורמטיבית. עם זאת, מבין דבריו עולה קול מושלך המכיר באפשרות הפרידה ומסמן אותה בתור מניע עיקרי לעבודה הזוגית. לעומתו, יעל מציגה את העבודה הזוגית כהתגייסות הדורשת מאמץ. היא שמה את הקושי הזוגי במרכז השיח וקובעת שהזוגיות לא תתקיים בכל מחיר, בשונה מטענתו של ירדן יש עליה עוררין. הפנייה לסיוע חיצוני מהווה את הדרך שעוברים בני הזוג כדי לשמור ולהגן על היחסים, להחזירם למסלול כדי להימנע מפירוקם. השונות בין בני הזוג מהווה דינמיקה ששומרת בעצמה על הזוגיות. ייתכן שללא השפעתה של יעל ירדן כלל לא היה מזהה את עומק המשבר הזוגי בו היו. מציאות זו יכולה להוביל להמשך היחסים במחיר של ניתוק רגשי. לעומת זאת, ללא התגייסותו חסרת העוררין של ירדן היחסים היו עלולים להסתיים בגירושים, כגורל מכריה של יעל. מכאן, היחידה הזוגית מציגה את החשיבות שבדעות משלימות המכוונות יחד את המערכת אל עבר עתיד משותף מיטיב.

עד כה הוצגו תפקידיה של העבודה הזוגית ומאפייניה. בנוסף לאלה ישנם משתנים המשפיעים על קיומה, כפי שיודגם באמצעות זוג 9:

אשה 9 (טליה):

"אה... אה... אני חושבת גם העניין הזה ש... אני לא רוצה להגיד, אולי אם זה היה קורה בהתחלה הנישואים הייתי מסתכלת אחרת אבל כבר היינו נשואים, כבר כמה שנים טובות, אמ... והעניין הזה שבסדר, זה יהיה המשכיות, תמיד אתה מתפלל, מצפה, ש... שיהיה יותר טוב ושיצא מזה. אמ... אני חושבת שגם תמיד אה, הוא תמיד מפרגן לי, זה אני מוכרחה להגיד עליו, תמיד אה... אה... אני חושבת מהרגע הראשון שהכרנו, הוא תמיד מפרגן ותמיד מחפש איך אה, אפשר לעשות עוד איזה משהו ו... אה... כן זה לא... ברור לי שזה מאוד לא חד סטרי. מאוד לא חד סטרי, שהוא גם, הוא גם שם בשבילי ושהוא תומך ומעודד והוא גאה במה שאני עושה ו... שזה גם אה... שאתה מרגיש שדברים הדדיים, אז זה... (טליה, אשה 9, בת 57, 36.5 שנות נישואים)

העבודה הזוגית מתקיימת בהקשר, כלומר ישנם משתנים המשפיעים על הבחירה לקיימה ביחסים. משתנה ראשון הוא משך היחסים והסטטוס שלהם, אלה קשורים בציפיות המעצבות את ההתנהלות הזוגית למען המשכיותה. הטענה "בסדר" בנוסף לקביעה "תמיד" מציבות את ההתמודדות כחלק מחוזה הנישואים ואת העבודה הזוגית כמציאות נורמטיבית בזוגיות ארוכת טווח. כמו כן, השימוש בלשון זכר יוצר הכללה של תפיסה זו מעבר לחוויה הסובייקטיבית. משתנה שני הוא סגנון היחסים הזוגיים. על ידי החזרה "תמיד" מדגישה טליה את חוויית הרווח שלה מבין זוגה ובהמשך לכך מציינת שזו אינה מתקיימת בחלל ריק. החזרה "גם" מדגישה כי הנתנה מתקיימת בהקשר של הדדיות. החזרה "מאוד לא חד סטרי" נותנת במה לכך שהדדיות אינה מובנת מאליה ומעבירה את המסר שהיא מרכיב בסיסי ביחסים הכוללים עבודה זוגית.

גבר 9 (טוביה):

"אבל זה כן, זה השקעה, כי אתה צריך אה, להשקות כדי שיצמח משהו. ואם אתה, אתה לא תתייחס ל... להשקיה הזאת, אז גם לא יצמח משהו, או שיצמח אבל לא מספיק אה גדול וברור ויפה וכן, כן זה לחשוב על השני ולראות מה טוב לו" (טוביה, גבר 9, בן 62, 36 שנות נישואים)

משתנה שלישי הוא מידת האחריות האישית שלוקח היחיד ביחסים. מטפורת הגינון ממחישה את כוחו של כל צד להשפיע על המערכת כולה. היא מתייחסת הן לערך העבודה והן להשלכות של היעדרה. כיוצא בזאת, תפקידו של היחיד בעבודה הזוגית ללמוד את זולתו ולהעניק לו את התנאים הטובים ביותר לצמיחה. זאת מתוך ההנחה כי טובתו משפיעה על מערכת הנישואים, ובהתאם לכך עולה בקנה אחד עם טובתו האישית. בדבריהם, עוסקים טליה וטוביה במשתנים המעודדים נתינה כחלק מהעבודה והזוגית. טליה מתייחסת אל התנאים הרחבים שמעודדים אותה – משך ואופי היחסים – לעומת טוביה המתמקד במשתנה של לקיחת אחריות אישית ועוסק באופן בו אדם מטפח את סביבתו וכך מרוויח ממנה.

לסיכום, בני זוג בוחנים את המערכת הזוגית שלהם בדיעבד וכך מסיקים מסקנות אודות המשתנים שאפשרו לה להגיע למקום בו היא נמצאת כיום. מדברי המרואיינים עולה כי העבודה הזוגית, קרי הבחירה להתמודד עם אתגרי החיים המשותפים, היא מפתח לשימורם ואף שיפורם. היא מלווה את היחסים מראשיתם, נוכחת במרחבים מערכתיים זוגיים ובמרחבים אישיים פנימיים, ומתפתחת לאורכם. בנוסף, העבודה הזוגית נשענת על משאבים זוגיים הכוללים את התגייסותם של בני הזוג ואף גיוס דמויות נוספות. ניתוח היחידה הזוגית העלה כי בני הזוג מתלכדים סביב מכנה משותף, הכרה בהכרחיות העבודה הזוגית למערכת היחסים. מציאות זו מאפשרת את ההתגייסות אליה גם כאשר המשמעות שניתנת לה אינה זהה. שונות זו משכללת את היחידה הזוגית ומאפשרת לה לייצג תמונה רחבה של הנישואים בכלל ושל העבודה הזוגית בפרט. לכל אחד מבני זוג חוויה או תפיסה אחרת שהשילוב ביניהם מהווה ראייה הוליסטית של מורכבות החיים המשותפים.

3.2. דמיון בין פשרות להקרבות: פשרות והקרבות כוויתור

תופעות הפשרה וההקרבה שויכו על ידי המרואיינים למעשה או לחוויה של ויתור. הוויתור מושתת על התפיסה כי קיים פער בין הרצוי האישי לבין המצוי נוכח החיים המשותפים. הסתכלות זו היא נקודת הממשק בין הפשרה להקרבה ומהווה פריזמה להבנתן והשוואתן. הפשרה וההקרבה מתוארות כתופעות המתקיימות ביחסים וכוללות ויתור, כפי שיודגם באמצעות זוג 4:

אשה 4 (דנה):

"מראיינת: אז מה ההבדל בין פשרה להקרבה בעינייך, אם יש הבדל בכלל?

מרואיינת: אמ, זה לדעתי משהו שבא ביחד.

מראיינת: תסבירי.

מרואיינת: כמו אהבה וקנאה. שהם מן אחיות חורגות כאלה, אבל הן בכל זאת אחיות. אמ... כן

כשיש פשרה או כשיש הקרבה, יש גם פשרה, זה לדעתי משהו שקשור אחד לשני. זה לא משהו

שהוא... אם אתה מתפשר אתה, אני חושבת שאתה גם מקריב, זה, זה, אי אפשר לעשות ביניהם

הפרדה. לדעתי, לעניות דעתי" (דנה, אשה 4, בת 55, 34 שנות נישואים)

הפשרה וההקרבה הן תופעות הקשורות זו בזו. תיאורן בתור "אחיות חורגות" מצביע על כך שהן חולקות מכנה משותף לצד הבדל ברור. הציון "אחיות" מעיד כי החיבור ביניהן משמעותי ונשען על תכליתן, בעוד השונות מתייחסת לחוויה הרגשית העולה בעקבותן. דנה מקבילה את היחסים בין השתיים לקשר שבין אהבה לקנאה, רגשות הנמצאים באותם המרחבים אך מייצגים חוויות שונות. תנועתה בין הסיוג "לדעתי"

לבין דיבור בלשון זכר מייצגת מעבר בין האישי לכללי, בו מחד מגנה על עצמה מפני ביקורת חיזונית ומאידך מנרמלת ומכלילה את החוויה הפשרה וההקרבה שלה.

אשה 4 (דנה):

"כשאני מתפשרת אני, אני חושבת שאני עושה את מה שצריך לעשות בשורה תחתונה. וגם כשאני מקריבה אני מרגישה שאני עושה בסופו של דבר אמ, את מה שאני צריכה לעשות. אמ, אם זה בשביל אינטרס משותף, אם זה בשביל אינטרס אישי שלי. אמ, לא רק בשביל ספציפי אלא גם בשביל חיים משותפים וחיי זוגיות, אה... ו- לא רק, בכלל, לא, בכלל אני חושבת שפשוט כמו שאמרתי קודם. פשוט והקרבה הם לאו דווקא פונקציה של חיים זוגיים, זה לדעתי פשרה והקרבה זה לדעתי משהו שמלווה מערכות יחסים באופן כללי, כמו שאמרתי קודם, זה יכול להיות מערכות יחסים בין אחיות, בין אחים, בין חברות, חברים, בין ילדים, פשוט והקרבות.

מראינת: אז אני אשאל אותך שאלה הפוך ממה שאני בדרך כלל שואלת אותה, מה את חושבת על מערכות יחסים שאין בהן הקרבות?

מראינת: ((שתיקה)) לא חושבת שקיים דבר כזה (צוחקת), לא חושבת שקיים, שקיימת מערכת יחסים שאין בה הקרבה, סוג של הקרבה או סוג של פשרה, לא חושבת.

מראינת: אוקיי ואם יש מישהי שיושבת ואומרת אני לא מקריבה במערכת, בזוגיות שלי, אני לא מקריבה בנישואים שלי.

מראינת: זה לא יכול להצליח לדעתי, זה לא יכול להצליח.

מראינת: כי מה?

מראינת: את לא יכולה לעמוד על שלך, את לא יכולה להתעקש, כשאת יודעת שאת באה עם אופי משלך, עם אה... עם אה... חבילה משלך מהעבר או ב-DNA שלך ומולך עומד או עומדת בן אדם שהוא שונה ממך ולא בהכרח שמספיק עם ההתנהלות שלך או עם אופי הדברים שלך, את לא יכולה, את לא יכולה לעשות, להתעקש על דברים, הכול, את רואה את זה בכל דבר" (דנה, אשה 4, בת 55,

34 שנות נישואים)

הפשרה וההקרבה מתקיימות ביחסים בין-אישיים. החזרה "צריך לעשות" ממחישה פער בין רצון אישי לבין ציפייה חיזונית, ודרכו מוצגות הפשרה וההקרבה כוויתורים נדרשים. הדרישה נובעת מתוך התפיסה שהן תנאי למערכת היחסים ובלעדיהן האחרונה לא יכולה להתקיים. בנוסף, אלמנט הוויתור מתחזק נוכח הניגוד בין הפשרה וההקרבה לבין תכונות אופי כגון התעקשות. החזרה "את לא יכולה" מציגה ציפייה חד משמעית להתגמשות על חלקים מהעצמי למען הזוגיות, בעקבות ההנחה שרק כך ניתן לשמור על ה'ביחוד'.

הזוגיות מקבלת עמדה של עליונות על פני מימוש רצונות אישיים והאינטרס האישי נקשר באינטרס הזוגי, כך שהגנה על הקיום הזוגי הופכת למשימה עיקרית שעל האדם לעמוד בה באמצעות ויתורי פשרה והקרבה. ניתן לפרש את החיבור שבין הפשרה להקרבה כתוצאה מכך שהן שזורות זו בזו, כפי שמתאר בן זוגה.

גבר 4 (דוד):

”מרואיין: כן, הן [פשרות והקרבות] משיקות, לדעתי. כי אה... הן משיקות.

מראיינת: הן משיקות, באיזה...

מרואיין: אם ההתפשרות היא חד פעמית אז זה לא הקרבה. התפשרת נגמר זהו. עכשיו אם ההתפשרות, אם הפשרה היא משהו מתמשך, על שנים, חודשים, לא מדבר על שבוע גם שבוע בשבילי זה סוג של אה... אה... פשרה ולא הקרבה. התפשרת, סבלת טיפה לא קרה כלום. כשאתה מקריב זה משהו שהוא מתמשך, לזה אני קורא הקרבה, שאתה... אה, כל יום או פעם בשבוע לאורך זמן, או פעם בחודש. משהו דופק לך בדלת הוא אומר לך “עכשיו זה הזמן שלי, אתה לא אוהב את זה, עכשיו זה הזמן שלי, עכשיו זה הכסף שלי, עכשיו זה ה... לא יודע מה שלי, למרות שזה שלך, זה שלי. אתה תוותר, למה? ככה”. אפילו תשובה אה... שמניחה לה את הדעת שלך לא תקבל. זו הקרבה”

(דוד, גבר 4, בן 57, 34 שנות נישואים)

הפשרה וההקרבה הן תופעות השלובות זו בזו. אופן הצגתן ממחיש כי מדובר בתופעות דומות המובחנות על ידי אלמנט הזמן. בעוד הפשרה מתייחסת למעשה בעל השפעה קצרת מועד וחשיבות נמוכה, ההקרבה היא ארוכת טווח ובעלת מחיר רגשי משמעותי. האחרונה מתוארת כוויתור המתרחש עקב דרישתו של אחד כלפי השני. הניגודיות שלי-שלך ממחישה כי ויתור מסוג הקרבה מתקיים במרחב של מאבק סביב רצונות וצרכים. הטענה “למה? ככה” קושרת אותה בחוויות של חוסר ברירה וחוסר הוגנות. בנוסף, דיבורו החד של דוד והחזרה “עכשיו” מעבירים תחושות של הצפה וחוסר מוצא. בעקבות זאת ומתוך ההנחה שהפשרה והקרבה חופפות במהותן, ניתן להסיק כי גם הפשרה היא ויתור. אולם ההבדל בעוצמתן מרמז כי מדובר בויתור פחות משמעותי. כמו כן עולה שפשרה היא קצרת מועד והתארכותה הופכת אותה להקרבה. מכאן, הפשרה וההקרבה נבדלות על ידי אלמנט הזמן.

כיחידה נראית התאמה זוגית באופן בו דנה ודוד תופסים את הפשרה וההקרבה. שניהם רואים אותן כתופעות בעלות אותו הבסיס, כמתלכדות סביב ויתורים הנובעים ממפגש בין שני אנשים המקיימים מערכת יחסים ומחזיקים בדעות שונות. הפשרה וההקרבה מגשרות בין שני הצדדים ומאפשרות את המשך חייהם המשותפים. אולם לגישור זה ביטוי שונה בקרב כל אחד מבני הזוג. דנה מציגה אותו בתור התעלות אישית למען הזוגיות ואילו דוד ככניעה נוכח דרישה וחוסר ברירה. בני הזוג גם טוענים שהפשרה וההקרבה

בעלות מאפיינים שונים. בעוד דנה מקבילה אותן לאהבה וקנאה, המתקיימות באותו המרחב אך מדגישות היבטים שונים ביחסים, דוד גורס שהן נבדלות זו מזו בעוצמתן, מידת השפעתן ומשכן.

כיוצא בזאת, בני זוג 4 מקיימים ביניהם יחסים שניתן להקביל ליחסי ההשקה המתקיימים בין הפשרה ולהקרבה. הם חולקים נקודת דמיון משמעותית ופועלים באותו המרחב, אך לכל אחד נקודת מבט ייחודית המבדילה אותו מהשני. כאמור, במקרה של פשרה והקרבה נקודת החיבור היא סביב היותן מעשי ויתור. ויתורי הפשרה וההקרבה יכולים לקבל פרשנות מעשית או רגשית, כפי שיודגם באמצעות זוג 6:

גבר 6 (ויל):

"מרואיין: אמ, אבל אנחנו לא אותו דבר, יש לי אמ, אה, רצונות שלי ויש ל[בת הזוג] רצונות שלה.

וזה לא בהכרח אותו דבר. אה ואז צריך אה, חלק צריך לוותר וחלק צריך להתפשר.

מראיינת: אז אמרת ככה לוותר, לפעמים להתפשר, אז מה זאת פשרה בעיניך?

מרואיין: פשרה זה שאתה בעיניים שלי, זה ש... משהו שאולי אתה מרגיש שלא נוח לך, לא מתאים

לך, אה... או בכלל או בנקודת זמן, אתה צריך לעשות אותו בגלל שאתה יודע שזה חשוב לצד השני,

אה" [. . .] "אני חושב ש, שאמ, הקרבה זה בקונוטציה שלי, זה משהו ש, שאתה מקריב את עצמך

בשביל משהו שאתה לא רוצה לעשות אותו, ו... אה...

מראיינת: מה זה אומר להקריב את עצמך?

מרואיין: זה לבוא ולהגיד אני לא רוצה לעשות את זה, אבל אני עושה את זה בשביל מישהו אחר"

(ויל, גבר 6, בן 61, 33 שנות נישואים)

הפשרה וההקרבה כמעשי ויתור מייצגות פעולות בניגוד לרצון אישי. בשני המקרים אחד מתאים את עצמו לאחר מתוך רצון לספק אותו. התנהלות זו מבוססת על ההנחה כי כך ניתן להתגבר על פערים זוגיים "אנחנו לא אותו דבר". פשרה והקרבה הן ויתורים ממשיים הנשענים על דאגה ואכפתיות, רגשות אלה מאפשרים עשייה של פשרה/הקרבה לצד רגשות שליליים.

אשה 6 (ורד):

"מראיינת: מה לדעתך הרגשות שמתלווים לפשרות והקרבות בנישואים?

מרואיינת: אמ, אני חושבת שקודם כל ההרגשה של ויתור. ההרגשה שאני מוותרת על עצמי, הרגשה

של הפסד, הרגשה של אה... אני חושבת גם אה, ויתור... (שתיקה ארוכה) אני חושבת שגם יש משהו

שהוא... ההפסד, ההרגשה של אה, של הרפיה לא כמנוחה, כחלק מזה, אלא כויתור מוחלט. כי "דיי,

אין לזה סיכוי, זה לא עובד, לא יכול", של, סוג של אַבְּל" (ורד, אשה 6, בת 59, 33 שנות נישואים)

ניתן להתייחס אל הפשרה וההקרבה כתופעות אליהן מתלווה חוויה רגשית של ויתור. מדובר בהכללה של רגשות אובדן ואֶבֶל הנקשרים בתחושת "הפסד" ומוחלטות המדגישים את עוצמת ה'אין'. חווית הוויתור שלובה בכבדות וקושי הנוכחים בעקבות השתיקה הארוכה בדבריה של ורד, כמו גם בציון "הרפיה לא כמנוחה" שמבהיר כי מדובר בתחושות של רפיון, תשישות וייאוש. עם זאת, ניתן להניח כי מטפורת ההרפיה מהווה ביטוי לבחירה שמטרתה, מנוחה, לא הושגה. בכך, מרמזת ורד כי הוויתור הוא חוויה רגשית הנובעת מבחירה שאינה מממשת את יעודה.

בני הזוג⁶, ויל וורד, מאפשרים הסתכלות הוליסטית על מהותם של וויתורים ועל הקשר בינם לבין פשרה והקרבה. מדבריהם עולה שפשרה והקרבה מתייחסות למעשי ויתור ו/או לחוויה רגשית של ויתור. ויל מציג את המשמעות הפרקטית שלהן באמצעות הצגתן כעשייה על חשבון העצמי. מכאן, הוויתור מתואר באופן ממשי כאשר מטרתו היא פעולה למען האחר. לעומתו, ורד מתמקדת בהיבט הרגשי של הוויתור ומתארת אותו בתור חוויה הנלווה לפעולות פשרה והקרבה. לדבריה, חווית הוויתור כוללת רגשות מורכבים של התמודדות עם חוסר והעדר.

לצד האמירות הישירות של בני הזוג, ניתן לראות את השתקפות דעתו של האחר. ויל מתייחס בדבריו לתחושות של חוסר נוחות, חוסר התאמה וחוסר רצון. ייתכן שהמיקוד שלו ברווחת האחר מהווה צידוק לווייתורי הפשרה וההקרבה למרות המחיר הרגשי הטמון בהן. לעומת זאת, ורד מציינת את הוויתור בתור "הרפיה לא כמנוחה" ובכך מרמזת על אפשרות לווייתור ממשי המוביל לנחת על פניי חוויה של ויתור. כיוצא בזה, היחידה הזוגית כוללת את שונותם של בני הזוג במקביל להדהוד שלהם אחד בשנייה.

ניתן להסתכל על פשרה והקרבה גם כרצף בו מצד אחד הפשרה מייצגת ויתור חיובי ומהצד השני ההקרבה מהווה ויתור שלילי, כפי שיודגם באמצעות זוג 8:

אשה 8 (חלי):

"תראי גם בפשרה וגם בהקרבה יש ויתור. אבל יש משהו בהקרבה שהוא קצת לוקח אותי לקונוטציה שלילית יותר. פשרה וויתור הם דברים שהם מהיום-יום. הקרבה היא איזשהו ביטול, יש קצת ביטול על ה... של העצמי. בתוך הקרבה" [. . .] "בהקרבה אמר... אמרתי שיש מקום של ביטול עצמי, זאת אומרת אני מבטלת את העצמי שלי. אה, בהקרבה יש אה... זאת אומרת מבחינתי, יכול להיות אה, רגשות שהם מאוד אה... מאוד שליליים. של כעס, של אה... אכזבה. ופשרה, יש משהו שאני עושה מתוך בחירה. בקורבנות אין תמיד בחירה. זאת אומרת יש בחירה בתת מודע, אבל אין בחירה באמת. אה, אבל בפשרה יש משהו שאני עושה מפשרה, ממקום, זאת אומרת של בחירה, זאת

אומרת אני, אני בוחר להתפשר, כדי ליצור את השלום בנינו, כדי להגיע למערכת יחסים

תקינה" (חלי, אשה8, בת 53, 29 שנות נישואים)

פשרה והקרבה מוצגות בתור שני סוגי ויתורים. הפשרה נתפסת כוויתור חיובי שיש עליו שליטה ואילו ההקרבה כוויתור שלילי הקשור בביטול העצמי ורגשות שליליים. בציטוט זה החזרתיות תורמת לחיזוק הנאמר, המושג "ביטול עצמי" חוזר שלוש פעמים ואילו המושג "בחירה" נאמר חמש פעמים. השימוש ב"בחירה" הוא לא רק כדי להגדיר את מהות הפשרה, אלא גם כהנגדה להקרבה "בקורבנות אין תמיד בחירה". בנוסף, חלי נעה הלוך ושוב בין הקרבה לפשרה. תנודתיות זו מחזקת את השונות בין המושגים מצד אחד ומחדדת את הימצאותן על רצף מצד שני.

גבר8 (חגי):

"... שמעי זה הייתה הקרבה בשבילי [מעבר דירה], מה זה זה, וגם כלכלית לקנות עוד אוטו, אה... לקום מוקדם בבוקר יותר, לישון פחות, לבוא יותר מאוחר. אז זה גם הקרבה שהיא דו"צית, זאת אומרת זה הקרבה מבחינתי ואז לבוא יותר מאוחר, זה בעצם אני... מגיע יותר מאוחר לחבריה, למשפחה, אולי הם ישנים כבר, אולי אני כבר לא יכול לעזור. זה... מורכב" [. . .]. בעצם זה שמכרנו את הבית של ההורים בסופו של דבר זה נתן לי boost לעבור ולקנות במקום יותר טוב, כי אם לא גם כלכלית... הייתי יכול לעשות את זה ברור מן הסתם, אז הייתי משלם יותר משכנתה יותר זה יותר זה. אה אבל בסופו של דבר, כן אני עברתי המון המון דברים בקטע הזה המשפחתי ובסופו של דבר כאילו גם החלטתי וואלה, התפשרתי. כי הבנתי, [בת הזוג] שכנעה אותי ש... החינוך פה יהיה יותר טוב לילדים, זה מקום יותר קטן, יש יותר פוקוס, אה אני מבין מה קורה בנהריה, אני רואה מה קורה שמה, ו... עוד פעם זה הקטע של אה, מן הסתם זה לא ה... הבלוקים או ה... סיטואציה של מעבר דירה, אלא בעצם מה שהכריע זה המשפחתיות. לחשוב על הילדים קדימה הלאה מה יהיה איתם, זה חלק שכאילו השפיע על המחשבות שלי" (חגי, גבר8, בן 53, 29 שנות נישואים)

פשרה והקרבה מתוארות בתור פרשנויות הפוכות לאירוע זה בו נעשה ויתור. בפרשנות הראשונה מתייחס חגי למעבר הדירה כהקרבה ובפרשנות השנייה כפשרה. כיוצא בזאת, לא עצם הוויתור מגדיר פשרה או הקרבה, אלא האופן בו האדם מפרש אותו. הפן השלילי של הקושי הכלכלי שנוצר והחזרה המאוחרת הביתה עקב מעבר הדירה נתפסים כהקרבה, ואילו הפן החיובי של חינוך טוב יותר לילדים הפך את מעבר הדירה לדבר חיובי ואז זה נתפס כפשרה.

ישנה הלימה מלאה באופן בו בני הזוג מפרשים פשרה והקרבה, כאשר הקרבה נתפסת בעיני שניהם כוויתור בעל משמעות שלילית ואילו פשרה כחיובית. התאמה זו מתקיימת לצד שוני במשמעויות שנותנים להן.

עבור חלי הפשרה וההקרבה מתייחסות לאופן תפיסת ה'עצמי', כאשר בהקרבה מתקיים ביטול של ה'עצמי' ואילו בפשרה ה'עצמי' אקטיבי בכך שקיימת בחירה. לעומתה, חגי מייחס את השלילי והחיובי לחוויה הרגשית הנובעת בעקבות תוצאות. בעוד ההקרבה קשורה בהשלכות שליליות, הפשרה בהשלכות חיוביות. לסיכום, הפשרה וההקרבה הן תופעות משיקות המתקיימות במערכות יחסים משמעותיות בכלל ובנישואים בפרט. הן חולקת מכנה משותף הקושר ביניהן, היותן שני סוגי ויתור. ויתורי הפשרה וההקרבה מתקיימים במרחב של רצונות שונים. ניתן לראות בהם פעולות למען האחר או לתפוס אותם כחויית ויתור רגשי. כך או כך לא מדובר בגבול נחרץ של או-או, אלא במרחב שיכול לכלול גם וגם. לצד זאת, ניתן לראות את הפשרה וההקרבה כרצף של ויתורים, חיוביים ושליליים בהתאמה. מכך, ישנה חפיפה בממד הממשי שלהן ושונות בממד הרגשי.

3.3. שונות בין פשרות להקרבות במסגרת הנישואים

כאמור פשרה והקרבה הן ויתורים המתקיימים בין שני אנשים בעלי רצונות שונים, אולם מתקיימים הבדלים המבחינים בין השתיים. ויתור מסוג פשרה נתפס בצורה שונה מאשר ויתור מסוג הקרבה. לפיכך, פשרה במסגרת הנישואים שונה מהקרבה בנישואים, כפי שיודגם באמצעות זוג 7:

הפשרה וההקרבה מתוארות בתור חוויות רגשיות שונות.

אשה 7 (זהבה):

"[שתיקה] נראה לי שהם יש אה... אפילו הם קשורים, קצת מחוברים ה... לא אני חושבת שככה, אם את מרגישה שאת מתפשרת, זאת אומרת מתפשרת אז את לא מרגישה שהקרבת. ואם את מרגישה שהקרבת אז זה לא היה בעניין של התפשרות. אני חושבת שההתפשרות היא כשאתה תצליח להתפשר זה כשזה עובר לסדר היום כשאתה מצליח לקבל את זה. והקרבה אתה לא מצליח לקבל"
(זהבה, אשה 7, בת 59, 34 שנות נישואים)

שתיקתה של זהבה מעידה על השוואה בין הפשרה להקרבה. טענת החיבור שלהן מחזקת את התפיסה כי השתיים יוצאות מהקשר משותף, אך הסתירה "אם... אז לא..." מבהירה כי הן מצבים שונים. ההבדל ביניהן יושב על החוויה הרגשית שבאה בעקבותיהן. הפשרה מייצגת קבלה רגשית של מצב חדש לעומת הקרבה המסמלת חוסר קבלה. המצב החדש נוצר עקב מעשה הפשרה או ההקרבה, קרי הויתור סביבו הן מתלכדות.

המעבר מלשון נקבה לזכר מסמל כי לא מדובר בתפיסה אישית או מגדרית, אלא הסתכלות שרלוונטית לכל אדם באשר הוא. החזרה "מצליח" מדגישה כי הקבלה בפשרה היא הישג שיש לשאוף אליו וחוסר הקבלה

בהקרבה נובע מכישלון של המבצע להסתגל לבחירותיו. אי לכך, ההקרבה מבטאת חוסר שביעות רצון של היחיד ומרמזת על משקעים רגשיים נוספים שלא מתקיימים בחוויה של פשרה. בנוסף לתוכן הרגשי, פשרה והקרבה יכולות לרמז על סגנון הוויתור הממשי.

גבר7 (זהר):

"מראינת: ואם אני מכניסה את המילה הקרבה, מה זאת הקרבה בעינייך?
מרואיין: [שתיקה] זו אותה... סוג של ויתור [כמו בפשרה], סוג של אמ... למען שמירה על אה, יחסים טובים. תראי זוגיות זה לא, כאילו יש המון סוגים של זוגיות כן [כחכות] שאתה אומר שבשביל שהיחסים יישארו טובים ויציבים וכל זה אז אתה מוכן לוותר, זה הקרבה, על העקרונות שלך" [. . .]
"מראינת: ואם ככה אני מבקשת ממך להשוות בין פשרה להקרבה?

מרואיין: אה יש הבדל.

מראינת: מה ההבדל?

מרואיין: גדול.

מראינת: מה ההבדל?

מרואיין: פשרה זה סוג של אה... מקום ששני בני הזוג מגיעים ל... כל אחד מוותר קצת ומגיעים לאיזה שהוא סוג, זה יותר לכיוון של שוויון מבחינת ההקרבה שלהם. הקרבה זה שיותר אה... יותר אה... צד אחד מקריב, זאת אומרת הוא יותר מוותר" (זהר, גבר7, בן 59, 35 שנות נישואים)

פשרה והקרבה מעידות על סוגי ויתורים, כאשר ההבדל בין השתיים מוגדר כ"גדול". התואר "גדול" כמילה בודדת מעביר נחרצות המעידה על משמעות רב ממדית המתייחסת לסגנון היחסים בנוסף לחוויה של היחיד. ההקרבה מסמלת ויתור אישי למען האחר שמטרתו שמירה על יציבות וטיב היחסים. אולם ויתור מעין זה מעורר חוויה של יחסיות "יותר" שעלולה להתיישב על תחושות של תחרות או חוסר הוגנות. לעומת זאת, הפשרה מהווה הרחבה של הקרבה בכך שמסמלת בני זוג שפועלים אחד למען השנייה במקביל. היא נקשרת במידתיות "קצת" ושוויון המנכיחים דפוס יחסים הדדי.

דבריהם של בני זוג7 זהבה וזהר מתאימים זה לזה ברמה הרעיונית. הפשרה וההקרבה מייצגות ויתורים הנבדלים זה מזה, אך לכל אחד נקודת מבט שונה בנוגע למהות ההבדלים. זהבה מתייחסת אל הפשרה בתור היכולת של היחיד לקבל את הוויתור שעשה, בעוד ההקרבה מייצגת חוסר קבלה ומשקעים רגשיים. לעומתה, זהר מתייחס לסגנון היחסים המתקיים סביב הוויתור בנוסף לחוויה האישית. ההקרבה מבטאת חד צדדיות, לעומת הפשרה שמתייחסת להקרבות מקבילות המעידות על הדדיות ביחסים.

כיוצא בזאת, לא די בטענה כי ההשוואה בין הפרשה להקרבה מעלה מכנה משותף לצד הבדלים. יש מקום להתחקות אחר מגוון המאפיינים שמבחינים בין התופעות הן ברמת המערכת והן ברמת הפרט. אלו יסייעו בהבנה של משמעותן והשלכותיהן על הנישואים.

3.3.1 פשרות כחלק אינהרנטי מדרישות הנישואים: "בשביל להיות ביחד צריך להתפשר"

מרבית המרואיינים התייחסו לפשרות בנישואים כבדרך אגב. לדבריהם הן מתקיימות במרחבי החיים המשותפים בתדירות גבוהה ואף מהוות רכיב הכרחי בזוגיות. בלעדיהן, בני זוג יתקשו להתגבר על מכשולי החיים המשותפים לאורך זמן.

הפרשה מתקיימת כאמצעי לניהול הצמתים הזוגיים המלווים את הנישואים, כפי שיודגם באמצעות זוג 1:

אשה 1 (אביבה):

"זה פשרות על הדברים הקטנים כמו מה עושים עכשיו או איזה טיול בוחרים, איזה סוג סידור לבית, לא יודעת מה, אה, דרך, אה, פשרות של, פשרות של זמן, פשרות של תגובות, פשרות של, של איך אני, זה גם פשרות של דברים שהם, שהם חומריים ביום-יום, וגם פשרות של, של התנהגויות, תגובות, אה בתוך היחסים. זאת אומרת, אפשר להכניס, נראה לי, את המילה פשרה, לכמעט כל דבר שעושים בזוגיות פחות או יותר. אה, זה סוג של פשרה. נכון שביום-יום אנחנו לא מרגישים כל הזמן שאנחנו באיזה פשרה, אבל, אבל כן זה סוג של פשרה. זה, הפרשה היא מתבטאת, החל מהדברים הקטנים, ממה אני בוחר להתעלם על הבוקר כשאני פחות סימפטי, דרך הדברים הגדולים, הדברים החומריים, אם קונים את זה או קונים את זה או נוסעים לפה או נוסעים לשם, או דרך הדברים היותר משמעותיים, אה, חינוך ילדים, מה יותר חשוב, מה פחות חשוב, איפה אני מוותר, איפה אני מאוד עקבי עם העקרונות שלי ועם האני מאמין שלי, עם סתם החשק שלי" (אביבה, אשה 1, בת 54,

30 שנות נישואים)

הפרשה נוכחת בשלל מישורי החיים הזוגיים ומייצגת בחירה מתמדת בין שתי עמדות, בן הזוג מצד אחד ובת הזוג מצד שני. הפירוט הנרחב אודות מגוון הצמתים הזוגיים ממחיש את חשיבותה ותרומתה לארגון פנימי, זוגי ואף משפחתי. עם זאת רכיב הוויתור עלול להעלות חוסר שביעות רצון נוכח ההתפשרות, מצב זה מתואר בתור חווית פשרה. אביבה מציינת שניתן לבצע מעשי פשרה גם ללא חווית פשרה, ומזמינה להכיר במקומן של פשרות כאשר ואולי במיוחד כשלא מתעוררת בעקבותן חווית פשרה. כך נותנת צידוק למעשי פשרה בנישואים שלה, מגדירה אותם כבעלי השפעה חיובית ואף כאמצעי השומר על טיב היחסים. זאת למרות הוויתור שכרוך בהם.

את הפשרה כמעשה בחירה ניתן להציב על הרצף זוג מול יחיד ועל הרצף חומר מול רוח. ברצף הראשון, הממד הזוגי מודגש על ידי השימוש בלשון רבים ומתייחס אל האזורים בהם בני זוג מקבלים יחד החלטות בעזרת הפשרה. הממד האישי מזוהה על ידי דיבור בגוף ראשון וכולל פשרה המשנה ומעצבת את התנהלותו של היחיד בתוך המרחב המשותף, "פשרות של זמן, פשרות של תגובות". מדובר על התאמות עצמיות שעושה הצד המתפשר כחלק מהפשרה על פני הביטוי הממשי שלה. ברצף השני, הצגת התכנים החומריים לעומת התכנים הרוחניים "היותר משמעותיים" מציבה את האחרונים בעמדה של חשיבות יתר. כמו כן, הפשרה החומרית מתוארת "סתם חשק" בעוד הפשרה הרוחנית מתייחסת לוותר על עקרונות ו"אני מאמין". אי לכך, לפשרות מסוגים שונים משמעויות שונות וניתן לשער כי האיזון בין סוג הפשרה משפיע על נוכחותה של חווית פשרה.

גבר 1 (אלון):

"מראינת: וכשאני אומרת 'פשרה בנישואים', מה הדברים האסוציאטיביים שעולים לך בראש? מרואיין: [שתיקה] על איך, איך לנהל את הימים. ניהול היום-יום, חיי היום-יום. אה, מתן תוכן ליום-יום. פה, פה יש פשרות, כאילו" [..]. "כן, אני הפשרן יותר.

מראינת: מה, מה זאת אומרת פשרן?

מרואיין: אה.... אני תמיד צוחק ש[בת הזוג] היא פארטו עצבני.

מראינת: שהיא מה?

מרואיין: פארטו עצבני. [בת הזוג] משקיעה את ה-100% ב-20% או ב-10% הדברים הלא חשובים, הרבה פעמים שאני רואה את זה. אז, בסדר. את רוצה שזה יהיה ככה, אז יהיה ככה, לא אכפת לי זה לא... אה... אני אחד כזה שתמיד מסתכל על התמונה הגדולה, לא מעניינים אותי הדברים הקטנים. גם בעבודה וגם בבית אה, אני לא נכנס לדברים הקטנים, אני יותר רואה את התמונה הגדולה אה... [בת הזוג] מאוד חשוב לה הפרטים, אז אני אומר "תעשי מה שאת רוצה, לא אכפת לי" (אלון, גבר 1,

בן 56, 30 שנות נישואים)

הפשרה מהווה אמצעי לניהול היחסים הזוגיים והחזרה המרובה "יום-יום" מדגישה כי מדובר בפעולה שגרתית בהתנהלות השוטפת של הנישואים. הצגת הניגודיות בין בני הזוג מנכיחה כי פערים זוגיים הם חלק אינהרנטי מהחיים המשותפים ומציבה את הפשרה כמנגנון המסייע בהתמודדות עמם. ניתן לראות את ההסתכלות על "התמונה הגדולה" בתור עיסוק בקיומה של המערכת הזוגית לעומת הדברים הקטנים והלא חשובים שבדרך. כיוצא בזאת, תפקיד הפשרה הוא לאזן ולהגן על היחסים מפני פוטנציאל של חיכוכים וקונפליקטים. לפיכך טענת "לא אכפת לי" אינה התרסה, אלא מנגנון הימנעות השואף לשמור על

יציבות המערכת. זאת מתוך האמונה כי היא הדבר החשוב ביותר ויש לעשות כל מה שניתן כדי לשמר אותה.

כיחידה זוגית מציגים אביבה ואלון את הפשרה כמצב המלווה את חיי הנישואים. הבחירה בה מעצבת את התנהלותם, ברמה האישית והזוגית, ובכך מסייעת בניהול מערכת היחסים. אביבה הדגישה את תפקיד הפשרה בתור אמצעי הכרעה ואילו אלון הציג אותה בתור כלי איזון. בשני המצבים היא מאפשרת לבני הזוג לגשר בין ההבדלים ביניהם וכך מסייעת בשמירה על החיים המשותפים.

לאור אלה, ניתן לראות את הפשרה כרכיב הכרחי לזוגיות. הצורך בה יושב על צרכים פנימיים של כל אחד מבני הזוג בנוסף לצרכים המערכתיים שהוצגו, כפי שיודגם באמצעות זוג 6:

גבר 6 (ויל):

"אני חושב שזה, זה אמ, הפשרה היא, היא אבן בסיס בזוגיות. כי יש פה שני אנשים שצריכים להסתדר ביניהם, וכמו שאמרתי לך קודם, אני מאוד זה, חלק גדול מהאנשים קשה להם להסתדר עם עצמם, הם לא מקבלים לא בסיטואציה כזאת ולא באחרת, אמ, והם כאילו זה שהם לא מקבלים את עצמם משליכים את זה על הבן זוג. אמ אז הפשרה זה אבן בסיס בזוגיות בעיניי" (ויל, גבר 6, בן 61, 33 שנות נישואים)

הגדרת הפשרה בתור "אבן בסיס בזוגיות" מציבה אותה כאחד הגורמים הנדרשים לקיום מערכת הנישואים. החיים האנושיים מורכבים מהתמודדות כפולה, של האדם עם עצמו ושל האדם עם סביבתו. לפיכך, הצורך בפשרה בזוגיות נובע לא רק ממפגש בין הרצונות והצרכים השונים, אלא גם בגלל קשיים אישיים המשתקפים בה. לתפיסתו של ויל, מרבית בני האדם מפקידים מורכבויות פנימיות אצל בני הזוג שלהם. בכך, תכנים פנימיים מקבלים ייצוג ממשי אשר דורש פתרון חיצוני. ההכללה "חלק גדול מהאנשים" מציגה מצב זה כתופעה נרחבת וכיוצא בזאת את הפשרה כמענה קולקטיבי. בעזרתה ניתן "להסתדר" ולהגיע לקבלה פנימית וחיצונית כאחד.

אשה 6 (ורד):

"גם, גם הנחת רוח שלו לפעמים מוציאה אותי מדעתי. "שהכול בסדר, לאט לאט, שצריך לשכב לישון 20 דקות לפני שאני, אחרי שאני חוזר הביתה". כאילו דברים שאני צריכה טק טק ו... אבל כאילו זה דברים ש, שאני חושבת שבאיזשהו שלב אני הבנתי אותם, הם עדיין מוציאים אותי מדעתי. אבל כאילו בסדר, זה חלק ה-, זה חלק מהעניין ואני יודעת שיש דברים שאצלי שמוציאים אותנו מדעתנו, אבל זה בסדר זה חלק מה- אולי זה הפשרה" (ורד, אשה 6, בת 59, 33 שנות נישואים)

ניתן לראות את הקושי העולה אצל ורד לאור נחת הרוח של בן הזוג כביטוי השלכתי למורכבות פנימית. ניתן לראות את הצורך "לתקתק דברים" כמציאות פנימית שלא מאפשרת מרחב מנוחה. בעקבות זאת, בחירתו של ויל לשים את מנוחתו בראש סדר בעדיפויות מוציאה מן הדעת. התסכול קשור הן בשוני הממשי בין השניים והן במתח הפנימי סביב היכולת לנוח לבין הצורך לפעול.

הפשרה של ורד מתוארת כקבלה של מציאות פנימית וחיצונית. היא נשענת על הבנה הכוללת אבחנה בין הרגש "עדיין מוציאים אותי מדעתי" לבין ההכרה "זה חלק מהעניין". האחרונה מגובה על ידי טענה להדדיות, לפיה אם בני הזוג מפעילים אחד את השנייה כנראה שמדובר באיזון טבעי ומקובל ביחסים הזוגיים. אי לכך הפשרה מתייחסת לא רק לקבלת האחר וביטול הקושי, אלא גם לקבלת החיים לצד הקושי.

דבריהם של זוג, ויל וורד, משלימים באופן כזה שורד מציגה את טענותיו של ויל הלכה למעשה. יחד הם מחזקים את הטענה כי הפשרה היא "אבן בסיס בזוגיות" על ידי הצגתה כמענה לצרכים פנימיים של בני הזוג בנוסף לצרכים הזוגיים שלהם. היא מתוארת בתור היכולת לקבל את חוסר המושלמות הקיומי, חיים לצד קושי על פני השאיפה לחיים בלעדיו.

כאמור, הפשרה כאמצעי ניהול ותיווך כמו גם כמענה לצרכים אישיים רגשיים, מהווה רכיב הכרחי לקיום הזוגיות. זאת מכיוון שהיא מהווה ביטוי ליכולת ההסתגלות של בני הזוג והזוגיות כאחד, כפי שיודגם באמצעות זוג 3.

גבר 3 (גדי):

"כשאתה מכיר בנאדם במהלך החיים, יש מורדות ויש עליות, אתה נשפט בסופו של דרך על מעשיך, מי אתה. אני, אין לי תעודות. אני לא למדתי שתיים-עשרה שנות לימוד. אני, אין לי תעודות. אני, הקבלות שלי זה מי שהכיר אותי. אני, אין לי מה להראות קבלות. תכיר אותי, תהיה איתי, תעבוד איתי, תבדוק אותי. סבבה לך, תמשיך איתי. אני, אין לי תואר, לא BA ולא, אלה הקבלות שלי. אני הקבלות של עצמי. כשאתה בזוגיות אתה רוצה לראות קבלות ממך וממנה, ואם הקבלות שלה כשרות והקבלות שלי כשרות, כמו מס הכנסה, יש המשכיות. לא כשרות, יש פיצוצים. אין פיצוצים, מגיעים לפשרות. אין פשרות, יש separate. זה הכול" (גדי, גבר 3, בן 49, 24 שנות נישואים)

המרחב הזוגי נמדד על פי מעשיהם של בני הזוג אחד כלפי השני, בניגוד לתעודות והישגים פורמליים. גדי מתאר בהרחבה כי אין לו אסמכתאות שיכולות להעיד אודותיו ומציין "אני הקבלות של עצמי". בכך, קורא תיגר על ההנחה כי ערך האדם או היחסים נאמד על פי תארים חיצוניים ומחזק את התפיסה "אתה נשפט

בסופו של דרכך על מעשיך". הוא מרחיב אודות האופן בו הוכיח את עצמו בחייו ומציג כיצד פעולותיו אחראיות להמשכיות קשרים.

התמקדות במערכת הזוגית מעלה כי מדובר במרחב שנמצא בהשתנות ועל כן בני הזוג נדרשים לבחירה מתמדת אחד בשנייה. בחירה זו נעשית על בסיס מעשיהם, כאשר מעשים הנתפסים בצורה חיובית מהווים "קבלות כשרות" שהן קרקע להמשך היחסים. אם המעשים מוגדרים בתור "קבלות לא כשרות", כלומר שלא הוכיחו את עצמן ברמה הזוגית, הם עלולים להעלות קונפליקטים בעלי פוטנציאל פרידה. הקביעה "אין פיצוצים, מגיעים לפשרות" מציבה את הפשרה כשלב קודם לקונפליקט. הפשרה מסמלת את יכולת ההסתגלות והשינוי של היחיד והזוג, כך שגם במצבי חוסר שביעות רצון ניתן לבצע התאמות שימנעו את הפיצוץ. כיוצא בזאת, העדרה מעיד נוקשות שעלולה להוביל לפרידה ולסיום הזוגיות. גדי הרחיק את האפשרות סיום היחסים מהנרטיב האישי שלו על ידי התייחסות אליה בשפה זרה. יתכן שזוהי דרך להפחתת מתח וחרדה סביב העיסוק בפרידה והצגתה בתור מצב של אחרים.

אשה 3 (גלית):

"אם אתה פשרן, ואתה מוכן לתת מעצמך בשביל האחר, אז אין שום סיבה שהזוגיות שלך לא תצלח. אין שום סיבה, כי אתה גמיש מספיק כדי לשרוד את הזמן, והזמן, כל פעם שהוא משתנה גורם לרעידת אדמה, ואז כמו הלוחות הטקטוניים עד שהכול חוזר למקום זה רעידת אדמה אחו שילינג.

ממש ככה

מראיינת: גם לא תמיד זה חוזר למקום, לפעמים זה נתקע.

מרואינת: לא תמיד, לפעמים, נכון, ויש כל מיני כאלה במשך החיים, ודרך הפשרנות הזאת וה- אתה יכול לשרוד את זה. אתה יכול לשרוד את הזמן הזה ולחכות שקצת ירד האבק, ולנשום עמוק" (גלית,

אשה 3, בת 50, 24 שנות נישואים)

מהותה של הפשרה עולה מתוך הרצון הזוגי "לשרוד את הזמן". ישנו קשר חיובי בין אורך מערכת הנישואים לבין השינויים העוברים עליה, האחרונים מייצרים רעידות האדמה שמערערות את הקרקע הזוגית. טענת החזרה למקום מתייחסת לחידוש היציבות הזוגית לצד מטפורת "הלוחות הטקטוניים" שמנכיחה את הזעזוע הקשה שחל בה, תזוזה שלא ניתן להתעלם ממנה והיא בעלת פוטנציאל הרס. החזרה "לשרוד" ממחישה את הקושי הכרוך בשמירה על הנישואים נוכח אתגרי הזמן ומדגישה את חשיבות הפשרה במשימה זו.

הפשרה כהסתגלות מוצגת בתור גמישות הכוללת את היכולת לחכות לרגיעה ולפעול בהתאם לנדרש. זהו הבסיס להערכה מחודשת של המערכת וקיום תהליכי שיקום. לדברי גלית, כך ניתן להתמודד עם הנורא מכול – סכנת החילדון האישי והזוגי – ולשרוד.

כיחידה, גדי וגלית מציגים את הפשרה כביטוי להסתגלות האישית והזוגית לאתגרי הזמן. שניהם רואים בה גורם מאחד השומר על היחסים לאורך התפתחותם. גדי מציג את הפשרה כשלב שבא לפני הקונפליקט, ביטוי מעשי המהווה קרקע להמשך הזוגיות. לעומתו, גלית מציגה אותה בתור תהליך התאמה מחודש שבא לאחר הטלטלה הזוגית. בשני המקרים הפשרה מונעת את קריסת הנישואים, שומרת את הפרידה בעמדה מרוחקת ומסייעת לבני הזוג לשרוד את הקשיים. כיוצא בזאת, היא מהווה את יכולת ההסתגלות הנדרשת לחיים משותפים במציאות משתנה.

3.3.2. הקרבה כביטוי אישי-פנימי: דואליות בין קורבן למקריב

בניגוד לפשרה שהוצגה כאחד מרכיבי הבסיס של הנישואים, הקרבה מתוארת כקשורה באדם עצמו. היא נובעת ממאפיינים אישיים של מבצע ההקרבה ומעידה על אופיו. מדברי המרואיינים עולה כי ההקרבה נקשרת לשתי עמדות, קורבן או מקריב. בעמדה הראשונה מבצע ההקרבה נתפס כקורבן, אדם נחות בעיני עצמו ובעיני סביבתו. העמדה השנייה מציגה את מבצע ההקרבה כמקריב, מי שפועל ממניעים חיוביים ונעזר בהקרבה כדי להשיג את מטרת העל שלו, שמירה על היחסים. מכאן, משמעות ההקרבה משתנה בהתאם לנטיות הפנימיות של היחיד.

תופעת ההקרבה נקשרת למאפיינים תוך-אישיים של האדם.

גבר2 (בני):

”מרואיין: יש לי תחושה, הקרבה, הקרבה וקורבנות, שהולכים יפה ביחד. זה, זה משהו סובייקטיבי שקשור ל- למה האדם מרגיש.

מרואינת: שמה לדעתך הוא מרגיש?

מרואיין: שהוא נותן משהו מי, מי, שהוא לא היה רוצה לתת אותו. שהוא, שהוא, שהנסיבות מכריחות אותו. אה, שבנסיבות אחרות הוא לא היה עושה ככה, אבל... ובהקשר הזה נסיבות יכולות להיות נסיבות משפחתיות, נסיבות אה, כלכליות שקשורות לסיטואציה המשפחתית. אוקיי? אז אה, עכשיו, אפשר לעשות את ה- יש אנשים שעושים את אותם דברים בשמחת יצירה ובהתלהבות ואחרים ירגישו שהם קורבנות של הנסיבות זה...

מרואינת: איך אתה מסביר את זה?

מרואיין: שאנשים חשים אחרת?

מרואינת: שאותה פעולה, כן, יכולה להיחווה אצל אדם אחד כהקרבה ואצל אדם אחר, איך אמרת?

מרואיין : אנשים מאוד שונים אחד מהשני ((מצחקק)) אני לא יודע, יש אה, עשיתי קניות בצהריים בסופר. עומדת במחלקת הגבינות, מישהי הייתה, ישבה שבאתי. צוחקת ו... היא, היא, שופעת עליצות לכולם. תוך כדי המשמרת התחלפה אחת חמוצה רצח, באותה עמדה, עם אותם אנשים אז... אנשים שונים. אני לא, אני לא חושב שזה משהו אובייקטיבי. תחושת הקרבה וקורבנות זה, זה, דברים מאוד סובייקטיביים. אני חושב אפילו שיש אנשים שיש להם, אני אפילו מייחס את זה אולי לאיזושהי רמה גנטית. זאת אומרת, נטייה. כמו שיש אנשים שיש להם נטייה לדיכאון, אם יש אנשים שיש להם נטייה ל, לעליצות, יש אנשים שהם מאושרים ויש אנשים שהם כל הזמן בתחושה של קורבנות" (בני, גבר, 2, בן 55, 27 שנות נישואים)

ההקרבה היא הגדרה כללית למקבץ רגשות, ביניהם קורבנות ועשייה בלית ברירה. מדובר בחוויה סובייקטיבית ולכן אין אחידות בנוגע למצבים בהם עולה. בני מתאר מצב בו שתי דמויות מבצעות פעולה זהה אך מבטאות רגשות מנוגדים, שמחת יצירה מול הקרבה. שונות זו נקשרת לדבריו בנטיות פנימיות, בעלות שורשים גנטיים, המעצבות את האופן בו אדם מתנהל ומרגיש כלפי המציאות. ההקבלה בין קורבנות לדיכאון מחזקת את תפיסת ההקרבה כתופעה תוך-אישית.

אשה 2 (בלה) :

"מרואינת : אבל איך את אמרת? ה- הקרבה ואז אני אמרתי ש... משהו.

מרואינת : לוותר על עצמי.

מרואינת : לוותר על עצמי. בדיוק.

מרואינת : ואז שאלתי מה זה אומר.

מרואינת : בדיוק. ואז, אז זה הדוגמה לזה שאני מרגישה שאני לא מספיק אה, חזק אה, אומרת דברים. לא, ש, שזה, אמ... זה המקומות שאני, מוותרת על עצמי שזה" [. . .] "כאילו המון פעמים אני לא יודעת באמת מה אני רוצה. אה, ו- כן. אני לא, תראי, אני לא חיה באיזה פחד אה, ש[בן הזוג] לא יקבל את מה ש, או מדחייה או מ, לא, לא זה. אני פשוט אה... אני, תראי, אני שמה את זה, אני שמה את זה על חיים בקבוצה. זה לגדול בקי, זה לגדול מגיל אפס בקבוצה ואה, להיות הילדה האהובה במשפחה והילדה האהובה בקבוצה. זה, מחירים שאתה לומד בשביל להיות במקום הנפלא הזה, שזכיתי בו. אמ... אני כנראה וויתרתי על הרבה, על להיאבק, על להגיד מה אני רוצה, על שאני אדע בדיוק מה אני רוצה, כי אז, יכול להיות שלא יקבלו את זה ו, זה, אמ, אני קצת מרגישה שזה גם במשפחה עם חמישה אחים" (בלה, אשה 2, בת 53, 25 שנות נישואים)

ההקרבה, כמקבץ של רגשות, מתייחסת גם לחוויה של ויתור עצמי הנובעת מתהליכי חיברות. מדובר בהפנמה שמקורה בהתנסות חברתית מגיל ינקות, כאשר מצד אחד עומד הרצון באהבה ומצד שני חשש

מחוסר קבלה. הוויתור העצמי, קרי ההקרבה, הוא אמצעי דרכו ניתן לייצר את הסטטוס "ילדה אהובה" ולשמור עליו. החזרה על מונח זה מדגישה את חשיבותו וכי ראוי לעבוד כדי לזכות בו. את המעבר מגוף שני זכר לגוף ראשון, "זכיתי בו", ניתן לפרש בתור הפרדה פנימית בין המחיר לרווח של ההקרבה. השלכותיה השליליות מורחקות מחוייית העצמי, בעוד המשמעויות החיוביות מזוהות עמו. כך ניתן להצדיק וליישב את חוויית הוויתור העצמי. כמו כן מעבר זה מייצר הכללה, כך שלא מדובר בתהליך אישי בלבד.

כאמור, הקרבה כוויתור עצמי נרכשת בילדות והיא ממשיכה להתקיים בחיים הבוגרים. מדובר בהפנמה מהחוץ אל הפנים שמתחילה בהקרבה התנהגותית ומתפתחת להקרבה תודעתית. הראשונה מתייחסת לויתורים ממשיים, הפעלים "להיאבק" ו"להגיד" מסמנים ויתורים אקטיביים בניגוד לרצונו של האדם. השנייה עמוקה יותר וכוללת במצב בו האדם אינו מחובר לקול הפנימי שלו, כך שכבר אינו מזהה את רצונותיו. לפיכך, ההקרבה שהחלה בוויתור על המאבק מועתקת אל מסגרת הנישואים במתכונת של "אני לא יודעת באמת מה אני רוצה". הסתכלות זו מחוזקת על ידי טענתה של בלה כי הקרבתה בזוגיות אינה נובעת מפחד מדחייה. ניתן לזהות סתירה פנימית בין טענה זו למהותה של ההקרבה ולפרש אותה כהתכחשות, ניסיון להציג את היחסים הזוגיים כמיטיבים יותר מהיחסים הראשוניים. לצד זאת, אפשר לראות בסתירה הפנימית ביטוי לתהליך הפנמה שהוביל להטמעת ההקרבה במערך האישיותי של בלה. כך הפכה לחלק שמעצב את תפיסותיה והתנהלותה באופן לא מודע.

כבני זוג בני ובלה מספקים הסתכלות הוליסטית על תופעת ההקרבה. שניהם מציגים אותה בתור חוויה אישית שנכנסות תחתיה מגוון תפיסות ורגשות, ודנים במקורותיה – תורשה וסביבה. בני קושר בינה לבין קורבנות ועשייה בניגוד לרצון ומדגיש "זה משהו סובייקטיבי". את הסובייקטיביות משייך למשתנים גנטיים המעצבים נטיות אופי והתנהגות. בנוסף, מדבר על ההקרבה מנקודת מבט תאורטית ומספר על התופעה מרחוק. לעומתו בלה מתארת את ההקרבה מתוך חווייתיה שלה. היא מציגה אותה כפעולת ויתור המופנמת למצב תודעתי בעקבות תהליכי חיברות. מדבריה עולה כי ההקרבה הוטמעה בה באופן כזה שהיום היא חלק ממנה, חלק ממערך התנהגויות שלה ביחסים. כיוצא זאת, מדובר בנטייה פנימית על פני בחירה מודעת. על כן, ישנה התאמה זוגית בתפיסת ההקרבה כתופעה הקשורה לאישיותו של היחיד לצד שוני בהתייחסות למקורותיה.

בבחינת המשמעויות הניתנות להקרבה עולה קול ברור המקנה לה מאפיינים שליליים, כפי שיודגם באמצעות זוג 6:

אשה 6 (ורד) :

"ואני כנראה, אני עכשיו חושבת על זה שאולי זה אני, כאילו שאני לא מוכנה, אני לא מקריבה את עצמי, אני לא, אני לא עושה דברים. אני חושבת שגם [בן הזוג] לא בן אדם שצריך את זה, שאני אוותר על משהו משלי בשבילו, שאני אעשה משהו בגלל שהוא רוצה שאני אעשה, שאני אה... שאנחנו נעשה משהו מנוגד לגמרי לרצון שלי, כי הוא החליט. זה בכלל לא ב- זה בכלל לא במערכת המושגים שלנו" (ורד, אשה 6, בת 59, 33 שנות נישואים)

ההקרבה בנישואים מוצגת כמצב בו ישנה צפייה של אחד לעשייה מהצד השני, על אף שזו נמצאת בניגוד מוחלט לרצונותיו. מדובר בפעול ויתור שבא על חשבון העצמי במטרה לספק את האחר. המשמעות השלילית שלה עולה מתוך החזרה המרובה "אני לא" שמדגישה רתיעה והצורך להימנע ממנה. אלה מקבלים חיזוק על ידי הצגת ההקרבה כנטע זר במערכת הנישואים הן ברמה האישית, הן הזוג לא זקוק לה, והן ברמה הזוגית, "לא במערכת המושגים שלנו". החזרה "בכלל לא" מעבירה את עוצמת הרתיעה מההקרבה ואף מידה מסוימת של בוז כלפיה. כיוצא בזאת, לתופעת ההקרבה דימוי שלילי המקרין על מי שמבצע אותה ועל המסגרת בה מתקיימת.

גבר 6 (ויל) :

"מרואיין : אני חושב ש- שאמ, הקרבה זה בקונוטציה שלי, זה משהו ש- שאתה מקריב את עצמך בשביל משהו שאתה לא רוצה לעשות אותו, ו... אה... מראינת : מה זה אומר להקריב את עצמך? מרואיין : זה לבוא ולהגיד "אני לא רוצה לעשות את זה, אבל אני עושה את זה בשביל מישהו אחר". ושוב זאת תחושת קורבנות לפחות בקונוטציות שלי" . . .] "אבל זה לא, אני לא זוכר שהייתה לי תחושה שאני מקריב. אני לא זוכר את זה, אני לא. אבל אני חושב שזה קשור מאוד לפילוסופיות חיים שלי שאני לא רוצה להקריב, אני לא, אני לא רוצה להיות קורבן. אמ... אז אמ, לא, אני ממש לא זוכר. כן היו לנו [לבני הזוג], כן היו לנו ויהיו לנו בטח עוד קשיים אבל אמ, אני לא זוכר, לא, לא זוכר ש... כאילו, הרגשתי איזשהו אה קורבנות" (ויל, גבר 6, בן 61, 33 שנות נישואים)

הקשר בין הקרבה להקרבה עצמית מבהיר את ההקשר השלילי של התופעה. מנקודת מבט זו מבצע ההקרבה הוא קורבן, כיוון שפועל בניגוד לקול הפנימי שלו למען האחר. מצב זה מעיד על מעמדות ביחסים, שביעות רצונו של אחד נמצא מעל השני. מכאן ההקרבה מותירה את מבצע ההקרבה בחווייה של חוסר ברירה וקורבנות.

החיבור בין הקרבה לקורבן מתחדד על ידי דיבור בגוף ראשון, "אני לא רוצה להקריב, אני לא רוצה להיות קורבן". ויל מרחיק בינו לבין ההקרבה על ידי שלילה מרובה המתקיימת הן במישורים קוגניטיביים והן במישורים הרגשיים. הוא מציג תפיסת עולם לפיה אדם יכול לבחור האם להיות ולהרגיש קורבן או לתפוס את חייו בדרך אחרת. בהתאם לכך נעשית הבחנה בין חוויית קורבנות להתמודדות עם אתגרי החיים הזוגיים, כאשר האחרונים המתוארים בצורה חיובית "היו ויהיו". כיוצא בזאת, מתחזקת העמדה כי ניתן ואף רצוי לעבור את החיים המשותפים ללא פעולות הקרבה וחוויית קורבן.

לאור אלו, ורד וויל מציגים חזית אחידה בנוגע למשמעותה השלילית של תופעת ההקרבה. שניהם מגדירים אותה כבאה על חשבון מי שמבצע אותה וקושרים אותה להקרבה עצמית, ויל אף חיבר אותה באופן ברור לעמדה של קורבן. בעקבות תפיסה זו חזרו על ביטויי שלילה שהרחיקו את ההקרבה מחייהם "אני לא". בכך, מעבירים מסר משותף כי ההקרבה היא שלילית ויש להימנע ממנה. דברים אלה מציגים את בני הזוג כיחידה מאוחדת בה נקודת מבטם משתקפת אחד בשנייה.

החיבור בין הקרבה לקורבן חזר על עצמו, תוך התייחסות לאופייה הפוגעני, אולם לא מדובר בתפיסה אוניברסלית, כפי שיודגם באמצעות זוג 5.

אשה 5 (הדסה):

"[הקרבה] כשאת מרגישה שאת מוותרת על דברים כל כך חשובים לך למען מישהו אחר. אני לא חושבת שעשיתי את זה, אני לא חושבת ש[בן הזוג] היה רוצה שאני אעשה את זה, ואני לא חושבת שאני רוצה שמישהו אחר יעשה את זה" [. . .] "אנשים מקריבים וגם אחרי זה מרגישים שהם, זה לא טוב להיות *victim* כזו, קורבן כזו, זה דבר הכי גרוע להיות. איך את יכולה להיות בן אדם שלם אם את מרגישה שאת כל הזמן מוותרת או מקריבה למישהו אחר?" (הדסה, אשה 5, בת 59, 32 שנות נישואים)

עמדת הקורבן שבהקרבה יוצאת ממחוזות של עשייה בניגוד לרצון אישי אל חוויה של ויתור מהותי. הניסוח "דברים כל כך חשובים" מדגיש כי לויתור מסוג הקרבה מחיר רגשי משמעותי. מחיר זה לא נגמר בתום הוויתור, הוא ממשיך אחריו ומעמיק את חוויית הקורבן. הציון *victim* קשור בכך ששפת האם של הדסה היא אנגלית ויכול להעיד כי החיבור שעושה בין הקרבה לקורבן הוא ראשוני ועמוק.

ההתנערות הכפולה של הדסה ובן זוגה מוויתור מסוג הקרבה ממחישה כי מדובר במצב שאינו מטיב עם הצדדים הקשורים בו – מבצע ההקרבה, מי שהקריבו למענו ומערכת היחסים בה התרחשה ההקרבה גם יחד. זאת ועוד, עמדת הקורבן מוגדרת בתור "הדבר הכי גרוע שיש", טענה זו מתייחסת למצבו הרע של מבצע ההקרבה ומבקרת את בחירת ההקרבה. האחרונה מודגשת על ידי השאלה שחותמת את הקטע, בה

נעשית הבחנה בין תחושת שלמות לחוויית הקרבה. השתיים מוצגות כסותרות, כך שהקרבה שמטרתה סיפוק האחר תוך חוויית העצמי כקורבן אינה מאפשרת לאדם לחוות את עצמו כשלם. כיוצא בזאת, מבצע ההקרבה הופך לקורבן הן בחוויה המיידית שלו והן בתפיסת העצמי המתגבש עם הזמן.

לצד הקול שמקנה להקרבה משמעויות שליליות יש הרואים בה תופעה בעלת פוטנציאל חיובי.

גבר 5 (הרמן):

"אני חושב שזו הקרבה, אבל זו הקרבה טובה. זאת אומרת זו הקרבה שאתה כאילו אומר לעצמך "יש לי משהו יותר חשוב מאשר הדבר הזה ואז אני בעצם מקריב לטובת הדבר החשוב ביותר". אז קשה, הקרבה הופך את זה לקונוטציה שלילית, אבל זו הקרבה בטוב, את מבינה מה אני רוצה להגיד? זה לא הקרבה מסוג זה שאני אומר "וואלה, איך החמצתי, נדפקתי או..." לא חי עם זה, אני לא חושב על זה הרבה" (הרמן, גבר 5, בן 58, 31 שנות נישואים)

במקביל להקרבה בעלת "קונוטציה שלילית" עולה אפשרות לקיומה של הקרבה טובה. הקרבה טובה היא פעולה שבאה על רקע "משהו יותר חשוב" ממושא ההקרבה. היא כוללת מעשה ויתור שמפורש ומופנם באופן חיובי, בניגוד להקרבה רעה הנקשרת בחוויה שלילית. ההכרה באפשרות להקרבה טובה ולהקרבה רעה מייצרת מרחב בחירה בו מבצע ההקרבה אינו דן עצמו בהכרח לסבל וחיינו יכולים להמשיך אחריה כתיקונם ואף להשתפר. זאת מכיוון שהוא לוקח אחריות על מחשבותיו ורגשותיו בנוסף למעשיו, "בעצם מקריב לטובת הדבר החשוב ביותר".

כיחידה זוגית, הדסה והרמן מציגים את השונות הקיימת סביב תופעת ההקרבה. כל אחד נותן לה משמעות אחרת ובהתאם לכך תופס את מבצע ההקרבה בצורה שונה. הדסה רואה את ההקרבה כתופעה שלילית של ויתור מהותי הפוגע בכלל הדמויות הקשורות בה. אי לכך, תופסת את מבצע ההקרבה כקורבן הנדון לחיים לא שלמים בחסות סיפוק האחר. לעומתה, הרמן מציג ראייה רחבה לפיה הקרבה יכולה להיות שלילית או חיובית, בהתאם להקשר בו מתקיימת. הקרבה טובה כוללת ויתור בעל משמעות נמוכה ביחס למטרה אותה שואף המקריב להשיג, בניגוד להקרבה רעה בה הוויתור בעל משמעות גבוהה ועל כן מותיר רגשות שליליים.

מכאן, ההקרבה השלילית שמציגה הדסה משויכת לתואר קורבן, בעוד ההקרבה החיובית של הרמן מוצגת על ידי דמות המקריב. הבחנה זו, בין קורבן למקריב, מסכמת את ההבדל בין שתי עמדות ההקרבה. הראשונה מתעצבת סביב חוויית קורבנות וחוסר האונים ואילו השנייה בעלת הקשר אובייקטיבי המאפשר למבצע הפעולה לצקת לתוכה את פרשנותו ללא הטיה או דעה מוקדמת.

הדואליות בין קורבן למקריב יכולה להשתקף גם כדיאלוג פנימי, כפי שיודגם באמצעות זוג 7.

אשה 7 (זהבה) :

"מרואיינת : מה זאת הקרבה? כשאת עושה משהו אה, שלא היית עושה אותו אה, אם זה היה תלוי בך לא היית עושה בו, עושה אותו. אה, אבל את עושה אותו למען מישהו שאת אוהבת, שאת אה... מוקירה, כאילו שאת רוצה, מוכנה לעשות את זה.

מרואיינת : שבאיזה אופן הקרבה באה לידי ביטוי לדעתך בזוגיות?

מרואיינת : אמ... אולי שאת עושה דברים שאת לא כל כך רוצה לעשות. אין, אני לא זוכרת איזה, תשאל אותי כאילו הקרבת מישהו, לא... לא אה, לא הקרבת עוצמות שלי, לא הקרבת, לא, אני לא מרגישה שהקרבת מישהו, לא (כחכוח) ממש לא.

מרואיינת : שמה זה בעצם אומר אני לא מרגישה שהקרבת?

מרואיינת : ש- אמ, לא הייתי צריכה להשתנות, לעשות משהו בניגוד לרצוני" (זהבה, בת 59, 34 שנות נישואים)

המורכבות סביב תופעת ההקרבה קשורה ברגשות העזים סביבה. היבטיה השליליים כוללים שינוי או עשייה "בניגוד לרצוני" והיבטיה החיוביים מציבים אותה כפעולת אהבה והוקרה. שתי הקצוות מתקיימות במקביל, כך שמדובר בתופעה דואלית הן רמה הפרקטית והן ברמה הרגשית. המתח בין ההתנערות ממנה לבין קבלתה ממחיש את האמביוולנטיות הפנימית שהיא מעלה.

זהבה מציגה דיאלוג פנימי בין עמדת הקורבן הרגשי לעמדת המקריב השכלתני. הראשונה נשענת על מילות שלילה המבטאות תגובה רגשית עוצמתית שבאה להרחיק את תופעת ההקרבה. בנוסף, היא מציגה את ההקרבה כמצב מאיים של אובדן עצמי נוכח דרישה לשינוי או עשייה בלית ברירה. לפיכך, מבצע ההקרבה נתפס כקורבן. אולם, עמדת המקריב מקיימת דיאלוג עם תפיסה זו על ידי מילת הניגוד "אבל" המספקת קרקע לוגית להקרבה. לפיה אדם בוחר להקריב בעקבות היחסים ולמענם, למרות הקושי הרגשי הטמון במעשה. כיוצא בזאת, מדובר ברצון והחלטה על פני כפייה וחוסר אונים.

גבר 7 (זהר) :

"מרואיין : אה... lose win זה שצד אחד כאילו מרוויח והשני מפסיד, אבל לפעמים יש מצב שהצד המפסיד שזה ההקרבה נגיד, אה... הוא לא כל כך מפסיד, זאת אומרת אוקיי, הוא אומר "אני יכול לחיות עם ההקרבה הזאת, זאת אומרת זה לא עד כדי כך יהרוס לי את החיים ההקרבה ש... ששווה לי להילחם על זה, או שווה לי להתעקש על זה". ואז אוקיי, אתה אומר "אוקיי אני מוכן לוותר בעניין הזה, אני, זה לא עד כדי כך שווה לי את המלחמה על העקרונות האלה", ואז זה הקרבה. מראיינת : אז איזה רגשות מתלווים להקרבה?

מרואיין : לא, רגשות טובים לדעתי, זה לא בא ממקום רע. זה לא בא ממקום שאני עכשיו הפסדתי והקרבתני ואני עכשיו אוכל את עצמי. זה בא ממקום, לדעתי כן, זה בא ממקום חיובי. זאת אומרת אוקיי אני למען, שיעשה טוב לבן זוג שלי, אני מוכן אה... להקריב, לוותר על העניין" (זהר, גבר, 7, בן 59, 35 שנות נישואים)

הדואליות שבהקרבה מתוארת על ידי קריאת תיגר לתפיסה לפיה הקרבה היא מצב של lose-win, מבצע ההקרבה מפסיד ומי שלמענו הקריב מרוויח. ערעור הנחה זו מתחיל עם בחינת מושג ההפסד. חווית ההפסד מבוססת על הוויתור שכרוך בהקרבה, אולם זהר מתבונן על טווח ההשפעה הרגשית של האלטרנטיבה "זה לא עד כדי כך שווה לי". המעבר מדיבור כללי על תופעת ההקרבה לחוויה בגוף ראשון ממחיש כי הפרשנות האישית שניתנת לסיטואציה ולוויתור הם שמכריעים את הכף. כיוצא בזאת, ייתכן מצב בו מבצע ההקרבה תופס אותה בתור החלופה הטובה יותר ועל כן אינו מרגיש את עצמו כמפסיד. בנוסף, הנחת ההפסד מתערערת עם הצגת ההקרבה כמעוררת רגשות חיוביים. מקורותיה הן רצון ובחירה המשלבים טובה אישית ואת טובתו של אחר משמעותי. מכאן הקרבה יכולה להעצים תחושת הנתונה וסיפוק, "אני למען", בניגוד להלקאה עצמית. על כן ניתן לחיות עם הוויתור הכרוך בה.

נוכח דברים אלה, זהבה וזהר מתארים את הביטוי הפנימי של הדואליות סביב תופעת ההקרבה. עם זאת, לכל אחד הטיה לצד אחר. זהבה מציגה שיח בין חוויית הקורבן לעמדת המקריב, אך דבריה מעידים כי קושרת בין הקרבה לקורבן. לעומתה, זהר מאתגר חיבור זה ומתאר את ההקרבה בתור פעולה בעלת ערך חיובי בעבור המקריב.

שונות זו מעידה כי הזוגיות היא מרחב של השפעה הדדית, כיוון שכל צד יכול להתחשב בתפיסותיו האחר גם כשאלו שונות מעמדותיו. נקודת מבטו של זהר הופנמה על ידי זהבה בתור קול שכלתני ובאופן דומה החוויה הרגשית של זהבה הופנמה על ידי זהר כמצב אפשרי. ההשפעה ההדדית מובילה להרחבת העצמי של כל בן זוג, כך שיוכל לקבל תפיסות נוספות לשלו. לפיכך, הזוגיות של זהבה וזהר מכילה מציאות אינטגרטיבית של "גם וגם" על פני תפיסה מפוצלת של "או-או".

לסיכום, לצד הדמיון המתקיים בין הפשרה להקרבה ניכר כי ישנם הבדלים משמעותיים בין התופעות. ההבדל העיקרי מתייחס למקורן ולזיקן ליחסים. בעוד הפשרה מתוארת כחלק הכרחי לשם קיום היחסים הזוגיים, ההקרבה נקשרת למאפיינים הפנימיים של האדם. היא אינה מהווה תנאי לקיום הזוגיות ומכאן האחרונה יכולה להתקיים בלעדיה.

נוכחותה של הפשרה בנישואים נובעת מכך שהמערכת הזוגית כוללת בני זוג בעלי תפיסות והתנהגויות שונות. בעזרתה הם מגשרים על ההבדלים ביניהם, מנהלים צמתים זוגיים, מווסתים את צרכיהם

הפנימיים ומסתגלים לשינויים המלווים את החיים המשותפים. אי לכך הפשרה נתפסת ומתוארת בתור רכיב שגרתו ואינהרנטי לזוגיות בכלל ולנישואים ארוכי טווח בפרט. לעומתה ההקרבה מוצגת כתופעה אישיותית הקשורה במשתנים גנטיים וחברתיים. אלה יכולים להוביל מחד לקורבנות או להנחה שמבצע ההקרבה הוא קורבן, ומאידך לתפיסה עצמית חיובית הרואה בהקרבה בחירה מיטיבה למען בן הזוג והמערכת הזוגית. כיוצא בזאת, האופי הייחודי של האדם מעצב את הפרשנות שניתנת להקרבה. הדואליות קורבן-מקריב מסכמת את המורכבות האישיותית שביב תופעת ההקרבה, לעומת התפיסה הרווחת של הפשרה כתופעה זוגית אוניברסלית.

4. דיון

פרק הממצאים מביא את החוויה הזוגית בנישואים ארוכי טווח דרך פריזמה של פשרה והקרבה. הנישואים תוארו מתוך פרספקטיבה של זמן המאפשרת התבוננות על מערכת היחסים. מתוכה עלה כי זוגיות דורשת עבודה מתמדת (ראה תמה 3.1) ותחת עבודה זו נכנסות תופעות הפשרה וההקרבה. שתיהן מייצגות ויתורים, פרקטיים ו/או רגשיים, שנעשים עקב מפגש בין תפיסות, צרכים ורצונות שונים (ראה תמה 3.2). בחירתו של זוג להתכנס לחיים משותפים מחייבת התמודדות עם הבדלים אלה, ועל כן לויתורי פשרה והקרבה מקום ואף תפקיד ביחסים הזוגיים. התבוננות מעמיקה על כל אחת מהתופעות הבהירה את השונות ביניהן. בעוד פשרה משויכת ליחסים עצמם ונתפסת כחלק מדרישות הנישואים (ראה תת תמה 3.3.1), הקרבה והימצאותה ביחסים מקושרת לאישיותו של מי שמבצע אותה (ראה תת תמה 3.3.2). במילים אחרות, נטיות אופי מעצבות את משמעותה ואת הנכונות להביאה ליחסים. כיוצא בזאת, למרות ששתי התופעות מתקיימות בין בני הזוג, ההקרבה משויכת בעיקר למאפיינים תוך-אישיים של מבצע ההקרבה ואילו הפשרה נקשרת בעיקר ליחסים הבין-אישיים המתקיימים במערכת הזוגית.

הפרק שלהלן ידון בממצאי המחקר ויצג תחילה את חידושי אודות פשרה והקרבה ולאחר מכן יחבר אותן אל נישואים ארוכי טווח המהווים את ההקשר בו הזוג נמצא. הפרק הראשון של הדיון יכלול השוואה בין פשרה להקרבה בנישואים לאור הספרות בתחום, ככל הידוע עד כה לא נעשה מחקר השוואתי בין התופעות בכלל ובנישואים ארוכי טווח בפרט. יתקיים דיון לגבי רכיב הויתור בפשרה ובהקרבה ולאחר מכן ידון לחוד מקומה של כל תופעה בנישואים. ראשית, תיבחן ההומוגניות סביב הגדרת הפשרה כחלק בלתי נפרד מדרישות הנישואים דרך פריזמה של צרכי תלות מול מובחנות (מגד, 2017). שנית, תוצג הדואליות שמלווה את ההקרבה, עמדות קורבן מול מקריב, תוך התבוננות על מחקרים ומידע תיאורטי ושתי עמדות ההקרבה תנדנה מפריזמה של מובחנות (בואן, 1976; מגד, 2017). כמו כן, תיבחן נטייתם של המרוויינים להציג את ההקרבה מעמדת הקרבה-קורבן תוך התייחסות להקשר תרבותי-דתי (Weiss, 2014). החלק השני של הדיון יעסוק בעבודה הזוגית בתור ההקשר בו מתקיימות הפשרה וההקרבה בנישואים. יתקיים דיון בנוגע לחשיבות המסר העולה מממצא זה, עקב היותו ביטוי ממשי למודל "למידה מהצלחות" (רוזנפלד, 1997) וקריאת תיגר למאפייני זוגיות מודרנית (Coontz, 2007; Ogolsky et al., 2013).

4.1 ויתור מסוג פשרה מול ויתור מסוג הקרבה

ההשוואה בין תופעות הפשרה להקרבה מבוססת על כך שהן חולקות מכנה משותף, שתיהן מייצגות ויתורים המתקיימים במערכות יחסים בכלל ובזוגיות בפרט. ממצאי המחקר הנוכחי הציגו תפיסה זו (לדוג' זוג, ע' 33-34) והעלו טענות שונות בנוגע ליחסים שהשתיים מקיימות ביניהן. הטענה הראשונה רואה את הפשרה וההקרבה כמתקיימות במקביל, מתלוות אחת לשנייה (לדוג' אשה, ע' 30). הסתכלות זו באה

בהלימה עם תפיסתן כתופעות שתכליתן שונה, ויתור מסוג פשרה מוצג בספרות המקצועית כאסטרטגיה לפתירת קונפליקטים (Rahim & Bonoma, 1979) ויתור מסוג הקרבה מסמל פעולה שמטרתה קידום רווחתו של האחר על חשבון אינטרסים אישיים (Cao et al., 2017; מאוטר, 2013). מכאן ניתן לראות כיצד ויתור מסוג פשרה שמהותו פתרון סוגיות, יכול להיעשות בשילוב עם ויתור מסוג הקרבה שכולל מענה על רצון האחר על חשבון היחיד. מחקר שבחן את הפשרה וההקרבה בהקשר של מגדר מחזק את טענת השילוב. מתוכו עלה שנשים מתפשרות ומקריבות בנישואים יותר מגברים, כאשר פשרה היא פתרון לאי-הסכמה והקרבה היא אמצעי לשימור וחיזוק הזוגיות (Summiya et al., 2013). הטענה השנייה מציגה את הפשרה וההקרבה על רצף, כך שפשרה מהווה גרסה מרוככת של הקרבה. המרואיינים התייחסו לשלושה טווחים עליהם נמצאות הפשרה וההקרבה בהתאמה: א. אופי הויתור, הדדי לעומת חד צדדי. ב. משמעות הויתור, מקדם תוצאות חיוביות לעומת מעורר השלכות שליליות. ג. עוצמת הויתור, קצר ומינורי לעומת מתמשך ומשמעותי. שלושת הטווחים שנמצאו יתוארו וינדונו בזה אחר זה.

טווח אופי הויתור, הדדי לעומת חד צדדי. טווח זה מתייחס אל הפשרה בתור מצב בו כל אחד מוותר קצת ואילו בהקרבה הויתור נעשה על ידי צד אחד (לדוג' גבר, ע' 37). הסתכלות זו מגובה מבחינה תיאורטית. מילון אריאל המקיף (אילון ובן-נתן, 2007) מגדיר את הפשרה כויתור המתקיים מצד שני המעורבים בקונפליקט בעוד ההקרבה כוללת אחד שמוותר למען השני. בנוסף, ישנה תמיכה מחקרית בטענה זו. ממד ההדדיות של הפשרה מתואר כהתקרבות של כלל הצדדים החלוקים אל עבר האחר (Zuolo & Bistagnino, 2018) על בסיס הסכמה משותפת שנותנת מענה הולם לדרישות כל הצדדים (Zanetti, 2020). לעומת זאת, ההקרבה מתוארת כפעולה חד צדדית שעיקרה השקעה של אחד באחר (Van Lange et al., 1997) במטרה לשפר את הרווחה (well-being) האישית שלו ושל היחסים (Lan et al., 2017). בנוסף, מחקר שבדק כיצד גברים ונשים פותרים קונפליקטים זוגיים תיאר את דפוס הפשרה כויתור המבוסס על ציפייה להדדיות, מענה והצטרפות לצרכי האחר. לעומתו, דפוס שהוגדר כהקרבה עצמית כלל התמקדות באחר תוך חוסר אוטנטיות והתכחשות לצרכי העצמי (Neff & Harter, 2002). מכאן, פשרה והקרבה נבדלות במידת הסימטריות שלהן ואף ניתן לראות בהן ויתורים בעלי אופי מנוגד. הפשרה כוללת התגייסות לויתורים משותפים מצד בני הזוג ואילו בהקרבה ישנה התגייסות יחידנית מצד בן/בת הזוג לטובת השני והיחסים.

טווח משמעות הויתור, מקדם תוצאות חיוביות לעומת מעורר השלכות שליליות. טווח זה מבדיל בין הפשרה להקרבה באמצעות החויה הרגשית שבאה בעקבותיהן. פשרה נקשרת בתפיסה חיובית של המציאות, כך שתוצאותיה מקדמות את היחיד. לעומתה, ההקרבה מובילה למשקעים רגשיים וחוויית קושי והפסד (לדוג' גבר, ע' 35). תפיסת ההקרבה כביטול עצמי, ויתור מוחלט הנובע מעמדת קורבנות

(לדוג' אשה8, ע' 34), נקשרת גם היא לאופייה השלילית ומחזקת אותו. רצף משמעות הוויתור משתקף בעיקר במחקרים הבודקים את השפעותיהן של הפשרה וההקרבה על נישואים. המשמעויות החיוביות של הפשרה עולות מתוך המתאם החיובי המתקיים בינה לבין שביעות רצון מהנישואים ומאופן ניהול קונפליקטים זוגיים. זוגות הנוהגים להתפשר חווים פחות מצוקה זוגית (Greff & Bruyne, 2011) ונמצא כי זוגות הנשואים באושר העידו על נכונות גבוהה להתפשר סביב דרישות בית-עבודה (Uusiautt & Määttä, 2012). המשמעויות השליליות של ההקרבה נמצאו כאשר נבעה מתוך מוטיבציית הימנעות (avoidance motivation) שמטרתה הגנה מפני חוויות שליליות כגון קונפליקטים ודחייה (Impett et al., 2014) או כללה דיכוי רגשי מצד מבצע ההקרבה. במקרים אלה ההקרבה נמצאה במתאם שלילי עם איכות הזוגית לאורך זמן, קירבה זוגית (Impett et al., 2012) ושביעות הרצון מהנישואים (Impett et al., 2005). כמו כן, זוהה קשר בינה לבין עלייה במחשבות אודות פרידה בקרב אחד מבני הזוג (Impett et al., 2012). אולם, כאשר התבססה על מוטיבציית התקרבות (approach motivation) המתמקדת בהשגת מטרות, כגון אינטימיות וצמיחה של היחסים, לא עמדה בניגוד לפשרה. במצב זה ההקרבה נמצאה הלימה עם איכות גבוהה יותר של הזוגיות וירידה בקונפליקטים (Impett et al., 2005). מכאן טווח משמעות הוויתור, מקדם תוצאות חיוביות לעומת מעורר השלכות שליליות, מגובה מבחינה מחקרית באופן חלקי.

טווח עוצמת הוויתור, קצר ומינורי לעומת מתמשך ומשמעותי. טווח זה מתייחס למחיר שגובה הוויתור מהיחיד (לדוג' גבר4, ע' 32). יש לציין שהן בפשרה והן בהקרבה הוויתור מעורר אי נוחות ועל כן לא מדובר על רצף של חיובי מול שלילי. טענת טווח העוצמה מבוססת על חפיפה בין הפשרה להקרבה. חפיפה זו יכולה להתייחס לוויתור שמשך הזמן שלו משתנה, קצר מול ארוך, או לוויתור שמשמעותו הרגשית משתנה, נמוכה מול גבוהה. בשני המצבים הפשרה מייצגת ויתור רך ביחס להקרבה. בספרות לא נמצא מידע אודות תפיסה זו, כיוון שהתופעות מוגדרות כשונות במהותן (Ben Ze'ev, 2015). ההקרבה עצמה מתוארת על רצף, מצד אחד נשענת על רגשות אותנטיים ומצד שני על התכחות ודיכוי העצמי (Impett et al., 2012; Neff & Harter, 2002). במקרים אלה מוגדרת כהקרבה עצמית (Neff & Harter, 2002) וניתן לראותה כוויתור בעוצמה גבוהה. מכאן, בעוד מחקרים קודמים דנו ברצף הפנימי שקיים בתופעת ההקרבה (Ben Ze'ev, 2015; Impett et al., 2012), הקרבה מול הקרבה עצמית (Neff & Harter, 2002), המחקר הנוכחי מציג רצף בו פשרה מהווה הקרבה בעוצמה נמוכה והקרבה היא פשרה בעוצמה גבוהה.

4.2 פשרה והקרבה: תופעה בין-אישית מול תופעה תוך-אישית

ההשוואה בין הפשרה להקרבה העלתה שונות בנוגע לזיקה של כל אחת מהן לזוגיות בכלל ולנישואים בפרט. בעוד הספרות התייחסה לתכליתן, הפשרה כאסטרטגיה (קוליק וחבושה-מורגנשטרן, 2009) וההקרבה כפעולה למען האחר (Cao et al., 2016), משתתפי המחקר התייחסו למקורן ולמידת הרלוונטיות

של כל אחת מהן לנישואים. מדבריהם עלה הבדל משמעותי, הפשרה תוארה כתופעה הטבועה ביחסים הבין-אישיים המתקיימים בנישואים, בעוד ההקרבה שויכה למאפיינים התוך-אישיים של מבצע ההקרבה. מכאן הראשונה מהווה חלק אינהרנטי מהזוגיות ואילו אין אחדות בנוגע לנוכחותה של השנייה ביחסים. הדיון בתכנים אלה יעשה בנפרד, הוא יתחיל בפשרה ולאחר מכן יעבור להקרבה.

בקרב משתתפי המחקר נמצאה תמימות דעים בנוגע לתפקידה הקריטי של הפשרה בנישואים והיא הוגדרה כחלק מדרישותיהם הבסיסיות. הפשרה תוארה כמנגנון מארגן המסייע לבני הזוג לגשר על השונות הבלתי נמנעת ביניהם. השונות מתייחסת לצרכים, לנטיות, לעמדות ולהתנהגויות, והיא יכולה להעלות אתגרים בצמתים הדורשים החלטות והסכמות זוגיות (לדוג' אשה, 1, ע' 38) ואף להוביל לפירוק המערכת הזוגית (לדוג' גבר, 3, ע' 41). מצב זה בא בעקבות תהליכי אינדיבידואציה חברתיים (Yopo Díaz, 2018), לפיהם על המערכת הזוגית לענות על צרכיו האישיים של היחיד (Ogolsky et al., 2013) וחוסר שביעות רצון מתפקודה בתחום זה נותן לגיטימציה להתרתה (Sprecher & Hatfield, 2017; הרבסט-דבי וקפלן, 2017; פרל, 2007). במחקר הנוכחי נמצא כי הפשרה מסייעת לבני הזוג ליצור איזון בין הרצונות והצרכים שלהם, כך שלכל צד יש מרחב מספק לביטוי עצמי (לדוג' אשה, 6, ע' 40). הסתכלות זו נמצאת בהלימה עם הגדרתה כסגנון מאוזן הכולל דאגה לעצמי ולאחר (קוליק ובושה מורגנשטרן, 2009). בעקבותיה היחסים מוגדרים בתור "no-win/no-lose" (Rahim & Bonoma, 1979, p. 1327), שום צד אינו מקבל את כל מה שרצה אך עמדתו ורצונותיו אינם מבוטלים ביחס לשני (Rahim & Bonoma, 1979). בנוסף הממצאים הראו כי העדר פשרה עלול להוביל לפרידה וגירושים (לדוג' גבר, 3, ע' 41), מכאן היא שומרת על הנישואים ומחזקת אותם.

בעזרת הפשרה לומדים בני זוג לנהל את הדינמיקה הזוגית שלהם. לא פעם החיים המשותפים מהווים מצע להשלכות של קשיים אישיים מצד בני הזוג, בנוסף למורכבויות זוגיות (לדוג' גבר, 6, ע' 40), וייתכן שעצם קבלת השונות והקשיים היא הפשרה (לדוג' אשה, 6, ע' 40). הפשרה כמיומנות רגשית מאפשרת לבני זוג לווסת את הצרכים הרגשיים שלהם באופן עצמאי, כך שאינם נזקקים להחצנת קונפליקטים פנימיים אל המרחב הזוגי (Middelberg, 2001). דברים אלה מחזקים את טענת המרואיינים כי הפשרה חיובית, מיטיבה ומהווה גורם מכריע ביכולת לצלוח אתגרים זוגיים ולשמור הנישואים (לדוג' אשה, 3, ע' 42). בלעדיה, היחסים היו רוויי מהמורות שעלולות להוביל לסיומם.

בעוד המחקר הנוכחי העלה תמימות דעים בנוגע להשפעתה החיובית של הפשרה על הנישואים ונחיצותה, מחקרים מוקדמים אינם תומכים בתפיסה זו באופן מלא. הספרות מתייחסת אל הפשרה כמודל אחד לפתירת קונפליקטים מתוך חמישה, כך שניתן לפתור סוגיות ביחסים גם בדרכים אחרות. מודל שיתוף הפעולה העוסק בשותפות למען רווח הדדי (Rahim & Bonoma, 1979) ונמצא כמקדם חזק יותר לשביעות רצון מהנישואים מאשר פשרה (Greeff & Bruyne, 2011). יתרה מזאת, זוהה מתאם שלילי בין משך

הנישואים לבין שימוש באסטרטגית הפשרה (קוליק וחבושה מורגנשטרן, 2009). כמו כן, ישנם זוגות לא מאושרים המציינים כי לפשרות מקום קבוע בשגרת היום-יום שלהם (מגד, 2017).

הפער המשמעותי ביותר בין הספרות המחקרית והתיאורטית לבין המרוויינים עלה סביב תפיסת הפשרה כויתור על ערכים ועקרונות המשמעותיים ליחיד (Zuolo & Bistagnino, 2018) מחד, וכאמצעי למציאת נקודת איזון בין הצדדים מאידך. במצבים בהם הפשרה מהווה ויתור מהותי הפוטנציאל החיובי שלה מתחלף ברגשות שליליים של בגידה עצמית, חוסר הוגנות (Ben-Ze'ev, 2011), חרטה (Biggar, 2018) ואכזבה עצמית ומהיחסים (מגד, 2017). מכאן, יש מקום להסביר את ההומוגנית שעלתה במחקר הנוכחי לגבי חשיבותה של הפשרה לעומת טענות אלה.

ניתן להסביר את תפיסת הפשרה כהכרחית לנישואים משתי נקודות מבט, הראשונה כוללת הצגה של הגורמים המובילים להתעלמות מהמשמעויות השליליות שלה והשנייה מבססת את הטענה שהיא אכן חיובית ומיטיבה. ייתכן ששאיפתם של זוגות לשמור על הרמוניה זוגית מתממשת במחיר הפשרה. מימוש צרכי תלות, שייכות (מגד, 2017) וחשש מהתמודדות עם ה'לא ידוע' (Ben-Ze'ev, 2011) יכולים לגרום לבני זוג להבליג על המחירים שהיא גובה. מצב זה מאפשר להם לתת צידוק להתנהגות המתפשרת מבלי להתמודד עם מורכבותה מחד ועם ערעור היחסים מאידך. הם נאחזים באיזון הניטרלי של "no-win/no-lose" (Rahim & Bonoma, 1979, p. 1327) ומפתחים אדישות מסוימת המאפשרת את מימוש התמונה הגדולה, המשך קיום הנישואים (לדוג' גבר, 1, ע' 39). אולם ייתכן שלא מדובר בהתעלמות או פיצול, ישנה סברה כי זוגיות המבוססת על אהבה כנה (genuine love) יכולה להכיל את יתרונות הפשרה תוך הפחתת השלכותיה השליליות (Ben-Ze'ev, 2011; Summiya et al., 2013). נמצא כי פרשנות אישית היא שמגדירה את הפשרה כחיובית או שלילית, מכאן מדובר בבחירה לתפוס אותה כפעולה מיטיבה (Rosenblatt & Riels, 2009). מצב זה יכול להעיד על רמת מובחנות גבוהה, מובחנות מתייחסת למידת האיזון בין תלות לאוטונומיה של היחיד (בואן, 1976). כאשר אדם בעל מובחנות גבוהה הוא פועל בהתאם לרצונותיו האוטונומיים, בניגוד לעשייה מתוך שאיפה לקבל תיקוף חיצוני (מגד, 2017). פשרה מבוססת מובחנות נמצאת בהלימה עם תחושת אוטונומיה ואוטונומיות ביחסים, מאפשרות ראייה של העצמי בנוסף לאחר (קוליק וחבושה מורגנשטרן, 2009) ונחוות באופן חיובי.

לעומת הפשרה שהוצגה כחלק בלתי נפרד מהיחסים הבין-אישיים המתקיימים בנישואים, ההקרבה תוארה כנובעת מהמאפיינים התוך-אישיים של האדם. היא סובייקטיבית, עצם קיומה תלוי בנטיות אישיות המושפעות מגורמים ביולוגיים וחברתיים אשר מחזקים או מחלישים אותה (לדוג' זוג, עמ' 43-45). בכדי להבינה לעומק יש להתחקות אחר משמעותה הדואלית הנשענת על ההקשר הרגשי שלה. משתתפי המחקר התייחסו אל ההקרבה מתוך עמדות מקבילות, הראשונה עמדת הקרבה-קורבן והשנייה עמדת הקרבה-

מקריב. מידת ההזדהות עם עמדת ההקרבה, כלומר ההלימה בינה לבין תפיסת האדם את עצמו, מהוות בסיס לחוסר האחידות בנוגע להופעתה בנישואים.

עמדת ההקרבה-קורבן נמצאה כתפיסה הרווחת בין המשתתפים. מדובר בויתור המנוגד לחלוטין לרצון העצמי, בעקבות דרישות חיצוניות (לדוג' גבר, 2, ע' 43). מבצע ההקרבה נתפס ומוגדר כקורבן (לדוג' גבר, 6, ע' 46) עקב מעשיו ומצבו הרגשי. הוא נדרש לשים את צרכיו של האחר בקדמת סדר העדיפויות ועושה זאת תוך תחושת קורבנות וכנגד רגשותיו ורצונותיו האוטנטיים (לדוג' אשה, 6, ע' 46). ניתן להבין התנהלות זו דרך מושג ההיכנעות (Ghent, 1990) אשר מציג שלילה עצמית לשם יצירת התאמה עם האחר (מן, 2009), במהלכה היחיד הופך לקורבן עקב דילול זהותו העצמית (Ghent, 1990). מאפיין האישיות ייחוד מוחלט (unmitigated communion) מסביר גם הוא את הקשר הקרבה-קורבן, הוא מתייחס לנטייה לספק את הזולת תוך פגיעה ברווחה אישית (Fritz & Helgeson, 1998; Johnson et al., 2018). כאמור מדובר בנטיית אישיות, כך ששני אנשים שונים יכולים לבצע פעולה דומה ולחוות אותה באופן שונה (Neff & Harter, 2002). החיבור הקרבה-קורבן הוביל לתפיסה שלילית של תופעת ההקרבה במסגרת הנישואים, כאמור היא הוצגה כפוגענית בעבור מבצע ההקרבה ומכאן מייצרת חוסר-סימטריות ביחסים. מצב זה תואר כמציאות לא רצויה ואף לא לגיטימית (אשה, 6, ע' 46; אשה, 5, ע' 47). הספרות המחקרית מכירה במחירים האישיים והמערכתיים של הקרבה הכוללת דיכוי אותנטיות עצמית. נמצא כי זו מעלה רגשות שליליים בקרב מבצע ההקרבה ופוגעת ברווחה ובשביעות הרצון שלו מהחיים ומהזוגיות (Impett et al., 2012; Neff & Harter, 2002). כמו כן, כאשר הקרבה נובעת ממוטיבציית הימנעות היא נמצאת במתאם שלילי עם רווחה ואיכות זוגית ונקשרת לעלייה בקונפליקטים זוגיים (Impett et al., 2014; Impett et al., 2005). בנוסף, כשבן/בת הזוג אינם מכירים בהקרבה שנעשתה עבורם היחסים הופכים מתוחים (Lin et al., 2017). מכאן, אין זה מפתיע שהמרואיניים שהציגו את עמדת הקרבה-קורבן הרחיקו את תופעת ההקרבה מעצמם הן ברמה האישית והן ברמת הנישואים.

עמדת הקרבה נוספת שזוהתה בממצאים היא עמדת הקרבה-מקריב. לפיה מבצע ההקרבה הוא אדם שבחר בהקרבה מכיוון שבעיניו משמעות הוויתור בה נמוכה ביחס למטרה אותה שואף להשיג (לדוג' גבר, 5, ע' 48). הסתכלות זו תואמת את מוטיבציית ההתקרבות (approach motivation) שמתייחסת אל ההקרבה כאמצעי להשגת יעדים חיוביים, ביניהם התפתחות זוגית (Impett et al., 2014; Impett et al., 2005). מתוכה, היחיד בוחן את סדר העדיפויות הפנימי שלו ומסיק שסיפוק בן/בת הזוג על ידי הקרבה ייטיב עמו יותר מאשר התעקשות על רצונותיו (לדוג' גבר, 7, ע' 49). מבצע ההקרבה הוא מקריב ואינו קורבן. ההקרבה נעשית בהלימה עם הרצון האוטנטי שלו לפעול למען האחר ולקדם אותו (Neff & Harter, 2002). במצבים אלה, המקריב מתמלא סיפוק (Impett et al., 2014) והתפיסה העצמית שלו משתפרת עקב הכרה ביכולתו

לדאוג לאחר משמעותי (Lin et al., 2017; Neff & Harter, 2002). כמו כן מתעוררים בקרב מושא ההקרבה רגשות חיוביים כלפיו (Zoppolat et al., 2020) והקשר הזוגי מתחזק (Impett et al., 2014). מחקרים גם מעידים על מתאם חיובי בין הנכונות להקריב בזוגיות לבין מחויבות זוגית, שביעות רצון מהנישואים (Van Lange et al., 1997) ותפקוד זוגי בריא (Ben-Ze'ev, 2015; Lin et al., 2017; Stanley et al., 2006). נמצא ששנים בעלות נכונות גבוהה להקריב למען בן זוגן מאושרות בנישואיהן ומדווחות על סיכוי נמוך לגירושים (Zhang & li, 2015). לאור אלה להקרבה ערך אינדיבידואלי ולמערכת הנישואים.

ניתן להסביר את השונות בין עמדות ההקרבה, קורבן-מקריב, דרך רמת המובחנות של מבצע ההקרבה. כאמור, מובחנות "זו היכולת לעמוד על שלנו, להישאר אותנטיים ונאמנים לעצמנו ולרצונות שלנו, בתוך קשרים עמוקים ומשמעותיים עם אחרים" (מגד, 2017, ע' 42), בניגוד לתלות הדדית גבוהה שמובילה להתמזגות עם האחר (בואן, 1967). ניתן לקשור מובחנות ברמה נמוכה לעמדת הקרבה-קורבן ומובחנות ברמה גבוהה לעמדת הקרבה-מקריב. הראשונה כוללת ויתור עצמי מתוך צורך להיענות לדרישה חיצונית (לדוג' אשה, ע' 6, 46) ורצון לשייכות ואהבה (לדוג' אשה, ע' 2, 44) המושגות באמצעות הימנעות מקונפליקטים (Impett et al., 2014; Neff & Harter, 2002). השנייה מתייחסת לבחירה לוותר למען האחר בהתאם לאמונות ולרצונות אותנטיים (לדוג' גבר, ע' 5, 48; לדוג' גבר, ע' 7, 49) המממשים את יעדיו של מבצע ההקרבה (Impett et al., 2014). יש מקום להמשיך לחקור את הקשר בין עמדת ההקרבה לבין רמת מובחנות ולבסס אותו באופן מדעי.

ממצאי המחקר הראו חוסר אחידות בנוגע להימצאות ההקרבה בנישואים. מדברי המרואיינים עלה כי עמדת ההקרבה של כל אדם וסגנון ההזדהות עמה משפיעות על נוכחותה בנישואים (ראה טבלה 2. הקשר בין הזדהות עם עמדת ההקרבה לבין הסיכוי לנוכחותה בנישואים). הזדהות עם עמדת ההקרבה מתייחסת אל ההלימה המתקיימת בין ההגדרה המילולית שניתנת לתופעת ההקרבה לבין החוויה הרגשית של היחיד ביחס אליה, וחוסר הזדהות מסמל פער בין השתיים. במקרה של הזדהות עם עמדת ההקרבה לאדם יש נכונות גבוהה לממש אותה ביחסים ומכאן הסיכוי לראות אותה בנישואים עולה. לעומת זאת, חוסר הזדהות מוביל להרחקת ההקרבה, כלומר לנכונות נמוכה לממש אותה ביחסים, ומכאן הסיכוי לראות אותה בנישואים יורד.

טבלה 2 מתייחסת אל התהליך המתהווה בין הזדהות עם כל אחת מעמדות ההקרבה לבין סיכוי נוכחותה בנישואים. הזדהות עם עמדת הקרבה-קורבן משמעותה הלימה בין תפיסת ההקרבה כביטוי להתנהלות קורבנית לבין תפיסת היחיד את עצמו כקורבן. במצב זה ישנה נכונות לבצע הקרבה ביחסים ומכאן הסבירות לראות אותה בנישואים גבוהה. במקרה של חוסר הזדהות עם עמדה זו היחיד לא תופס את עצמו

כקורבן ולכן ימנע ממנה. אי לכך, הסבירות לראות אותה בנישואים נמוכה. הזדהות עם עמדת הקרבה-מקריב מתייחסת להלימה בין תפיסת ההקרבה כביטוי להתנהלות מיטיבה לבין האופן בו היחיד רואה את עצמו. במצב זה ישנה נכונות לבצע הקרבה ביחסים ומכאן הסבירות לראות אותה בנישואים גבוהה. מדברי המרואיינים לא עלה מידע אודות מצב של החזקה בעמדת הקרבה-מקריב וחוסר הזדהות עם עמדה זו. מכאן שלא ניתן להסיק על הנכונות/הימנעות ממנה ונוכחותה בנישואים.

טבלה 2. הקשר בין הזדהות עם עמדת ההקרבה לבין הסיכוי לנוכחותה בנישואים :

הזדהות / חוסר הזדהות	נכונות / הימנעות מביצוע הקרבה	הסיכוי לנוכחות ההקרבה בנישואים	עמדת ההקרבה
הזדהות	נכונות לבצע הקרבה	סיכוי גבוה	הקרבה-קורבן
חוסר הזדהות	הימנעות מביצוע הקרבה	סיכוי נמוך	
הזדהות	נכונות לבצע הקרבה	סיכוי גבוה	הקרבה-מקריב
חוסר הזדהות	אין מידע		

ממצאי המחקר הנוכחי מראים ייצוג גדול יותר של עמדת הקרבה-קורבן בקרב המשתתפים. ניתן לשער כי הטיה זו קשורה בזהותם היהודית-ישראלית. קשה להתעלם מהדמיון הלשוני בין הקרבה לקורבן, בשונה לדוגמה מאנגלית בה יש הבחנה ברורה בין השתיים ו-sacrifice ו-victim. החיבור הקרבה-קורבן מוכר עוד מכתבי המקרא וספרות חז"ל המציגים את פולחן הקרבת הקורבנות, עבודה יהודית-דתית מרכזית (בלברג, 2016) על אף שאינה ייחודית ליהדות (אדלמן, 2000). מנהג ההקרבה כלל הבאת קורבן לבית המקדש ושחיטתו למען מטרה נעלה, מדובר באקט של לקיחת חיים כסמל לשירות האל (בלברג, 2016). ניתן להניח שזהו אחד החיבורים הראשונים בין הקרבה לקורבן, ישות חסרת אונים שנעשה בה ובחייה שימוש. עם השנים נאסרה הקרבת הקורבנות והפולחן הוחלף בפעולות אינטימיות בין האדם לאלוהים, אך ההקרבה שמרה על תפקידה המרכזי במודעות היהודית (אדלמן, 2000) ואף חלחלה אל התרבות הישראלית. דרך ביטויים סימבוליים, כגון תיאור לוחמים שנופלו בקרב כמי שהקריבו את חייהם למען המולדת (צימרמן, 2017), השירות בצבא הגנה לישראל הוכר גם הוא כהקרבה (Weiss, 2014). כיוצא בזאת, הקשר בין הקרבה לקורבן נשמר ואף התחזק בתרבות היהודית-ישראלית והוא יכול להסביר את ההטיה הרווחת אל עמדת ההקרבה-קורבן.

4.3. העבודה הזוגית: למידה מהצלחות וקריאת תיגר

העבודה הזוגית הוצגה על ידי המרואיינים כהוויה על פני טכניקה. כלומר, זוהי בחירה בדרך חיים שתכליתה איזון וייצוב היחסים (לדוג' זוג, עמ' 24-25), בשונה מפעולה מוגדרת. היא משתנה בהתאם להקשר בו מתרחשת, אך עיקרה מתמשך – התגייסות הדדית למען הזוגיות. העבודה הזוגית מבוססת על תפיסת הזוגיות בכלל והנישואים בפרט כמציאות של עליות וירידות, אותה ניתן לצלוח באמצעות הירתמות מצד שני בני הזוג (לדוג' אשה, ע' 9, ע' 23). מדובר בהתמודדות שדורשת השקעה ומאמץ ומטרתה חיזוק היחסים (לדוג' גבר, ע' 9, ע' 22) ושמירה עליהם (לדוג' זוג, עמ' 26-28). ישנה הלימה בין דברים אלה לבין תפקידן של הפשרה וההקרבה בנישואים, מכאן ניתן לראות את העבודה הזוגית בתור המרחב בו מתקיימות פשרות והקרבות.

ניתן להסביר את ההתייחסות הגורפת לתפקידה החשוב של העבודה הזוגית בשני אופנים המשתלבים זה בזה, היא מהווה ביטוי פרקטי למודל "למידה מהצלחות" (רוזנפלד, 1997) וקריאת תיגר על מוטיבים אינדיבידואליים שעומדים במרכז הזוגיות המודרנית (Coontz, 2007; Ogolsky et al., 2013). "למידה מהצלחות" היא מתודה המתבססת על ניסיון אישי והפיכתו לידע גלוי. מטרתה, להסיק מסקנות מתוך הצלחות כבסיס לצליחת התמודדויות עתידיות (גרינברג וכהן, 2012). בעוד ישנה נטייה פסיכולוגית לעסוק בסיבות בגינן יחסים רומנטיים לא צולחים, ישנה חשיבות לחקר הגורמים המשמרים והמחזקים יחסים רומנטיים ארוכי טווח (Fisher et al., 2009). הימצאות הזוגות המרואיינים בנישואים ארוכי טווח מקנה להם ידע משמעותי שיכול לסייע לזוגות אחרים. התכנסותם החוזרת אל היחידה הזוגית בתקופת אמצע החיים שמה את היחסים ואת התפקידים הזוגיים במרכז תשומת ליבם. בני הזוג בוחנים את החוויות והאתגרים שעברו לשם ביסוס תפקידיהם העכשוויים (Finklestein, 2016; McGoldrick & Carter, 2003). החוויות וההבנות הזוגיות שלהם מהוות גוף ידע, הן נכס בעבור מי שרוצים ללמוד מהצלחות. יש לציין כי ניתוח היחידות הזוגיות הראה את התלכדותם של בני הזוג סביב העבודה הזוגית, כך שהטענה היחידנית אודותיה מתחזקת. חשיבותה היא הבנה הנשענת על התנסות רבת שנים ועל פרספקטיבה של זמן. לצד תיאור הדרך להצלחה זוגית וגזירת תובנות מתוכה, העבודה הזוגית כוללת נימה ביקורתית לגבי המציאות החברתית-תרבותית המשתנה. כלל המשתתפים הציגו את הקשיים והאתגרים עמם התמודדו לאורך השנים במקביל להצגת הרגעים הפשוטים והנעימים בנישואים. תפיסה זו עולה בניגוד לראייה אינדיבידואלית לפיה תפקיד הזוגיות הוא לענות על הצרכים האישיים של בני הזוג וחוסר סיפוק אישי מהווה עילה לסיימה (Ogolsky et al., 2013; Sprecher & Hatfield, 2017; Tsuya & Bumpass, 2004; פרל, 2007). הסתכלות זו משנה את ההתייחסות החברתית כלפי זוגיות, נישואים וגירושים. היא מעודדת תפיסות רומנטיות לא מציאותיות (unrealistic relationship beliefs) (Sharp & Ganong, 2000)

המובילות לאידיאליזציה של היחסים ושל בן/בת הזוג (Galloway, Engstrom, & Emmers-Sommer, 2015), כמו גם ראייה דיכוטומית שלהם לפיה הזוגיות טובה או רעה (Burch, 2014). מצבים אלו נקשרים לשביעות רצון נמוכה מהנישואים (Burch, 2014; Galloway et al., 2015; Sharp & Ganong, 2000) ומגבירים את תופעת הגירושים כאשר זו משתלבת עם לגיטימציה חברתית לאוטונומיה ומימוש עצמי (הרבסט-דבי וקפלן, 2018).

העבודה הזוגית היא למעשה מענה לתפיסות אינדיבידואליסטיות, לא מציאותיות, המערערות את מוסד הנישואים. היא מהווה חלופה אינטגרטיבית אשר רואה את מורכבות מערכת הנישואים, קושי וסיפוק גם יחד (לדוג' גבר, 9, ע' 21; לדוג' אשה, 3, ע' 24), על פני ראייה דיכוטומית של מענה/חוסר מענה על הציפיות. היא נשענת על תמונה הוליסטית הלוקחת בחשבון משולש של צרכים, בן הזוג, בת הזוג והתא הזוגי, ומאפשרת עבודה משותפת לסיפוקם באופן שעונה על מטרת העל – המשך הנישואים וחיים המשותפים (לדוג' זוג, 3, עמ' 24-26). ניתוח היחידה הזוגית משקף ראייה אינטגרטיבית זו בכך שמציג מחד את ההסכמה הגורפת אודות חשיבות העבודה הזוגית ומאידך את תפיסותיהם השונות של בני הזוג בנוגע למשמעותה. מכאן, הזוגיות של המרואיינים מכילה את השונות המתקיימת ביניהם וניתן להניח שיכולת זו, בניגוד לציפייה לסינרגיה מושלמת, היא שמחזקת ומשמרת את הנישואים.

4.4 מגבלות המחקר

במחקר זה השתתפו זוגות בנישואים ארוכי טווח אשר הסכימו להתראיין ולשתף אודות חוויית הזוגיות תוך התייחסות לפשרה והקרבה בנישואים. רואיינו זוגות בהם שני בני הזוג הסכימו להשתתף במחקר. ייתכן שההסכמה המשותפת להתראיין נשענה על ביטחונם של בני הזוג בבן/בת הזוג ובנישואים. מכאן, יכול להיות שהתקבלה תמונה חלקית אודות משמעותן של הפשרה וההקרבה בנישואים. ייתכן שריאיון של יחידים היה מאפשר התוודעות גם למציאות של חוסר שביעות רצון ממערכת הנישואים ולמקומן של הפשרה וההקרבה בתוכה.

כמו כן, המרואיינים נאמדו על פי עמידה בקריטריונים: א. הימצאות במערכת נישואים ראשונה, ב. הימצאות בתקופה בה ילדיהם-הבוגרים עוזבים את הבית, ולא נתבקשו להעיד מראש האם מתפשרים ו/או מקריבים ביחסים. קריטריון זה היה יכול להעלות את ייצוג המשתתפים המדווחים הן על העדר פשרה בנישואים והן על קיום הקרבה בנישואים. מצב זה היה מרחיב את הידע אודותן בכלל ולגבי הזדהות עם עמדת הקרבה-קורבן ומשמעותה בנישואים בפרט.

4.5. השלכות לתיאוריה, להמשך מחקר ולפרקטיקה

ככל הידוע לחוקרת, זהו מחקר ראשון המשווה בין פשרה להקרבה בנישואים ובנישואים ארוכי טווח בפרט. מחקרים קודמים בחנו את השפעותיה של כל תופעה בנפרד (Ben-Ze'ev, 2015; Impett et al., 2005; Greeff & Bruyne, 2011; Lan et al., 2017; Uusiautt & Määttä, 2012; Van Lange et al., 1997) או התייחסו אליהן דרך פריזמה מגדרית (Neff & Harter, 2002; Summiya et al., 2013). מכאן, מדובר במחקר חלוץ אשר מספק ידע ראשוני אודות נקודות הדמיון והשוני בין הפשרה להקרבה בנישואים, בנוסף להעשרת הידע התיאורטי בנוגע לכל תופעה בנפרד.

כמו כן, מחקר זה מעמיק את הבנת תפיסת הזוגיות מנקודת מבטם של זוגות בנישואים ארוכי טווח. דרכו ניתן ללמוד מהצלחותיהם של זוגות שהגיעו לתקופה זו הן ברמה התיאורטית והן ברמה הפרקטית. ידע זה משמעותי מכיוון שתוחלת החיים העולה מאריכה את משך הנישואים ואת החיים במתכונת הזוגית לאחר עזיבת הילדים-הבוגרים את הבית. עם זאת, העיסוק בזוגיות המאוחרת מצומצם (Bouchard & McNair, 2016).

יחד עם זאת ישנם נושאים שעלו במחקר, אך יש מקום להמשיך לחקור אותם באופן מעמיק. ראשית, עריכת מחקר משולב (mixed methods) הבודק את המתאם בין שביעות רצון מהנישואים לבין המשמעויות השונות שניתנות לפשרה ולהקרבה. שנית, בחינת הפשרה וההקרבה בקרב זוגות הנמצאים במגוון שלבי מעגל חיי המשפחה, אלה יכולים להתלכד למחקר גדול המשווה באופן רב ממדי הן בין הפשרה להקרבה והן בין הנוכחות שלהן בזוגיות לאורך השלבים השונים. שלישית, זיהוי רמת מובחנות ביחס לתפיסות אודות פשרה והקרבה, בחינת השערת ההומוגניות סביב תפיסת הפשרה כאינהרנטית ליחסים והשונות בין עמדות ההקרבה, הקרבה-קורבן והקרבה-מקריב.

המחקר הנוכחי מאפשר הבנה פרקטית של מושגי הפשרה וההקרבה ותפקידן בנישואים. מחד מאפשר התבוננות הוליסטית שרואה בהן שני סוגי ויתורים המתכתבים זה עם זה, ומאידך מחזק את תפיסתן כתופעות נפרדות כשהפשרה נובעת מצרכים בין-אישיים וההקרבה ממאפיינים תוך-אישיים. מכאן, מטפלות ומטפלים זוגיים מקבלים ידע שיכול לסייע בטיפול בזוגות המתמודדים עם סוגיות סביב פשרות והקרבות בחיי הנישואים. הבנה עמוקה של מגוון המשמעויות שלהן מקדמות תנועה ביניהן, לדוגמה ממצב של העדר פשרה ביחסים לקיום פשרה ומעמדה של הקרבה-קורבן לעמדת הקרבה-מקריב. המידע אודותן מהווה אינדיקציה לתהליכי התערבות נדרשים, כגון צורך להתמקד ברמת המובחנות של בני הזוג. בנוסף, המחקר מאפשר למידה מהצלחותיהם של זוגות הנמצאים בנישואים ארוכי טווח. הוא מעשיר את הטיפול בזוגות לאורך שנות נישואיהם. העיסוק "העבודה הזוגית" הוא אחד מאבני הבסיס לחיזוק היחסים בכלל ומערכת הנישואים בפרט.

דרכי אל ההשוואה בין תופעות הפשרה להקרבה בנישואים החלה מתוך הסתכלות עם נישואיהם של הוריי כמודל העיקרי לחיי זוגיות ונישואים. מתוך שיחות שערכתי איתם עלו בי תהיות אודות משמעותה של כל תופעה, האם בזוגיות שאבנה לעצמי עליי לשאוף לאחת על פני השנייה? בתקופה זו חשבתי שהפשרה וההקרבה נמצאות על רצף חיובי-שלילי, כשהפשרה מייצגת את "דרך המלך" לעומת ההקרבה שמהווה ויתור מוחלט של אחד לעומת רווח מוחלט של האחר. מכאן הנחתי שפשרה טובה ליחסים והקרבה היא שלילית. אך כשיצאתי עם השערה זו אל סביבתי קיבלתי עוד ועוד דעות ותפיסות אודות כל אחת מהן ותפקידן ביחסים. בעקבות זאת בחרתי לחקור את הנושא ולהשוות ביניהן. לאור נקודות ההשקפה שלהן הופתעתי לגלות שעד כה לא נעשה מחקר הבוחן אותן אחת מול השנייה בהקשר של זוגיות.

הבחירה להתמקד בזוגות בנישואים ארוכי טווח, בתקופה בה ילדיהם-הבוגרים יוצאים מהבית, התגבשה בעקבות המלצתה של ד"ר חיה קורן שהנחתה את כתיבת המחקר. תחילה חשבתי לחקור את תפיסותיהם של צעירים במצבי שנמצאים בשלב מיסוד הזוגיות, אך כשהעמקתי בתהליכים המקבילים ליציאת הילדים-הבוגרים גיליתי כי תקופה זו טומנת בחובה ידע זוגי רב שניתן ללמוד ממנו. במהלכה נעשית התכנסות מחודשת של הזוג אל היחידה הזוגית (McGoldrick & Carter, 2003) על רקע מעבר מהתמקדות בתפקידים זוגיים (Bouchard, 2014). מכאן שלב זה כולל הסתכלות רפלקטיבית אודות חוויות עבר והסקת מסקנות. אלו יכולות לשפוך אור על זוגיות באופן כללי ועל משמעותן ותפקידן של הפשרה וההקרבה בחיי הנישואים בפרט.

לצורך הנחיית המחקר פניתי לפרופ' רבקה יהב, לה ניסיון מחקרי וקליני בעבודה עם זוגות. היא קיבלה את הנושא המחקר באהדה ובהתרגשות והפגישה אותי עם דר' קורן, מומחית בתחום המחקר האיכותני. שיתוף הפעולה ביניהן היווה עבורי מעטפת הוליסטית. החיבור עם דר' קורן הביא להעמקה וחיזוק של נושא המחקר. דרך המחקר האיכותני הנשען על עקרונות הגישה הפנומנולוגית (Smith et al., 2009) וכולל ניתוח נתונים לפי שיטת ניתוח היחידה הזוגית (Eisikovits & Koren, 2010) ניתן היה לתת את הכבוד הראוי לחוויה הסובייקטיבית והזוגית של המשתתפים סביב תופעות הפשרה וההקרבה וללמוד על מהותן (Creswell, 2009; Patton, 2002).

רשימת מקורות

- אילון, ע', ובן-נתן, א'. (2007). **מלון אריאל המקיף: מלון עברי-ערבי חדש מכל תקופות הלשון**. (ד' סיון, ומ' פרוכטמן, עורכים). קוראים.
- אלרואי, י'. (2015). **"לא" הוא פתיחה טובה: על מכשולים ומלכודות במשא ומתן ובגישור וכיצד להתגבר עליהם**. בורסי.
- בואן, מ'. (1976). המחקר האנונימי, תרפיה משפחתית בפרקטיקה הקלינית. בתוך ע' לנס, וק"ל רבין (עורכים), **הדיפרנציאציה של העצמי - פיתוח היכולת למובחנות של העצמי ביחסים קרובים: תיאוריה מחקר וטיפול** (עמ' 15-82). אמציה.
- בלברג, מ'. (2016). והפעם, ברגש: עיצובה של עבודת הקורבנות בין ספרות חז"ל לשיח הדתי-לאומי. **תיאוריה וביקורת**, 46, 13-39.
- בר-יוסף, ר'. (1996). סוציולוגיה של המשפחה לאור שינויים חברתיים וחידושים טכנולוגיים. **מגמות: רבעון למדעי ההתנהגות**, 1(ל"ח), 29-5.
- גלבו, א'. (2009). **זוגיות והורות: עקרון הדומיננטיות המתחלפת**. תל אביב: ידיעות אחרונות וספרי חמד.
- גרינברג, ז' וכהן א'. (2012). השפעת מודל 'למידה מהצלחות' על תחושת ההצלחה של תלמידי מב"ר. **עיונים בחינוך: כתב עת למחקר בחינוך**, 6, 116-137.
- גרינפלד, ע'. (2005). **החוויה הסובייקטיבית של פשרות משמעותיות בקרב נשים וגברים בבגרות המוקדמת והאמצעית - מחקר איכותני**. עבודת גמר לקבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", הפקולטה למדעי החברה, אוניברסיטת חיפה.
- הלברטל, מ'. (2010). התעלות עצמית, הקרבה ואלומות. **רבעון פילוסופי**, 59, 87-94.
- הרבסט-דבי, ע' וקפלן, ע'. (2018). אהבה בימי משבר: היבטים מגדריים של השכלה, תעסוקה וגירושין. **מגמות: רבעון למדעי ההתנהגות**, נג(2), 107-136.
- ויורסט, ג'. (2005). **נישואים בוגרים: מה אנחנו יודעים, מה חבל שלא ידענו, ומה עדיין רצוי שנדע על חיי הנישואים**. (ש' ריפין, מתרגמים). כנרת, זמורה-ביתן, דביר.
- זכי, מ'. (2004). מחשבות על זוגיות ועל מסוגלות זוגית. **רפואה ומשפט**, 30, 94-90.
- חסיד, א'. (2001). פשרה מוסרית: שתי הצדקות. **עיון: רבעון פילוסופי**, 50, 107-130.
- ליפשיץ, א"א. (2010). פשרה ופשרה. **עלי משפט**, ח, 395-426.

- מאוטנר, מ'. (2013). פתח-דבר: ליברליזם בישראל - "האדם הטוב", "האזרח הרע" והשגשוג האישי והחברתי. *עיוני משפט, לו*, 7-79.
- מגד, א'. (2017). **טיפול זוגי מבוסס מובחנות: תיאוריה ופרקטיקה**. מגד - פסיכותרפיה מבוססת מובחנות. מינושין, ס'. (2003). **משפחות ותרפיה משפחתית**. מודן.
- מן, ג'. (2009). בין היכנעות, להתמסרות ולהתמוססות - מעבר לעקרון האינטרסובייקטיביות. **שיחות, כ"ג(2)**, 161-169.
- פרל, א'. (2007). **אינטליגנציה ארוטית**. כנרת, זמורה-ביתן, דביר.
- קוליק, ל', וחבושה-מורגנשטרן, ח'. (2009). דפוסי התמודדות של נשים עם קונפליקטים תוך-זוגיים בתחילת הנישואין. **חברה ורווחה, כ"ט(4)**, 399-429.
- קוליק, ל' וכץ א'. (2016). האם בעל המאה הוא בעל הדעה? יחסים זוגיים בראי דפוסי פרנסה. **מגמות: רבעון למדעי ההתנהגות, נא(1)**, 442-411.
- קוליק, ל', ולפיש, ש', וליברמן, ג'. (2017). דפוסים ליישוב עימותים ויחסי זוגיות בבגרות המאוחרת: כלפים שלובים או כלים שבורים? **מגמות, נ"ב(1)**, 40-9.
- רביצקי, א'. (2005). האם תיתכן פשרה בשדה האמונה והערכים? **מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, 18**, 273-288.
- רוזנפלד, י"מ. (1997). למידה מהצלחות – כיצד לעצב עבודה סוציאלית ההולמת את מיועדיה. **חברה ורווחה, יז(4)**, 377-361.
- שקדי, א'. (2003). **מחקר איכותני - תאוריה ויישום**. רמות - אוניברסיטת תל-אביב.
- Acevedo, B. P., & Aron, A. (2009). Does a long-term relationship kill romantic love? *Review of General Psychology, 13*(1), 59-65. <https://doi.org/10.1037/a0014226>
- Beels, C. C., & Newmark, M. (2006). Sacrifice: A clinical view. *Famili Process, 45*(3), 305-309. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2006.00172.x>
- Ben-Ze'ev, A. (2015). Satisfaction and commitment in long-term heterosexual relationships. In J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (2ed ed., pp. 912-917). University of Central Florida. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.35035-8>

- Ben-Ze'ev, A. (2011). The nature and morality of romantic compromises. In C. Bagnoli (Ed.), *Morality and the emotions*. Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199577507.003.0005>
- Biggar, N. (2017). Compromise: What makes it bad? *Studies in Christian Ethics*, *31*(1), 34-48.
<https://doi.org/10.1177/0953946817737926>
- Bouchard, G. (2018). A Dyadic Examination of Marital Quality at the Empty-Nest Phase. *86*(1), 34-50. <https://doi.org/10.1177/0091415017691285>
- Bouchard, G. (2014). How do parents react when their children leave home? An integrative review. *Journal of Adult Development*, *21*, 69-79. <https://doi.org/10.1007/s10804-013-9180-8>
- Bouchard, G., & McNair, J. L. (2016). Dyadic examination of the influence of family relationships on life satisfaction at the empty-nest stage. *Journal of Adult Development*, *23*(3), 174-182. <https://doi.org/10.1007/s10804-016-9233-x>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3*, 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Burch, B. (2014). The crucible of the long-term relationship. *Contemporary Psychoanalysis*, *50*(3), 418-436. <https://doi.org/10.1080/00107530.2014.896592>
- Cao, H., Fang, X., Fine, M. A., Ju, X., Lan, J., & Zhou, N. (2017). Sacrifice, commitment, and marital quality in the early years of Chinese marriage: An actor-partner interdependence moderation model. *Journal of Social and Personal Relationships*, *34*(7), 112-1144. <https://doi.org/10.1177/0265407516670041>
- Carter, B., & McGoldrick, M. (2005). Overview: The expanded family life cycle: Individual, family, and social perspectives. In B. Carter, & M. McGoldrick (Eds.), *The expanded family life cycle: Individual, family, and social perspectives* (3rd ed., pp. 1-26). Allyn & Bacon.
- Chang, c., Chuang, S., Cheng, Y., & Huang, T. (2012). The compromise effect in choosing for others. *Journal of Behavioral Decision Making*, *25*(2), 109-122.
<https://doi.org/10.1002/bdm.720>

- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. Sage.
- Coontz, S. (2007). The origins of modern divorce. *Family Process*, 46(1), 7-16.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2006.00188.x>
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3 ed.). Sage.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4 ed.). Sage.
- Curran, A. M., Burke, J. R., Young, J. V., & Totenhagen, J. C. (2016). Relational sacrifices about intimate behavior and relationship quality for expectant cohabitators. *Marriage & Family Review*, 52(5), 442-460.
- Eisikovits, Z., & Koren, C. (2010). Approaches to and outcomes of dyadic interview analysis. *Qualitative Health Research*, 20(12), 1642-1655.
<https://doi.org/10.1177/1049732310376520>
- Erickson, J. J., Martinengo, G., & Hill, E. J. (2010). Putting work and family experiences in context: Differences by family life stage. *Human Relations*, 63(7), 955-979.
<https://doi.org/10.1177/0018726709353138>
- Finklestein, M. (2016). Risk and resilience factors in families under ongoing terror along the life cycle. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 38(2), 129-139.
<https://doi.org/10.1007/s10591-015-9356-4>
- Fisher, M., Cox, A., & Shaw, S. (2009). Working towards a model of normative behavior for long-term committed relationships. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*, 3(4), 372-385.
- Fritz, H. L., & Helgeson, V. S. (1998). Distinctions of unmitigated communion from communion: Self-neglect and overinvolvement with others. *Journal of Personality & Social Psychology*, 75(1), 121-140.

- Galloway, L., Engstrom, E., & Emmers-Sommer, T. M. (2015). Does movie viewing cultivate young people's unrealistic expectations about love and marriage? *Marriage & Family Review, 51*(8), 687-712. <https://doi.org/10.1080/01494929.2015.1061629>
- Ghent, E. (1990). Masochism, submission, surrender: Masochism as a perversion. *Contemporary Psychoanalysis, 26*, 108-136.
- Gorehoff, S. M., John, O. P., & Helson, R. (2008). Contextualizing change in marital satisfaction during middle age: An 18-year longitudinal study. *Psychological Science, 19*(11), 1194-1200.
- Greeff, A. P., & Bruyne, T. D. (2011). Conflict management style and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy, 28*(4), 321-334.
- Hall, D. D. (1972). A model of coping with role conflict: The role behavior of college educated women. *Administrative Science Quarterly, 17*(4), 471-486.
- Halwani, R. (2010). *Philosophy of love, sex, and marriage: An introduction*. Routledge.
- Hiedemann, B., Suhomlinova, O., & O'Rand, A. M. (1998). Economic independence, economic status, and empty nest in midlife marital disruption. *Journal of marriage and the family, 60*, 219-231.
- Impett, E. A., Gable, S. L., & Peplau, L. A. (2005). Giving Up and Giving In: The Costs and Benefits of Daily Sacrifice in. *Journal of Personality and Social Psychology, 89*(3), 327-344.
- Impett, E. A., Gere, J., Kogan, A., Gordon, A. M., & Keltner, D. (2014). How sacrifice impacts the giver and the recipient: Insights from approach-avoidance motivational theory. *Journal of Personality, 82*(5), 390-401. <https://doi.org/10.1111/jopy.12070>
- Impett, E. A., Kogan, A., English, T., John, O., Oveis, C., Gordon, A. M., & Keltner, D. (2012). Suppression sours sacrifice: Emotional and relational costs of suppressing emotions in romantic relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin, 38*(6), 707-720.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2005). New developments in social interdependence theory. *Genetic, Social & General Psychology Monographs, 131*(4), 285-358.

- Johnson, M. D., Horne, R. M., & Neyer, F. J. (2018). The development of willingness to sacrifice and unmitigated communion in intimate partnerships. *Journal of Marriage and Family, 80*(3), 637–652. <https://doi.org/10.1111/jomf.12455>
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Cason, M. J. (2009). The “Booty Call”: A Compromise Between Men’s and Women’s Ideal Mating Strategies. *Journal of Sex Research, 46*(5), 460-470. <https://doi.org/10.1080/00224490902775827>
- Kailasapathy, P., & Metz, I. (2012). Work–family conflict in Sri Lanka: Negotiations of exchange relationships in family and at work. *Journal of social issues, 68*(4), 790-813. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2012.01776.x>
- Klein, W., Izquierdo, C., & Bradbury, T. N. (2007). Working relationships: Communicative patterns and strategies among couples in everyday life. *Qualitative Research in Psychology, 4*, 29-47. <https://doi.org/10.1080/14780880701473391>
- Koçyiğit Özyiğit, M. (2017). The meaning of marriage according to university students: A phenomenological study. *Educational Sciences: Theory & Practice, 17*(2), 679–711. <https://doi.org/10.12738/estp.2017.2.0061>
- Kogan, A., Impett, E. A., Oveis, C., Hui, B., Gordon, A. M., & Keltner, D. (2010). When giving feels good: The intrinsic benefits of sacrifice in romantic relationships for the communally motivated. *Psychological Science, 21*(12), 1918-1924. <https://doi.org/10.1177/0956797610388815>
- Krefting, L. (1991). Rigor in qualitative research: The assessment of trustworthiness. *American Journal of Occupational Therapy, 45*(3), 214-222.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *InterViews: learning the craft of qualitative research interviewing*. Sage.
- Lamela, D., & Figueiredo, B. (2011). Post-divorce representations of marital negotiation during marriage predict parenting alliance in newly divorced parents. *Sexual and Relationship Therapy, 26*(2), 182-190. <https://doi.org/10.1080/14681994.2011.563288>

- Lan, J., Li, X., Cao, H., Zhou, N., Lin, X., Deng, L., & Fang, X. (2017). Inequity of sacrifice and marital satisfaction in Chinese young couples. *Journal of Family Therapy, 39*(1), 169-192. <https://doi.org/10.1111/1467-6427.12153>
- Levenson, R. W., Carstensen, L. L., & Gottman, J. M. (1993). Long-term marriage: Age, gender, and satisfaction. *Psychology and Aging, 8*, 301-313.
- Lin, W.-F., Li, T.-S., & Chen, L. (2017). Sacrifice in a supportive marriage: Social support as a moderator buffers the negative effects of sacrifice in marriage. *Journal of Happiness Studies, 18*(2), 575-589. <https://doi.org/10.1007/s10902-016-9738-9>
- Malouff, J. M., Coulter, K., Reaveur, H. C., Martin, K. A., James, P. C., Gilbert, S. J., Schutte, N. S., Hall, L. E., & Elkowitz, J. M. (2012). Development and initial validation of the four-factor romantic relationship scales. *Current Psychology, 31*(4), 349-364. <https://doi.org/10.1007/s12144-012-9156-z>
- McGoldrick, M., & Carter, B. (2003). The family life cycle. In F. Walsh (Ed.), *Normal family processes: Growing diversity and complexity* (3rd ed., pp. 375-398). The Guilford Press.
- Middelberg, C. V. (2001). Projective identification in common couple dances. *Journal of Marital and Family Therapy, 27*(3), 341-352.
- Ndubisi, N. O. (2011). Conflict handling, trust and commitment in outsourcing relationship: A Chinese and Indian study. *Industrial Marketing Management, 40*(1), 109-117. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2010.09.015>
- Neff, K. D., & Harter, S. (2002). The authenticity of conflict resolutions among adult couples: Does women's other-oriented behavior reflect their true selves? *Sex Roles, 47*, 403-417.
- Ogolsky, B. G., Lloyd, S. A., & Cate, R. M. (2013). *The developmental course of romantic relationships*. Routledge.
- O'Leary, K. D., Acevedo, B. P., Aron, A., Huddy, L., & Mashek, D. Is long-term love more than a rare phenomenon? if so, what are its correlates? *Social Psychological and Personality Science, 3*(2), 241-249. <https://doi.org.ezproxy.haifa.ac.il/10.1177/1948550611417015>

- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3 ed.). Sage.
- Pessin, L. (2018). Changing gender norms and marriage dynamics in the United States. *Journal of Marriage and Family, 80*(1), 25–41. <https://doi.org/10.1111/jomf.12444>
- Pittenger, S., Huit, T., & Hansen, D. (2016). Applying ecological systems theory to sexual revictimization of youth: A review with implications for research and practice. *Aggression and Violent Behavior, 26*, 35-45. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2015.11.005>
- Rahim, A., & Bonoma, T. V. (1979). Managing organizational conflict: A model for diagnosis and intervention. *Psychological Reports, 44*, 1323-1344.
- Raz-Yurovich, L. (2012). Economic determinants of divorce among dual- earner couples: Jews in Israel. *European Journal of Population, 28*(2), 177-203.
- Relva, I. C., Fernandes, O. M., & Costa, R. (2013). Psychometric properties of revised conflict tactics scales: Portuguese sibling version (CTS2-SP). *Journal of Family Violence, 28*, 577-585. <https://doi.org/10.1007/s10896-013-9530-0>
- Ripley, J. S., Worthington, E. L., Bromley, D., & Kemper, S. D. (2005). Covenantal and contractual values in marriage: Marital values orientation toward wedlock or self-actualization (Marital VOWS) scale. *Personal relationships, 12*, 317-336.
- Rodgers, R. H., & White, J. M. (1993). Family developmental theory. In P. Boss, W. J. Doherty, R. LaRossa, W. R. Schumm, & S. K. Steinmetz (Eds.), *Sourcebook of family theories and methods* (pp. 225-257). Springer.
- Rosenblatt, P. C., & Rieks, S. J. (2009). No compromise: Couples dealing with issues for which they do not see a compromise. *The American Journal of Family Therapy, 37*, 196-208. <https://doi:10.1080/01926180802405554>
- Sadikaj, G., Moskowitz, D. S., & Zuroff, D. C. (2017). Negative affective reaction to partner's dominant behavior influences satisfaction with romantic relationship. *Journal of Social and, 34*(8), 1324-1346. <https://doi:10.1177/0265407516677060>
- Saleel, K. P. (2015). Psychological Well Being and Marital Adjustment: A Study on Elderly Couples in Post Parental Stage of Life. *Indian Journal of Gerontology, 29*(1), 77-90.

- Schulz, M. S., & Waldinger, R. J. (2010). Capturing the Elusive: Studying emotion processes in couple relationships. In M. S. Schulz, M. K. Pruett, P. K. Kerig, & R. D. Parke (Eds.), *Strengthening couple relationships for optimal child development: Lessons from research and intervention* (pp. 131-147). American Psychological Association.
- Sharp, E. A., & Ganong, L. H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching. *Family Relations, 49*(1), 71–76.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2000.00071.x>
- Silverman, D. (2006). *Interpreting qualitative data: Methods for analyzing talk, text, and interaction* (3 ed.). Sage.
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. Sage.
- Sprecher, S., & Hatfield, E. (2017). The importance of love as a basis of marriage: Revisiting Kephart (1967). *Journal of Family Issues, 38*(3), 312-335.
<https://doi.org/10.1177/0192513X15576197>
- Stanley, S. M., Whitton, S. W., Sadberry, S. L., Clements, M. L., & Markman, H. J. (2006). Sacrifice as a predictor of marital outcomes. *Family Process, 45*(3), 289-303.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2006.00171.x>
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review, 93*(2), 119–135.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Sage.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998) *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage.
- Summiya, A., Hayat, M., & Nighat, S. (2013). Gender differences in intimate relationships: Sacrifice and compromise. *FWU Journal of Social Sciences, 7*(1), 57-60.
- Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. (1959). *The social psychology of groups*. Wiley.
<https://doi.org/10.1093/sw/6.1.123>

- Thibodeau, J., & Bouchard, G. (2019). Attachment and satisfaction at the empty nest stage: An actor–partner interdependence model. *Journal of Adult Development*.
doi: 10.1007/s10804-019-09341-0
- Tsuya, N. O., & Bumpass, L. L. (2004). Introduction. In N. O. Tsuya, & L. L. Bumpass (Eds.), *Marriage, work, and family life in comparative perspective : Japan, South Korea, and the United States* (pp. 1-18). University of Hawai'i Press.
- Uusiautt, S., & Määttä, K. (2012). The successful combination of work and family in Finland: The ability to compromise as a key factor. *Journal of Comparative Family Studies*, 43(2), 151-163.
- Valor-Segura, I., Expósito, F., & Moya, M. (2014). Gender, dependency and guilt in intimate relationship conflict among spanish couples. *Sex roles*, 70(11-12), 496-505.
<https://doi.org/10.1007/s11199-014-0351-2>
- Van Lange, A. P., Drigotas, M. S., Cox, L. C., Rusbult, E. C., Arriaga, B. X., & Witcher, S. B. (1997). Willingness to sacrifice in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1373-1395.
- Verstaen, A., Haase, C. M., Lwi, S. J., & Levenson, R. W. (2020). Age-related changes in emotional behavior: Evidence from a 13-year longitudinal study of long-term married couples. *American Psychological Association*, 20(2), 149–163.
<http://dx.doi.org/10.1037/emo0000551>
- Weiss, E. (2014). Sacrifice as social capital among israeli conscientious objectors. *The Other Side of Sacrifice Ethnos*, 79(3), 388-405. <https://doi.org/10.1080/00141844.2013.8215>
- Wendt, F. (2019). In defense of unfair compromises. *Philosophical Studies*, 176(11), 2855–2875.
<https://doi.org/10.1007/s11098-018-1154-z>
- White, J. M., & Klein, D. M. (2002). *Family theories* (2 ed.). Saga.
- Whitton, S. W., Stanley, S. M., & Markman, H. J. (2007). If I help my partner, will it hurt me? Perceptions of sacrifice in romantic relationships. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 26(1), 64-92.

- Yopo Díaz, M. (2018). Revisiting individualization: The transitions to marriage and motherhood in Chile. *Current Sociology*, *66*(5), 748–768.
<https://doi.org/10.1177/0011392117737819>
- Zanetti, V. (2020). Proportionality and compromises. *Journal of Moral Philosophy*, *17*(1), 75-97.
<https://doi.org/10.1163/17455243-20182843>
- Zeitner, R. M. (2012). *Self within marriage: The foundation for lasting relationships*. Routledge.
- Zhang, H., & Li, T. (2015). The role of willingness to sacrifice on the relationship between urban Chinese wives relative income and marital quality. *Journal of Sex & Marital Therapy*, *41*(3), 314-324. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2014.889057>
- Zigarovich, K. L., & Myers, S. A. (2011). The relationship between perceived instructor communicative characteristics and college students' conflict-handling styles. *Journal of instructional psychology*, *38*(1), 11-17.
- Zimmer-Gembeck, M. J., Madsen, S. D., & Hanisch, M. (2011). Connecting the intrapersonal to the interpersonal: Autonomy, voice, parents, and romantic relationships in emerging adulthood. *European Journal of Developmental Psychology*, *8*(5), 509-525.
<https://doi.org/10.1080/17405629.2011.567061>
- Zoppolat, G., Visserman, M. L., & Righetti, F. (2020). A nice surprise: Sacrifice expectations and partner appreciation in romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, *37*(2), 450–466. <https://doi.org/10.1177/0265407519867145>
- Zuolo, F., & Bistagnino, G. (2018). Disagreement, peerhood, and compromise. *Social Theory and Practice*, *44*(4), 593–618. <https://doi.org/10.5840/soctheorpract201891848>

נספחים

נספח 1. שאלון דמוגרפי

מספר: _____

מגדר: 1. נקבה

2. זכר

3. אחר: _____

גיל: _____

ארץ לידה: 1. ישראל

5. מערב אירופה

2. ברית המועצות לשעבר

6. צפון אפריקה

3. אתיופיה

7. מזרח אסיה

4. ארצות הברית

8. אחר: _____

שנת עלייה: _____

השכלה: 1. עד 10 שנות לימוד

2. עד 12 שנות לימוד

3. אקדמאית

4. מקצועית

5. ישיבה

מידת דתיות: 1. חילונית

דת: 1. יהדית

2. מסורתית

2. נצרית

3. דתית

3. מוסלמית

4. דרוזית

5. אתאיסטית

6. אחר: _____

- אזור מגורים : 1. צפון
2. חיפה
3. מרכז
4. תל אביב
5. ירושלים
6. דרום

כיצד הנך מגדיר/ה את מצבך הכלכלי ביחס לשכר הממוצע במשק (9,800 ש"ח)?

1. נמוך במידה רבה
2. נמוך במידה מועטה
3. דומה לשכר הממוצע
4. גבוה במידה מועטה
5. גבוה במידה רבה

שנות נישואים : _____

מספר ילדים : _____

מספר ילדים שמתגוררים מחוץ לבית : _____

מידע על הילדים/ות :

ילד/ה 1

גיל : _____

זמן יציאה מהבית : _____ זמן חזרה אל הבית : _____

מצב משפחתי : _____ עיסוק : _____

מגורים : שכירות / בבעלות / במעונות / במגורים חיצוניים (קיבוץ / בית הורים) / בחו"ל / אחר _____

ילד/ה 2

גיל: _____

זמן יציאה מהבית: _____ זמן חזרה אל הבית: _____

מצב משפחתי: _____ עיסוק: _____

מגורים: שכירות / בבעלות / במעונות / במגורים חיצוניים (קיבוץ / בית הורים) / בחו"ל / אחר _____

ילד/ה 3

גיל: _____

זמן יציאה מהבית: _____ זמן חזרה אל הבית: _____

מצב משפחתי: _____ עיסוק: _____

מגורים: שכירות / בבעלות / במעונות / במגורים חיצוניים (קיבוץ / בית הורים) / בחו"ל / אחר _____

ילד/ה 4

גיל: _____

זמן יציאה מהבית: _____ זמן חזרה אל הבית: _____

מצב משפחתי: _____ עיסוק: _____

מגורים: שכירות / בבעלות / במעונות / במגורים חיצוניים (קיבוץ / בית הורים) / בחו"ל / אחר _____

ילד/ה 5

גיל: _____

זמן יציאה מהבית: _____ זמן חזרה אל הבית: _____

מצב משפחתי: _____ עיסוק: _____

מגורים: שכירות / בבעלות / במעונות / במגורים חיצוניים (קיבוץ / בית הורים) / בחו"ל / אחר _____

נספח 2. מדריך ריאיון

שאלת הפתיח: ספרי/י לי על חיי הנישואים שלך בהתמקדות על פשרות והקרבות.

או לחליפין:

כשאני אומרת פשרה והקרבה בחיי הנישואים – מהם הדברים הראשונים שעולים לך?

חלוקה לנושאים ושאלות לכל נושא ותת נושא:

1. זוגיות

א. בתור מי שמנהלת/ת זוגיות ארוכת שנים, מהי זוגיות עבורך?

א.א. אנא הרחיבי/י על כך.

2. מאפייני הזוגיות בשלב 'הקן המתרוקן'

א. אנא תארי/י במילים שלך את מאפייני שלב 'הקן המתרוקן' שאת/ה חווה במשפחתך, כפי שאת/ה חווה אותה היום.

א.א. בהסתכלות לאחור, מהם השינויים שחלו בה, אם בכלל, לעומת תקופות אחרות ביחסים?

א.ב. תוכלי/י לתת לי דוגמה לשינוי משמעותי בעיניך?

ב. אם הייתי שואלת אותך בשלב מוקדם יותר ביחסים כיצד את/ה חושבת/ת שהזוגיות שלכם תראה בשלב זה של החיים, מה היית עונה?

ב.א. מה את/ה חושבת/ת על כך?

ג. מהו הנושא שלהרגשתך מעסיק אותך הכי הרבה בתקופה זו של הנישואים?

ג.א. מה לדעתך הופך את הנושא זה למשמעותי עבורך בתקופה זו?

ג.ב. את/ה יכולה/ה לזהות מתי הנושא החל להעסיק אותך ולתאר את הנסיבות?

ג.ב. האם פעלת בנושא? מדוע / כיצד?

3. הקרבה

א. מהי הקרבה בעיניך?

ב. כיצד לדעתך היא יכולה לבוא לידי ביטוי בזוגיות?

ג. תוכלי/י לספר לי על מקרה בו נתקלת בהקרבה בזוגיות שלך עם בן/בת זוגך.

ג.א. איך חשת בעקבותיה?

ג.ב. בהסתכלות לאחור, מה לדעתך הייתה הדרך הטובה ביותר לפתור את הסוגיה הזו?

ד. מה דעתך על מערכות יחסים רומנטיות שכוללות הקרבה?

4. פשרה

א. מהי פשרה בעיניך?

ב. כיצד לדעתך היא יכולה לבוא לידי ביטוי בזוגיות?

ג. תוכלי/י לספר לי על מקרה בו נתקלת בפשרה בזוגיות שלך עם בן/בת זוגך.

ג.א. איך חשת בעקבותיה?

ג.ב. בהסתכלות לאחור, מה לדעתך הייתה הדרך הטובה ביותר לפתור את הסוגיה הזו?

ד. מה דעתך על מערכות יחסים רומנטיות שכוללות פשרה?

5. השוואה בין הקרבה לפשרה

א. לאור דברים אלו, האם תוכלי להשוות בין הקרבה לפשרה בזוגיות?

א.א. איך את/ה מגדירה/ה כל אחת מהן?

א.ב. אילו נסיבות יכולות להשפיע לדעתך על הבחירה להקריב או להתפשר בזוגיות?

א.ג. מהם הגורמים שמשפיעים או שיוכלו להשפיע על בחירתך להקריב בזוגיות?

א.ד. מהם הגורמים שמשפיעים או שיוכלו להשפיע על בחירתך להתפשר בזוגיות?

ב. מהו, לדעתך, אם בכלל הקשר בין השלב בו נמצאת המשפחה לבין הבחירה להקריב או להתפשר?

ב.א. תוכלי להסביר זאת?

תאריך: _____

טופס פנייה להשתתפות במחקר והסכמה מדעת

שלום רב,

אנו מבקשות את השתתפותך במחקר, במסגרת לימודי תואר שני בבית הסופר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה, שמטרתו ללמוד על חוויית הזוגיות ומאפייניה בשלב 'הקן המתרוקן'. במסגרת המחקר אנו מעוניינות לשמוע ולהבין את החוויות המלוות את היחסים הזוגיים שלך, מתוך הבנה כי מדובר בחוויות ייחודיות ואישיות. חשוב לציין שאי לכך, אין תשובות נכונות או לא נכונות.

השתתפותך במחקר עשויה לתרום בצורה משמעותית להבנת הנושא. נכון להיום, ישנו מחקר מועט אודות זוגיות בשלב 'הקן המתרוקן' ולפיכך, ישנם סימני שאלה רבים לגביו.

במסגרת המחקר תתבקשי להשתתף בריאיון פנים-מול-פנים, במקום ובזמן שנוח לך. משך הריאיון כשעה וחצי. חשוב להבהיר כי ההשתתפות במחקר הינה התנדבותית. אם תרצה/י בכך, תוכלי להפסיק את השתתפותך בריאיון בכל שלב, מבלי שיהיו לכך השלכות. הריאיון יוקלט ויתומלל עבור ניתוח הנתונים.

כל הנתונים המזהים במחקר ישמרו סודיים וחסויים, הם לא יהיו זמינים לאף אחד, לרבות בן/בת זוגך, מלבד צוות המחקר. לאורך המחקר יינקטו צעדים לשמור על פרטיותך ובשלב פרסום הממצאים, יוסרו כל סממנים מזהים מתוך הריאיון. כמו כן, טופס ההסכמה מדעת והפרטים אישיים שלך ישמרו בנפרד לחומר המחקר ובמקום שהגישה אליו מותנית בסיסמה.

חשוב להדגיש שמכיוון שהמחקר עוסק בזוגיות וייתכן עיסוק בנושאים רגישים, עלולים להתעורר בעקבות הריאיון זיכרונות ומחשבות לא נעימים. לצורך כך, אנו מצרפים דף הכולל פרטים של מערכות היכולות לספק תמיכה וייעוץ במקרה כזה.

תודה על השתתפותך!

בברכה,

צוות החוקרות

דרי חיה קורן
פרופ' רבקה יהב
גב' נורן ניומן

טלפון לפניות : 050-5667783
דוא"ל : norennew@gmail.com

אישור השתתפות במחקר בנושא: זוגיות בשלב 'הקן המתרוקן'

בניהולו של החוקרות הראשיות: דר' חיה קורן ופרופ' רבקה יהב

אני _____ מאשר/ת שקראתי את המידע שהוצג בפני

ושהוסבר לי אישית על-ידי החוקרת, אשר התחייבה בפני בכתב, להבטיח סודיות בכל

הנוגע לפרטיי האישיים ולכל פרט אחר, שעלול לחשוף את זהותי.

הוסברה לי מטרת המחקר וחשיבותו.

הובהר לי כי ההשתתפות הנה מבחירה בלבד, ואם אסרב להשתתף לא תהיה לכך כל השלכה

לגבי בעתידי.

הובהר לי כי אני יכולה להפסיק את השתתפותי בכל שלב שהוא, ולא תהיה לכך כל השלכה

לגבי בעתידי.

אני מסכימה להשתתף במחקר זה ומוכנה שייעשה שימוש בראיון עמי לצורכי מחקר

בלבד.

_____ חתימה :

_____ תאריך :

השאלות והנושאים בהם דנו בראיון עלולים להעלות מחשבות וזיכרונות לא נעימים. במקרה ואתה מרגישה צורך בתמיכה, התחלקות וסיוע, ואינך בטוחה אל מי לפנות או מעדיף/ה לא להסתייע באנשים מסביבתך הקרובה, צירפנו מספר מספרי חרום, שיישמרו איתך לכל מקרה.

עם כל שאלה או סוגיה שתתעורר, אתה יכולה לפנות לייעוץ אצל החוקרת נורן ניומן במספר : 050-5667783 או בדואר אלקטרוני : norennew@gmail.com

בהערכה ותודה,

צוות המחקר

תחנות ציבוריות לייעוץ בחיי הנישואין והמשפחה

תחנה	כתובת	טלפון
תל אביב (דרום)	שדרות ירושלים 110, תל אביב-יפו	03-7249558 03-7241924
תל אביב (צפון)	עבר הירקון- אלדד הדני 14 , תל אביב 69864	03-7666228 03-7666227
לב השרון וחוף השרון	תחנה לייעוץ נישואין, מש"ח, מ.א. לב השרון צומת בני דרור 40600	09-7960205 09-7960250
ירושלים (דרום)	שמעוני 17, ירושלים 92623	02-6787673 02-6788226
ירושלים (צפון)	תחנה לייעוץ נישואין, אריסטובלוס 1 פינת הלני המלכה 3, ירושלים 94662	02-6364500
באר שבע	תחנה לטיפול זוגי ומשפחתי, יעקב דורי 3 באר שבע	08-6417301
חיפה	רחוב גולומב 21, חיפה	04-8621986
קריית שמונה	תחנה לייעוץ נישואין, ת.ד 1 קרית שמונה 10200	04-6908479 04-6940005

כמו כן, ישנן תחנות ציבוריות לייעוץ בחיי הנישואין והמשפחה נוספות ברחבי הארץ.

כתובת וטלפונים ניתן למצוא באתר "האגודה הישראלית לטיפול זוגי ומשפחתי".

Spousal experiences of compromise and sacrifice and their meaning in long-term marriages

Noren D. Newman

Abstract

Couples in long-term marriages are together for most of their adult life. Such relationships seem to exist against all odds due to modernization processes including individuation that puts the emotional experience of the individual in the center. In order to maintain a long-term marriage the partners must deal with changes that influence relationship quality and partners' marital satisfaction. For this to happen the partners must negotiate their changing needs. Changing spousal needs usually reoccurs in midlife when young adult children launch home and the emphasis moves away from parenting towards increased focus on the couple relationship. Compromising and sacrificing are negotiation techniques which can help structure a redefinition of roles. Both phenomena contain an element of "giving up" something yet differ in their characteristics. Despite the similarity and difference between compromise and sacrifice, there is no study to our knowledge that compares between the two.

The purpose of the current study is to examine the implications of the phenomena of compromise and sacrifice in marriage and compare them. The comparison makes it possible to understand the role these phenomena play in relationships and clarify their unique quality, drawn from the experience of couples in long-term marriages. The study is based on phenomenological principles which make it possible to understand phenomena and experiences. Therefore, it can indicate the meaning compromise and sacrifice have on relationships and marriage.

For this study 10 husbands and 10 wives (10 couples) were interviewed, each spouse was interviewed separately. All couples were in their first marriage and at the stage when their adult children were in the process of leaving home. The length of the marriage among the participants was between 24 and 36.5 years. The age of the women ranged from 48.8-59 and the age of the men ranged from 49-61. The participants were interviewed based on a semi-structured interview guide. Data was analyzed according to the dyadic interview analysis

method. The dyadic interview analysis included was based on the principles of the interpretive phenomenological analysis (IPA). This combination gives a holistic view, including both the perspective of the partners as individuals and as a dyadic unit. The dyadic unit of the marriage is the context where phenomena such as compromise and sacrifice take place.

Three main themes were identified as findings, the third theme has two sub themes. Theme one, "You should work on the relationship all the time". Theme two, similarity between compromise and sacrifice: Compromise and sacrifice as "giving up" something. Theme three, difference between compromise and sacrifice in the marriage; a. Compromise as an inherent element in a marriage: "In order to stay together you need to compromise"; b. Sacrifice as an intrapersonal expression: Duality between the sacrifice and the one who sacrifices.

The first part of the discussion includes a comparison between compromise and sacrifice. In this part the similarities and differences between them are described. Both concepts refer to an act of giving something up on three spectrums, each one of them represent a different kind of "giving up". Compromise and sacrifice respectively represent: a) mutual "giving up" in contrast to one sided "giving up", b) "giving up" enhancing a positive outcome in contrast to "giving up" with a negative implication, c) short term and minor "giving up" in contrast to long-term and significant "giving up". The second part presents the essential difference between compromise and sacrifice and the relevance they have to the marital relationship. The discussion relates to compromise as an interpersonal phenomenon which is a necessary element in marriage compared to sacrifice which is as an intrapersonal phenomenon based on personality traits of the person who sacrifices. The third part discusses long-term marriages as the context that makes it possible to learn about couple relationships as well as compromise and sacrifice. These phenomena are significant in the work a couple undertakes in order to strengthen their relationship.

The findings of this research have both theoretical and practical implications. It is a pioneering study which throws light on the similarities and differences between compromise and sacrifice in the marital relationship. From a theoretical aspect, it deepens the understanding of these phenomena and throws light on the way they influence the couple relationship. Clinically, an in-depth understanding of the two phenomena will help therapists identify marital difficulties

and help them in choosing the correct intervention. Relating to these two phenomena can serve as an indicator to the state of the couple relationship as well as to the place of each individual within the relationship. It can indicate which style of connection exists between the partners and their degree of differentiation. In addition, this study adds to the understanding of the term "to work on a relationship" which is characteristic of long-term marriages. Thus, this study enables us to learn from couples who have dealt successfully with their long-term relationship. It supplies a body of knowledge that can enhance couple therapy for people at all stages of the family cycle. The importance of the findings are related to increase in life expectancy which have enabled prolonged marital relationships in general and in particular the period in which partners live together after their adult children have left home.

Spousal experiences of compromise and sacrifice and their meaning in long-term marriages

By: Noren D. Newman

Supervised by: Dr. Chaya Koren

Prof. Rivka Yahav

**THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE MASTER'S DEGREE**

University of Haifa

Faculty of Welfare and Health Sciences

School of Social Work

November 2020

**Spousal experiences of compromise and sacrifice
and their meaning in long-term marriages**

Noren D. Newman

**THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE MASTER'S DEGREE**

University of Haifa

Faculty of Welfare and Health Sciences

School of Social Work

November 2020